ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
25. 6. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII • 20. ДИН
БРОЈ 1591

Ripley

Веровали или не!

менует

СТАРА ФРАНЦУСКА ИГРА, БИО ЈЕ ПОПУЛАРАН ОД ПОЧЕТКА 17. ДО СРЕДИНЕ 18. ВЕКА ЧИТАВИХ 150 ГОДИНА.

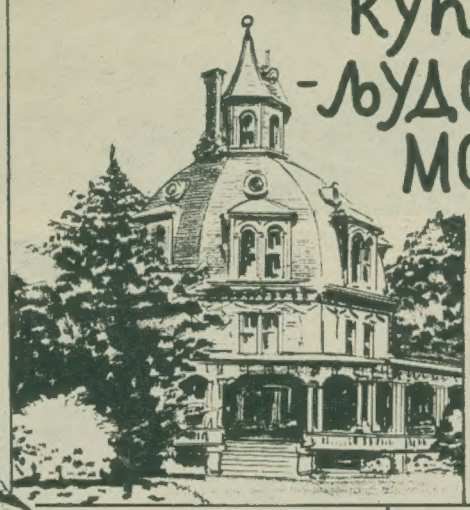

КУЋА-ЉУДСКИ МОЗАК

У ИРВИНГТОНУ (САД), САГРАЂЕНА ЈЕ 1860. СОБЕ У ЊОЈ РАСПОРЕЂЕНЕ СУ ПРЕМА НАЧЕЛИМА ФРЕНОЛОГИЈЕ, ПСЕУДОНАУКЕ ПО КОЈОЈ ДУШЕВНЕ СПОСОБНОСТИ ЗАВИСЕ ОД СКЛОПА И ОБЛИКА ЛОБАЊЕ.

БРАЋА РИД

ИЗ ХАНТИНГТОНА (САД), РОЂЕНА СУ ИСТОГ МЕСЕЦА И ДАНА – **21. ЈУЛА** (НАЈСТАРИЈИ АЛ – 1938. ДЕЈВИД – 1941. И РИЧАРД – 1943.)

ПУХ

ГЛОДАР СЛИЧАН ВЕВЕРИЦИ, А ПО ГРАЂИ БЛИЖИ МИШЕВИМА, БИО ЈЕ ОМИЉЕНА ХРАНА СТАРИХ РИМЉАНА.

ЖАБЕ

КАД СЕ НАЂУ ПРЕД РАЗЛИЧИТИМ БОЈАМА, СКАЧУ ПРЕМА **ПЛАВОЈ**.

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

БРОДОВИМА БУДУЋНОСТИ

КАКО КАЖУ НАУЧНИЦИ, УПРАВЉАЋЕ **ЉУДСКИ ГЛАС**.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● остатке потопљеног града Хелиде, који је разорен у земљотресу 387. године пре наше ере, открио је у Коринтском заливу грчки фотограф Алексис Пападопулос приликом подводног снимања, али је одбио да открије тачно место овог сензационалног открића. Коринтски залив постао је стециште многих истраживача и авантуриста који желе да се увере у Алексисово откриће.

●●● један проналазач из Аустрије предложио је да се у аутомобиле уграђује „нечујна сирена“ чији звук човечије уво не може да разабере. али га зато чује осетљиво уво животиња које често страдају у саобраћају. Показало се да животиње много боље реагују на ову сирену него на обичну. Овај уређај има још једну добру особину — растерује инсекте.

●●● амерички космонаути први су се хранили вештачким ананасом који су произвели научници Масачусетског технолошког института из морских алги, сахарина, желатина, пиктина, ароматичних додатака и боја. Вештачки ананас има исти укус као и природни, али је много богатији витаминима.

●●● сваке године на Земљу падне око десет килограма дијаманата, тврде совјетски научници Јуриј Полканов и Едвард Витриченко. Дијаманти у облику метеорита доспевају у нашу атмосферу из свемира. Већи број метеорита се при том распадне, док оне најчвршће честице дијаманата падну на Земљу.

●●● цврчак је рекордер у дуговечности међу инсектима — живи тринаест до седамнаест година. Џоан Вајт и Чарлс Стрел с универзитета у Северној Каролини (САД) тврде да цврчак расте много спорије од осталих инсеката јер се храни једном врстом биљног сока чија је хранљивост веома мала, па му је потребан дужи период да се потпуно развије.

●●● као што два човека немају потпуно исте отиске прстију, тако ни два дијаманта немају исту шару, тврде научници Вајцмановог института из Израела. Зато ће сада сваки дијамант моћи да има своју „личну карту“, па ће украден дијамант, уколико се пронађе, брзо бити враћен свом власнику.

●●● пушачи из Лос Анђелеса који желе да се одвикну овог порока треба само да окрену одређен телефонски број и с друге стране жице чуће глас који ће им уз страшан кашаљ рећи: „Не пушите!“ На овај број недељно стигне око 14000 позива.

●●● Француз Шарл Ванел је у деведесетој години успео да натера у бег лопова који је намио да опљачка његову вилу на Азурној обали.

●●● градски оци у Ватерлоу (САД) забранили су фризерима да једу лук од 7 до 19 часова да би поштедели муштерије непријатног мириса. У случају прекршаја плаћа се казна од четири хиљаде дина

НА ПРАГУ ЕПОХАЛНОГ ОТКРИЋА?

МЛАДИЋ РАЗДВОЈИО МАГНЕТ

ФИЗИЧАР БЛАС КАБРЕРА С АМЕРИЧКОГ УНИВЕРЗИТЕТА СТЕНФОРД ПОСТИГАО ЈЕ, ЧИНИ СЕ, ОНО ШТО СЕ У СВЕТУ НАУКЕ СМАТРАЛО НЕМОГУЋИМ!

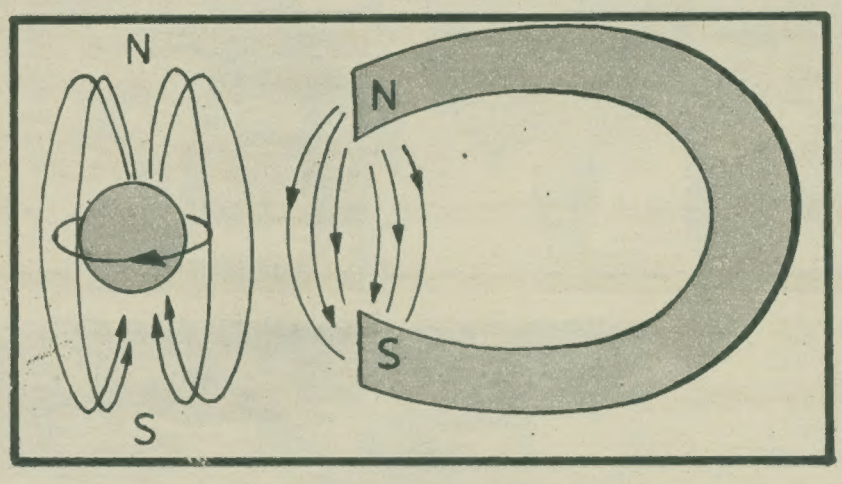

На овом цртежу је приказано магнетно поље уобичајеног, потковичастог магнета од гвожђа. Електрони се у атомима гвожђа крећу тако да увек имају и северни и јужни пол. Резултат то га је да магнет можемо преполовити, али он ће опет имати оба пола!

То се учи већ у основној школи: магнет обавезно има два пола, северни и јужни. Раздвојити их — бесмислено је: могли бисмо до у бескрај сећи комаде магнета, сваки нови делић опет би имао оба пола.

Међутим, 1931. британски физичар Дирак поставио је теорију која би се, најкраће, могла овако изразити: као што постоје честице негативног и позитивног електрицитета, морају постојати и „моно-полови" — честице северног или јужног пола магнета. То је било и остало само теорија. Ма где тражили, од космичких зрака до Месечевих стена, научници нису могли пронаћи честицу која би представљала само један пол магнета.

Веома охлађен цилиндар

Али, како је рекао стенфордски научник Дејвид Фрајбергер:

— Електрично и магнетно поље толико су налик једно другоме, као да су лице и његов одраз у огледалу. А ипак, електрицитет се дели на позитивне честице (протоне) и негативне (електроне), дакле, електрично поље има нешто што магнетно нема. То не може бити у реду!

Младом Карбери је најзад, изгледа, успело да „раздвоји" магнет!

Кабрера је изградио направу за експеримент од делова који су се у лабораторији Стенфорда нашли као вишак. Начинио је цилиндар од олова танког као лист папира и изнутра га обложио слојем од ретког и скупоценог метала ниобијума, дебелим око 5 центиметра. Тај уређај морао је још да буде постављен у течни хелијум зато да би се охладио до температуре од минус 260 степени Целзијусових. Само тако ниска температура омогућује да магнетно поље олова ослаби максимално, до десетмилионитог дела Земљиног. А ниобијум толико охлађен постаје суперпроводљив, што значи да пропушта електрицитет без отпора.

Управо ова два својства била су потребна Кабрери. Постављени су мерни инструменти и почело је праћење. После 200 дана, коначно, догодило се: нешто је прошло кроз онај танки оловни омотач и ослободило извесну количину магнетизма у слој ниобијума. Баш тај магнетни импулс изазвао је промену електрицитета, промену која се ничим није могла објаснити — осим... дејством магнетног моно-пола.

Међутим, сам Кабрера је

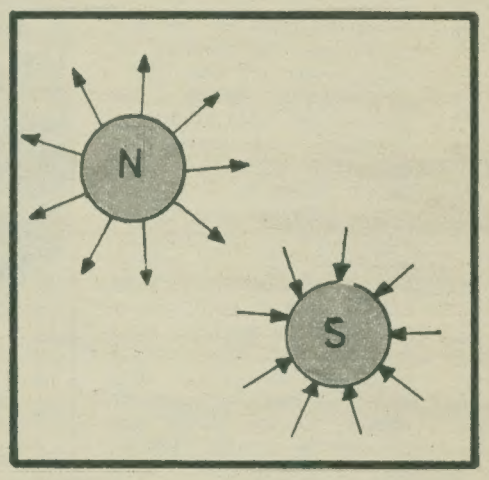

Магнетни монополови су елементарне честице магнета које представљају само северни или јужни пол. Магнетно поље северних одбија, а јужних — привлачи.

опрезан у изјавама и не жели изричито да тврди како је ухватио елементрну честицу магнета. Јер, у новијој историји физике било је више таквих „радости кратког века", када се помислило да је то постигнуто, па се испоставило да није! Како смо сазнали на београдском Природноматематичком факултету, чак је једна група веома угледних научника 1979. године објавила да је издвојила честицу магнета, па је убрзо затим сама објавила деманти.

Али, док је млади Блас Кабрера суздржан, његове старије колеге не крију одушевљење. Питер Тровер са Политехничког института у Вирџинији категоричан је:

— Кабрера је учинио све да се издвоји моно-пол и то се догодило: ничим другим не може се објаснити забележена узајамна реакција ниобијума и олова.

Постоји ли суперсила?

А угледни физичар и нобеловац Шелдон Глешоу са Харвардског универзитета отворено изјављује да је Кабрерино откриће довољно за признање које додељује Шведска академија наука!

Ако је млади научник са Стенфорда ипак успео да пронађе начин на који би се добила издвојена елементарна честица магнета, намеће се питање какав је значај тог открића и какве би последице оно могло донети. Међу научницима влада мишљење да би то откриће из корена изменило нашу представу о елементарним честицама. О његовој примени још не може бити ни говора, али зна се да овакво једно откриће не би могло имати негативне последице по цивилизацију (као што је случај са атомском енергијом, рецимо).

Амерички научници већ износе колики је, по њима, значај Кабериног регистровања магнетне честице. Постоји претпоставка по којој природне силе — електромагнетизам (који је узрок свега, од муње до мириса цвећа), слаба нуклеарна сила (узрочник радиоактивности у природи) и снажна нуклеарна сила (која спаја честице атомског језгра) — представљају само облике једне „суперсиле". По тој претпоставци, та суперсила је пре 18 билиона година, то јест, у време „биг бенга" (великог удара) који је суперсилу и раздвојио у ове три и створио космос.

Физичари нису сигурни шта се догодило са честицама магнета после „биг бенга", али многи верују да се већина честица узајамно поништила пошто су се привукле „северне" и „јужне". Оне преостале од тада до данас лутају васионом и научници процењују да једна падне на сваки квадратни метар Земље — годишње. Али, никада никоме није успело да такву честицу ухвати, нити произведе у акцелераторима.

Мада је све ово само претпоставка, јасно је колики је значај Кабериног успеха — ако и овога пута не стигне деманти. Кабрера међутим, сада већ гради нови уређај педесет пута већи од постојећег, у нади да ће тако издвојити више магнетних честица. Јер, он сам каже:

— Једна к'о ниједна!

М. К.

ПАДОБРАНОМ У ВУЛКАН

СПЕЦИЈАЛНО ЗА ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

НАУЧНИЦИ СУ СЕ ДУГО МУЧИЛИ КАКО ДА ПОСТАВЕ АПАРАТЕ ШТО БЛИЖЕ ЦЕНТРУ АКТИВНОГ ВУЛКАНА. У ПОМОЋ ИМ ЈЕ ПРИТЕКАО ЈЕДАН СПОРТИСТА С ФАНТАСТИЧНОМ ИДЕЈОМ КОЈУ ЈЕ БИЛО ТЕШКО ОСТВАРИТИ.

Кад груне ужарена река свуда у свету важи парола: „Спасавај се ко може!". Међутим, совјетски научници, већ неколико година, успевају да предвиде ерупцију уз помоћ најсавременијих уређаја и тако на време упозоре становништво о опасности.

На истоку Совјетског Савеза лежи полуострво Камчатка, познато по својим вулканима и гејзерима. То је једно од малобројних места на Земљи где је планета и данас млада, ври у правом смислу те речи. Час један, час други вулкан избаци из утробе прегрејане гасове и ужарену лаву. За науку и привреду ове земље веома је важно да сазнају кад ће и где природа притиснути ново „дугме" и ставити у погон ужарену масу.

Директор Института за вулканологију при Академији наука Совјетског Савеза Сергеј Федотов предсказао је 1975. године да у подручју вулкана Толбачик, који је једно време „дивљао" а потом се утишао, земљу могу пробити нагомилани гасови и магма. Научникова претпоставка се обистинила, а нови вулкан назвали су „Предсказани". Био је то изванредан успех научника који су присуствовали порођају планине и брижљиво попуњавали „извод" из књиге рођених".

Али, овакви успеси нису чести јер је веома тешко држати руку на пулсу вулкана. Тешко је осигурати сталну контролу, чак и уз помоћ најсавременијих научних уређаја и инструмената.

Сарадници Института за вулканологију врше данас стална посматрања само једног у низу вулкана: под сталном присмотром је вулкан Авачи који овде зову још и „домаћи" пошто се налази на свега двадесетак километара од града Петропавловска Камчатског. Авачи спада у активне вулкане. У периодима сунчаних дана изнад његовог кратера високо се уздиже стуб дима. Вулканолози су у подножју Авачија подигли научну станицу и увели даноноћно дежурство. Јер, вулкан може сваког часа да проради. Потребно је на време упозорити становништво града и околних насеља о опасности. Међутим, овај мали научни центар није довољан да би се ушло у тајне притајеног вулкана. Сваки вулкански дубоки „уздах" представља кључ за одгонетање његових тајни.

Готово нико није поверовао петорици неустрашивих падобранаца — Виктору Уздину, Лаву Желонкину, Вјачеславу Фјодорову, Валентину Дмитријенку и Виктору Шелопутину — да ће учинити оно што су обећали: спустити се падобранима у кратер Авачија.

Стручњаци се сваког лета пењу на висину од 2753. метра а потом силазе у кратер Авачија. На дубини од 250 метара у кратеру буше такозване фумароле из којих се уз писак извијају сумпорни гасови. Ти ретки тренуци вулканске активности за научнике су исто што и кад риболовцу пловак почне да трза: уколико се на време не реагује, труд је узалудан. Због тога је за научнике веома значајно да своје апарате на време поставе и то што је могуће ближе активном центру вулкана. Али, како?

Научницима је у помоћ притекао један спортиста. Тренер падобранаца Вјечеслав Фјодоров дошао је

Мало који део наше планете има толико вулкана као полуострво Камчатка, на истоку Совјетског Савеза. Ерупције су готово свакодневне о чему сведочи и ова фотографија снимљена у пределу Толбачика.

на веома смелу идеју: предложио је да се изврши скок падобраном директно у гротло кратера Авачинског вулкана, да се тамо поставе инструменти и узму свежи узорци гасова и супстанци ради допремања на земљу. Ова идеја наишла је на одушевљење међу научницима. Међутим, није била довољна само жеља. Како остварити један овакав рискантан подухват? За целу ствар је требало загрејати и пилоте, а њима се категорички забрањује лет изнад „задиханог" кратера вулкана јер се променљива ваздушна струјања у тим подручјима могу кобно поиграти њиховим животима. Пилоти су ипак признали да учествују у експерименту који и њима може добродошћи у испробавању и себе и својих летелица.

Почеле су припреме за десант.

Падобранци и пилоти детаљно су проучавали рељеф чаше кратера и врха вулкана. Почели су да изводе пробне скокове прво на „кров", па и у сам кратер. Пре поласка храбрих младића научници су израдили макете уређаја које је требало меко спустити на дно кратера. Једном речју, научно-спортска експедиција „Кратер" састојала се од ентузијаста, храбрих младића спремних на ризик. Операцијом је руководио искусни пилот — инжењер Борис Ксендзов.

Све је разрађено до најситнијих детаља. Двокрилни АН—2 свакодневно се „пео" изнад серпентина Авачија, носећи падобранце спремне за скок. Међутим, време је тих дана било заиста каприциозно: изнад вулкана упорно је лебдео облачни покривач. А онда су дунули снажни ветрови. Ксендзов је категорички одбио да дозволи скок. Требало је чекати боље временске прилике које нису биле неопходне само падобранцима већ и хеликоптерима којима је, такође, била намењена веома тешка улога: они су свакодневно морали да „висе" над гротлом и избацују потребну опрему за спасиоце. А није нимало једноставно маневрисати на висини од три хиљаде метара, и то још изнад „задиханог" вулкана. Ваздух је тамо разређен, па су хеликоптери често пропадали у „ваздушне цепове" да би их потом захватили снажни ветрови који настају услед различитих температура гасова из вулкана и хладног ваздуха изнад кратера. Па ипак су храбри пилоти Герман Кузманов и Виктор Дербењев успешно обавили свој део посла.

Време се најзад смиловало стрпљивим и упорним учесницима експедиције. Стекли су се сви услови за успешну реализацију плана. Међутим, управо када су падобранци кренули на задатак прорадио је суседни вулкан Алоид избацујући пепео и до висине од четири километра. А догодило се и нешто неочекивано: прорадио је и сам Авачински вулкан чији су се гасови дизали изнад ивица кратера на висину од 350 метара. Скакати у „млеком" испуњени кратер било је рискантно, па је одлучено да се изведе тренинг скок на кров Авачија, на малу, снегом непокривену камениту висораван. На команду Владимира Кисељова четворица падобранаца — Вјечеслав Фјодоров, Лав Желонкин, Виктор Шелопугин и Виктор Уздин — стартовали су и успешно се „приземили". Њихова радост не може се описати. Нису ни размишљали о томе да им предстоји ноћ на мразу од минус 30 степени Целзијусових. У ствари, храбри момци нису имали разлога да заноће на ивици кратера, па је Виктор Дербењев, пилот хеликоптера, затражио дозволу да их „скине" са вулкана. После краћег двоумљења Ксендзов је пристао.

Издалека је МИ—4 изгледао као пчела која кружи по ивици торте. Хеликоптер је клизио тик уз рубове кратера, накрећући се час на једну, час на другу страну. Ипак, успео је да дотакне тле. Невоље су настале тек кад је требало узлетети. Снажне елисе дуго су узалуд парале ваздух док коначно хеликоптер није полетео.

Само двадесетак дана касније време се смирило. Дошао је тренутак одлуке. АН—2 полетео је у правцу Авачија. Над самим гротлом кратера Вјечеслав Фјодоров је извео уобичајени скок, са висине од 3800 метара, и спустио се у сам кратер. За њим су кренуле и његове колеге, овог пута бројнији за још једног падобранца Валентина Дмитријенка. Кад су обавили све предвиђене задатке падобранци су се уз помоћ алпиниста попели на ивицу гротла одакле их је већ опробаним поступком „скинуо" Виктор Дербењев.

Први експеримент је успешно реализован. Научници, пилоти и падобранци данас се спремају да скоче и у друге вулкане, као што су Кроноцки, Кључевски и Толбачик.

Уз помоћ хеликоптера први пут су се усред зиме попели на врх Авачија и вулканолози, спустили се у кратер и узели узорке гасова и супстанци. На тај начин је један научно-спортски експеримент учинио значајан корак напред.

Рајко Досковић

МЛАДИЋИ СА ПЕТОКРАКОМ ЗВЕЗДОМ НА ДРЕСОВИМА И ЊИХОВИ ДРУГОВИ ИЗ ТИТОГРАДА НЕСТРПЉИВО СУ ЧЕКАЛИ ДА СУДИЈА ОКОНЧА УТАКМИЦУ ПА ДА ЗАЈЕДНО С ПУБЛИКОМ ПОХРЛЕ НА УЛИЦЕ МОСТАРА. А ТАМО СУ ИХ ЧЕКАЛИ КОРДОНИ ЖАНДАРМА И ПОЛИЦАЈАЦА СА БАЈОНЕТИМА И ПУШКАМА.

ШЕЗДЕСЕТ ГОДИНА МОСТАРСКОГ ВЕЛЕЖА

НАПРЕД, ЦРВЕНИ!

Сви они који су у Мостару доживели 1. септембар 1940. године, добро се и данас сећају тог узбудљивог дана. Играо је Вележ, „рођени“ су и победили, али није то разлог за живо сећање: тај давни први дан септембра пре 42 године један је од најсветлијих датума не само у историји Фудбалског клуба Вележ, већ и дан који се увек спомиње када је реч о богатој револуционарној прошлости града на Неретви.

Тешка и злослутна година 1940. Ратни пламен све више захвата Европу. У Мостару штрајкови, Партија збија редове. Црвена боја је све чешћа, такви су и Вележови дресови, још од 1925. године, од када је и црвена звезда петокрака клупска значка. То знамење, о чему сведоче и фотографије из тог времена, било је саставни део Вележовог дреса, од 1939. године. Није тешко замислити шта је значило у то и такво време јавно играти фудбалске утакмице са црвеном звездом на грудима: власт немилосрдна према свему што „мирише“ на комунизам, полиција нечовечно сурова, затвори, нарочито злокобна Лепоглава, пуне се младићима из Мостара и околине — члановима Радничког спортског друштва Вележ. Но, то је само један од многих светлих периода у часној и изузетно револуционарној прошлости овог клуба.

Разговарајући о августовским демонстрацијама, Месни комитет КПЈ за Мостар предложио је нове акције, и то за 1. септембар те исте године, на годишњицу фашистичког напада на Пољску, односно почетка другог светског рата. Према овој замисли, главну улогу у предстојећим демонстрацијама требало је да одигра управо — Вележ. Знало се да ће агенти, полиција и војска опет бити немилосрдни и спремни на све, али то као да је улило нову снагу младићима у црвеним дресовима.

Како се зове она планина?

Осамнаест година раније, тачније почетком 1922. у Мостару није постојала ниједна легална радничка организација, друштво, клуб или удружење: све је било забрањено. Због тога је илегална партијска организација града Мостара, користећи се искуствима из других крајева наше земље, одлучила да оснује легално спортско друштво, које би у ствари, било основа за напредно деловање међу радницима. Замисао је потекла од Гојка Вуковића, тада секретара Обласног комитета КПЈ за Херцеговину и члана ЦК КПЈ, иначе угледног грађанина Мостара. Заједно с њим, по партијском задатку, другови Ристо Самарџић — Ринда, Угљеша Јањић и Саво Неимаровић, чланови Обласног комитета КПЈ за Херцеговину, припремили су правила будућег радничког спортског друштва. Међутим, полиција је била на опрезу, па је одлучено да се пронађе група поштених и некомпромитованих људи, сданих Партији, и то из редова радника, који ће потписати предложена правила клуба. Тако власт неће ништа посумњати.

Најзад, 26. јуна 1922. године, дакле тачно пре 60 година, правила су предана власти на одобрење. И догодило се оно што је партијска организација Мостара предвиђала: сресски начелник одмах је наредио шефу полиције да провери „лојалност“ свих потписника и предлагача клуба са нарочитим упозорењем „да не припадају Комунистичкој партији Југославије“ или да нису раније хапшени због комунизма.

Наравно, предлог правила био је сачињен тако да у њега никако није могло да се сумња. Требало је још изабрати име новом клубу, али тако да није слично са називима других радничких спортских друштава и да не изазове пажњу власти, а да је везано за Мостар.

— Како се зове она планина? — упитао је неко од присутних и показао на Велики Кук.

— Оно је Велики Кук, а иза њега је планина Вележ — гласио је одговор.

— Зашто клуб не бисмо назвали Вележ? — упитао је онај који се распитивао за име планине. Претпоставља се да је то био Лазар Радић, графички радник, који није из Мостара, па због тога није знао име планине. Предлог је прихваћен и тако је Вележ добио име.

Партијска организација Мостара имала је тада шест јединица са 35 чланова у граду и пет у селима. Готово четвртина свих чланова КПЈ деловала је у РШК Вележ који је следеће године, после вишегодишње паузе организовао прославу 1. маја у Мостару.

Али, ускоро се показало да Вележ није само радничко друштво нити да му је фудбал једина делатност. Видело се да, сем вештог баратања лоптом, Вележови момци умеју да буду и те како напредни и храбри. А полиција је пазила на сваки гест чланова Вележа, и на терену и ван њега.

У првим годинама постојања Вележа, у Мостару је играло још неколико клубова, али су готово сви били национално обојени. Такав је био и Хрватски спортски клуб Зрињски са којим је Вележ требало да одигра утакмицу на једном градском турниру 1926.

Велика победа без игре

Према партијској директиви, требало је да на терен прво истрче фудбалери Зрињског, а тек онда Вележ у својим јаркоцрвеним дресовима. Тако је и било. И чим су се младићи у црвеним мајицама појавили на терену, игралиштем су одјекнули повици:

— Напред, црвени! Живели црвени! Црвени, црвени!

Судија је позвао екипе да почну утакмицу, али је иступио капитен Зрињског и захтевао да играчи Вележа скину црвене дресове. Међутим, Вележ је то енергично одбио.

На терену непријатна ситуација. Играчи Зрињског су пробоцирали:

— Ви сте безбожници! Нећемо да играмо са комунистима!

Руководство и играчи Вележа остали су упорни. Публика је и даље викала „Црвени, црвени“, а фудбалери Зрињског погнутих глава, испраћени звиждуцима, напустили су терен. Иако није играо, Вележ је постигао изузетно значајну победу.

Али, ово није једини случај кад је Вележ побеђивао чак и онда кад није играо. Слично је било, такође 1926. године, кад је умро Владо Божовић — Фрље, играч и симпатизер Вележа. Донесена је одлука да сви чланови управе и функционери колективно иду на сахрану. Њима су се придружили многи радници Мостара и сви су на реверима носили црвену звезду — значку РШК Вележ. Наравно, то није могло да прође незапажено.

Кад су дошли попови и приметили Вележова обележја нису хтели да почну верски обред док сви присутни не скину „комунистичке значке“.

Провокација је била очигледна. Попови су били тврдоглави, али се радници нису колебали. Увидевши да неће успети у својим настојањима, свештеници су демонстративно напустили и умрлог и погреб. Радници су затим сами

сахранили свог друга, а један од њих одржао је говор. Наравно, полиција је одмах покренула истрагу. О томе је причао цео Мостар, а новине су забележиле да су се чланови РШК Вележ, који су и оптуживани за „комунистички спровод", држали пред агентима храбро и јединствено. То, најзад, није ни необично: од 1927. до 1929. године, од једанаест играча стандардног првог тима, њих осморица били су чланови СКОЈ-а. Није онда ни чудо што је полиција захтевала да се записник са сваког састанка овог напредног клуба носи њој на увид или би Вележовом скупу обавезно присуствовао и један агент.

Међутим, све више радничке омладине учлањивало се у Вележ. Многи чланови, већ искусни револуционари и комунисти, отишли су у СССР да се школују на „комунистичком факултету". Многи се више никада нису вратили у свој драги Мостар: заувек су нестали у Стаљиновим чисткама...

Смрт Блажа Слишковића

Вележов времеплов је живописан и надахњујући мозаик од упорности и храбрости, одлучности и поштења, младалачког прикоса, али и зреле промишљености. О томе говоре и многе епизоде из протеклих шест деценија, од оног давног 26. јуна 1922. године. Једна од њих је и прича о поштењу и поносу Блажа Слишковића.

Не, није реч о истоименом данашњем репрезентативцу, раније фудбалеру Вележа, а сада сплитског Хајдука, већ о његовом деди.

Подрумар и трговац Блаж и Блашко Слишковић, мецена споменутог ХШК Зрињски, обећао је својим пуленима печено јагње ако победе Вележ. Међутим, на грубу игру противника, играчи у црвеним дресовима одговорили су мирном, технички дотераном игром и коначним тријумфом. И уместо да части фудбалере Зрињског, Блашко Слишковић је позвао чланове Вележа на вечеру у своју гостионицу, то је била његова честитка за поштену борбу и заслужену победу.

Дуго се у Мостару причало о честитости Блажа Слишковића који је од тог догађаја био присталица Вележа, помажући клуб на разне начине. А кад је дошао рат, и поред настојања усташа да га приволе за своју страну, био је против њихове политике. Убили су га. Његов син Владо касније је годинама био чувени играч Вележа, најмлађи изданак Блаж такође.

Дуго је Вележ бележио веће резултате у идеолошко-политичком раду него на зеленом терену. Када је почео и да побеђује, тек тада се полиција „забринула". Зато је суботом често под измишљеним разлозима хапсила поједине играче да би сутрадан на утакмици, „црвени" били ослабљени. Међутим, играчи Вележа су били врло добро организовани: већ у петак би одлазили да спавају код родбине или пријатеља, понекад и ван Мостара и сутрадан би комплетан тим истрчао на терен. Наравно, у црвеним дресовима, са петокраком звездом на грудима. А између утакмица слушали су предавања о марксизму, комунизму, правди и једнакости која су, поред осталих, држали Гојко Вуковић, Иван Крндељ, Ђуро Ђаковић и други.

Такав Вележ је дочекао споменути 1. септембар 1940. године. Његови спремни фудбалери, међутим, ни овог пута нису играли за што већи број голова у противничкој мрежи: играли су за правду, за мир, за братство и јединство. Све док Мостаром није потекла крв, црвена као Вележови дресови...

Доле фашизам!

Халдун — Лео Хрвић, један од Вележових легенди, врсни играч из генерације Митића, Бобека, Беаре, Чајковског, годинама учитељ најмлађих у Вележу, живо се сећа те чувене утакмице са подгоричком (титоградском) Црном Гором односно Будућности:

— Месни комитет КПЈ за Мостар је за тај дан уговорио пријатељски меч са друговима из Титограда, с којима смо већ играли у неколико наврата. Партијска организација је снажно деловала и у њиховим редовима тако да смо не само на фудбалском терену ојачали братство и јединство. Планирано је да после утакмице на старом Вележовом игралишту у близини данашњег Партизанског гробља, играчи и гледаоци изиђу на улице Мостара, крећући се у неколико праваца. Све је организовано у строгој тајности и за план су знали само најповерљивији чланови Управног одбора и играчи чланови КПЈ и СКОЈ. Играо сам леву полутку („увек сам био лево оријентисан") и победили смо са 3:1. Али, резултат је, после изузетно фер игре, био најмање важан. И ми и другови из Подгорице једва смо чекали да судија да знак да је утакмица завршена па да се упутимо у центар града.

Из те чувене генерације „рођених", који су пред почетак те славне утакмице на самом терену скинули тренерке и остали у црвеним дресовима са петокраком на грудима, Лео Хрвић са љубављу спомиње преживеле другове: Боро Чечез, голман, Сулејман Гушанац, лево крило и леви халф, Мугдим Вукотић, халф и бек, Фадил Батровић, центархалф, Кемал Арпацић, центарфор, Хилмија Требовић, десно крило, Шефкија Ћемал, десна полутка. Поготову оне којих више нема...

Док су се, после утакмице, играчи журно пресвлачили, гледаоци су, вођени партијским активистима, већ кренули ка познатом мостарском Рондоу. Пристизале су нове групе грађана, маса је сваког часа све више расла. За кратко време на тргу се скупило неколико хиљада људи. Одједном су никле заставе, транспаренти, пароле. Бунтовни Мостар био је на ногама:

— Доле фашизам! Доле империјализам! Хоћемо хлеба и рада! Доле тирани! Живела слобода!

На другој страни стајали су кордони полицајаца, жандарма и агената. Пушке с бајонетима биле су окренуте ка демонстрантима. А кад су, на позив полиције да стану, кренули ка пушчаним цевима, одјекнули су пуцњи.

Девет херсја

Плотуне су за тренутак надјачали јауци. Потекла је крв, зачула се нова паљба. Голоруки радници јуришају на наоружане полицајце и жандарме. Пристижу полицијска појачања. Бајонети се заривају у немоћну масу. Радници се полако разилазе.

Спустила се тешка ноћ над Мостаром. Агенти обилазе сокаке древног града, хапсе и одводе у тамницу. Муче без милости. Из Београда стиже и злогласни агент Космајац. Највише на удару је управо Вележ. Војска добија бојеве метке и налази се у пуној приправности. Машине у мостарским фабрикама престају да раде. Све је на ногама. Лекари и болничко особље, симпатизери Вележа, обилазе рањене другове и пружају помоћ. Чланови управе РШК Вележ износе пехаре, архиву, новац и неупотребљене реквизите и скривају на сигурном месту. Сви ћуте.

Трећег септембра полиција запоседа Раднички дом — „легло комуниста". Просторије се отварају силом. Међутим, све је на време склоњено. Опет завера ћутања.

Готово преко ноћи забрањује се сваки рад Радничког шпортског друштва Вележ, осамнаест година после оснивања. Лепоглава опет отвара врата затвореницима који су играли у дресу црвене боје.

Али, пре затварања Радничког дома, по задатку Месног комитета КПЈ за Мостар, сву архиву, пехаре и остале спортске трофеје РШК Вележ преузео је Мехо Мешак Ћумурџија, дугогодишњи члан управе, који иначе није био компромитован и важио је као „повучен и незаинтересован за политику". Агенти о томе од њега нису сазнали ништа.

А када је дошла 1941. година Мешак се обратио својој вези и добио директиву да поверене ствари сакрије. Знајући за правила конспирације, о пехарима није говорио никоме. Све је брижљиво спаковао у бурад за петролеј и закопао. Где — то је и данас остала тајна: године 1944. Мехо Ћумурџија је ухапшен и стрељан.

Његови другови, цео тим, отишао у партизане у 41. мостарски батаљон, већ у првим данима устанка, наравно у дресовима с петокраком на грудима.

Њих деветорица постали су народни хероји: Младен Балорда-Лобра, Карло Батко, Адем Бућ, Јусуф Чевро, др Сафет Мујић, Шефик Обад, Ахмед Пинтул, Хасан Захировић — Лаца, Мехмед Трбоња.

Њихових 77 другова, 77 чланова Вележа пали су у револуцији као борци партизанских јединица или као логораши.

Све њих, као и данашње младиће са Неретве, Мостарци, и не само они, називају топло и једноставно — „рођени".

Иван Лончар

Тим Вележа 1939. године Мухамед Хациомеровић, Меха Трбоња, Суле Гушанац, Вјеко Бошковић, Ћемал Шефко, Раде Шуман, Шериф Хусрефовић, Кемал Арпацић, Фадил Бутуровић, Халдун Хрвић, Илија Терзић и Боро Чечез (с лоптом).

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Copyright © 1982 Walt Disney Productions World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

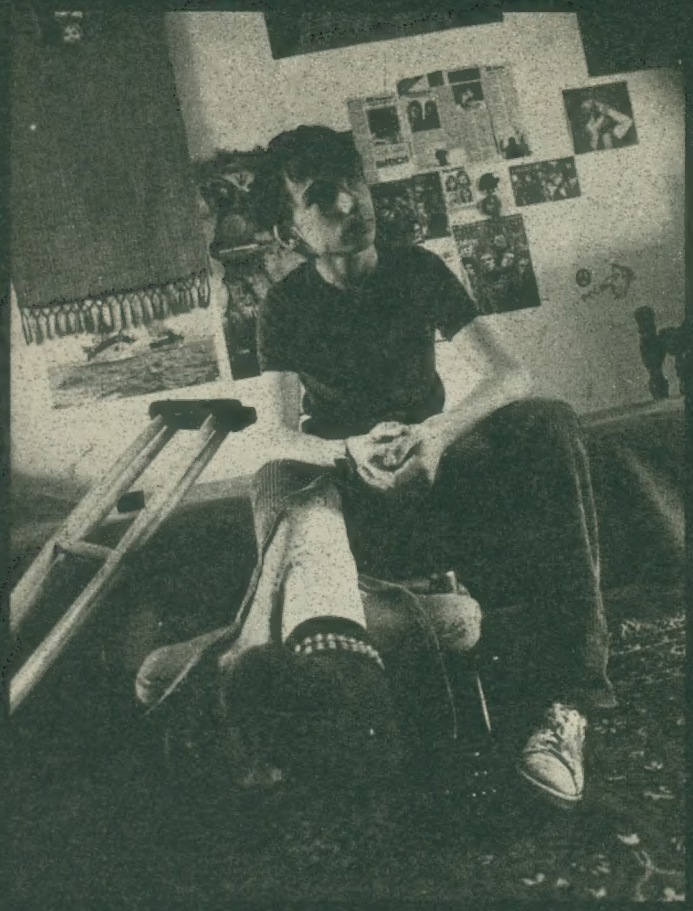

Болело га је ђаволски: доктор је узео мала клешта и почео да цима иглу. Јод који је заједно с иглом пролазио кроз пету толико ме је пекао да тај бол могу да упоредим само са вађењем зуба, али не једног — читаве вилице.

ДОГАЂАЈ КОЈИ НЕЋУ ЗАБОРАВИТИ

Четрнаестогодишњи Данило пре авантуре на Калемегдану

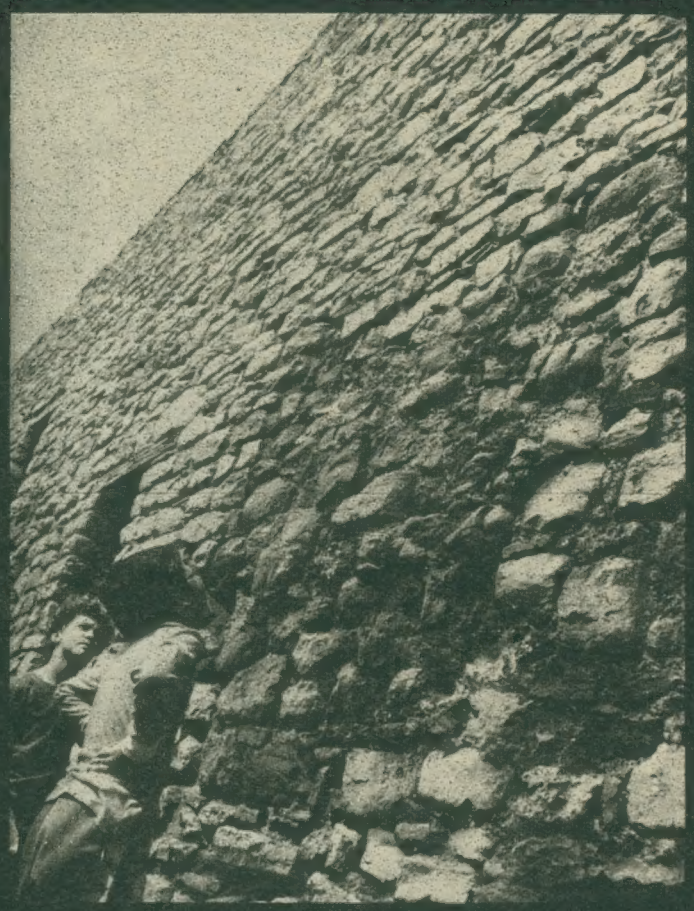

Опасна игра: сваког дана око подне испод овог зида окупи се повећа група младих. Дечаци се пентрају, а девојчице навијају. На све то Данило Миладиновић каже: „Препоручујем им свима да се ману те моде! Зашто неко да постане инвалид или чак погине да би престало то шепурење“.

ЖРТВА ЗИДА

ЈОШ САМО МАЛО. ЛЕВА НОГА МИ ЈЕ ОСЛОЊЕНА НА ИСПУСТ ЗИДА, А ДЕСНА УГЛАВЉЕНА ИЗМЕЂУ ЦИГАЛА. ЗИД ЈЕ ТРОШАН ОД КИША И ВРЕМЕНА, И НЕШТО МИ ГОВОРИ ДА ЋЕ СЕ ЦИГЛА ИСПОД РУКЕ ОДВАЛИТИ.

Ипак, настављам. Почињем да се извлачим „на мишиће“. Још само пола метра и освојио сам највиши зид Калемегданске тврђаве! Уско ро ће ми се сви дивити и завидети ми!

Одједном, цигла се изваљује и уз тутањ стропоштаза низа зид, читавих неколико тренутака, а онда и ја почињем незадрживо да падам. Помислио сам како каскадери падају на сунђере, а ја ћу пасти на голу земљу и то ако будем имао среће да избегнем камење. Полетео сам леђима уназад и осетио страховит бол у десној нози, оној која је била углављена у удубљење зида. Имао сам утисак да ми се нога откида и најзад ослобађа. Неколико метара слободног пада низ окомити зид, а онда котрљање и одскакивање низ његову косину.

Био сам свестан сваког ударца о зид. У окрету видео сам жену на мосту код Калемегданске терасе како беспомоћно вришти и мога друга Гошу како скамењен посматра. А онда, туп удар о земљу и оштар бол у левој руци. Учинило ми се да сам остао читав и покушао сам да устанем, али ми је десна нога отказала послушност, отишла у страну. Стропоштао сам се запомажући: „Гошо, нога, Гошо“! У том тренутку мој друг је дотрчао и неколико секунди збуњено посматрао. Коначно се нашао, скинуо своју јакну, ставио ми је под главу и смиривао ме говорећи да ми није ништа. Мени је било јасно да је нога „отишла“.

Тада је почело оно што ме је одувек највише нервирало, а то је оно окупљање народа и кукање после сваке несреће. Задесиле су се ту и три сељанке које су стале да запомажу. Сјатило се двадесетак људи и свако је питао шта ми је, како сам пао и да ли сам онесвешћен. Неки клинци су рекли да сам мртав. Нисам се померио све док није стигао Гоша с колима хитне помоћи.

Одмах су ми ставили шину, преместили ме на носила и убацили у кола. Сетио сам се оних болова у руци и заврнуо рукав. Видео сам једну веома дубоку посекотину и другу, нешто плићу. Схватио сам да ме је исекла метална наруквица од сата. У току вожње очајнички сам се уздржао од кукања иако ми је свака кривина наносила страшне болове.

После бесконачно дуге вожње стигли смо у Ортопедску болницу на Бањици. Скинули су ми чизме, панталоне и маказама исекли чарапе. Био сам сав мокар од хладног зноја који ме је облио. Лекари су се договорили да изврше кратку операцију. Примио сам анестезију и почео да полако губим свест. Осетио сам дуг, јак и једноличан бол у десној нози и неко цимање и четири оштра бола у левој руци. Операција је била завршена. Сећам се да су лекари нешто причали. Један од њих уперио је прст у мене и сестра је дохватила колица и одгурала ме у једну собицу. Страховито ми се спавало, а сестра ми је лупала шамаре и говорила: „Немој да спаваш, сад је то опасно због дисања“. Једва сам се одупирао сну. То је трајало читав сат. Онда је дошла друга сестра и одвезла ме у собу број 94. Сећам се само да сам заспао чим су ме сместили у кревет.

Пробудио сам се после два сата и видео како уносе неког младића, веома бледог. Очи су му биле огромне и, очигледно, сви живци напрегнути. Када је дошао себи, испричао је како му је ногу смрскала таница поквареног мотокултиватора. Док је он то причао, приметио сам да је веома неугодно када померам ногу. Мислио сам да је то нормално, али тек када сам загледао, видео сам да ми је кроз пету прободена метална игла за коју је причвршћен део у облику потковице. О ову „потковицу“ биле су обешене две вреће са песком, од по два килограма, све то да би се нога истегла и да би кости дошле у нормалан положај.

Касније сам се упознао и са осталим болесницима. Био је ту један човек који је имао саобраћајну несрећу. Задобио је компликован прелом кука због чега је наступила емболија. Срећом, извукао се. Четврти човек био је једини покретан и требало је ускоро да изађе из болнице.

Трећег дана мога боравка у болници скинули су ми „потковицу“, ставили гипс и снимили ногу. Тек тада су ми рекли шта ми је. Имао сам компликован прелом ноге изнад пете са такозваном дислокацијом. Пукле су ми обе кости. Обе руке сам ишчашио, а зарадио сам још: гипс, четири конца, мало завоја и чворугу. Рекли су ми да је за сада све у реду, али да може да се искомпликује. Ако до тога дође, мораћу на операцију. О томе сам много размишљао у болници. Плашио сам се и тога да не останем инвалид.

Најзад после недељу дана дошао је доктор и рекао ми је да сутра идем кући. Иако сам чезнуо за својим креветом, било ми је жао да се растанем са људима из собе. Сутрадан је дошла сестра и допурала сточић са инструментима. Онда је негде отишла и вратила се са лекаром. Врх игле која је још увек вирила из гипса премазала је алкохолом и јодом. Онда је доктор узео мала клешта и почео да цима иглу. Јод који је заједно са иглом пролазио кроз пету толико ме је пекао да тај бол могу да поредим само са вађењем зуба и то не једног, него читаве вилице!

Напокон сам дошао кући, али по наредби др Вишецког, начелника одељења, још недељу дана провешћу у кревету. После могу да станем на штаке. Све ово пишем, верујте, из веома незавидног положаја. Одлучио сам да не дам да ми лекари више наносе бол, па сам конце из руке сам извадио.

Мислим да је могло да прође и без свега овога. У сваком случају дубоко сам уверен да се више никада нећу пењати по зидовима Калемегданске тврђаве.

Данило Миладиновић,
14 година
(хонорар: 1500,00)

Снимио:
Славенко Бојовић

АРНИКОВА

Бела дагоба. На малом кубету дагобе висе звона и бакарне кићанке које звоне, односно звецкају при најмањем поветарцу. За разлику од пагоде, грађевине у облику пирамиде са више спратова, дагоба је једноделна кула налик извернутом пехару.

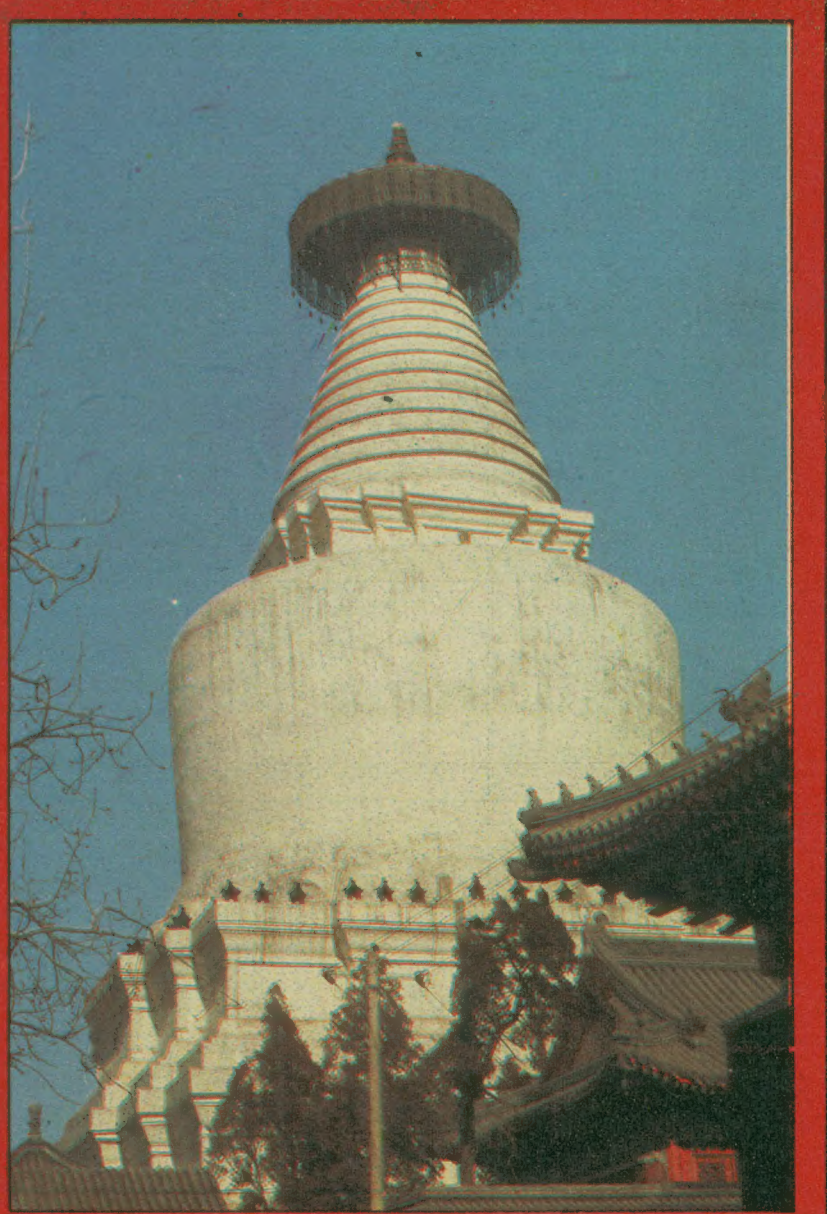

БЕЛА ЛЕПОТИЦА

Један странац, уз то седамнаестогодишњак, пре седам векова пројектовао је и изградио, по многима, најлепшу грађевину данашњег Пекинга.

Зар се ниси бојао да изађеш пред великог цара? — било је прво што је Кублај-кан упитао младог неимара.

— Премудри свуда води људе као своју рођену децу. Немам разлога за страх сада када стојим пред својим оцем — одговорио је мудро млади Непалац.

Арнико је имао само седамнаест година када је прешао Хималаје и ћудљиву Жуту реку и стигао до места на коме је унук Цингис-кана, Кублај-кан, започињао да гради нову „велику престоницу“ или Даду, данашњи Пекинг. А морао је да се пре тога доста помучи и докаже да би стигао до кинеског цара.

Краљ као берберин

Када би се Арнико неким чудом данас обрео у Пекингу, свакако не би могао да га препозна. Угледао би ипак бар једну њему добро познату грађевину — Белу дагобу која се својим позлаћеним врхом уздиже у западном делу града. Можда би се и он сам, који ју је пре седам векова пројектовао и надгледао њену изградњу, задивио што је одолела зубу времена.

Дагобу је градио по налогу Кублај-кана, у време мира и процвата нове престонице која је ницала на рушевинама старог, ратом опустошеног насеља у севернокинеској равници. После многих година ратовања у којима је успео да се спусти са монголске висоравни и покори кинеску династију Ђин и да владаре Јужног Суна потисне још даље на југ, Кублај-кан је најзад био задовољан оним што је постигао. Како је поштовао ламаизам и веровао да он може да му помогне да учврсти власт, одлучио је да сагради право ламаистичко светилиште у тибетанском стилу. Изградња је почела 1271. оне исте године у којој је и Кублај-кан прогласио себе за цара и својој империји наденуо име Јуан (тј. „Прва“), а завршена је 1279. када је коначно свргнута краљевска лоза Јужни Сун.

Према записима из доба династије Јуан, Кан је најпре наредио Фагаспи, владару Тибета, да тамо сагради златну дагобу. Фагаспа се обратио за помоћ краљу Непала, молећи га да му упути своје веште неимаре. Непалски краљ је одабрао осамдесет најбољих занатлија и наложио им да сами одаберу главног мајстора. Чак и стари, искусни мајстри оклевали су да се прихвате овог одговорног и опасног положаја. Једино Арнику није недостајало самопоуздања. Храбро је иступио пред краља. На примедбу да је сувише млад, он одговори:

— Млад јесам, али сам изнад свега славољубив!

Под Арниковим вођством Златна дагоба на Тибету завршена је за само две године! Одушевљени Фагаспа је без двоумљења решио да одмах пошаље младог Непалца Кублај-кану, коме су у то време добри неимари били преко потребни. Пре него што га је послао у далеки Даду, примио га је за ученика ламаизма и — лично му обријао главу!

Арникова младост није уливала поверење па је и у престоници морао поново да се доказује. Да би га искушао, Кан му је најпре поверио да поправи веома оштећени бронзани кип који је служио као модел за акупунктуру, на шта је Арнико утрошио пуне четири године. Задовољан резултатом цар му је тек тада наложио да гради дагобу.

Три драгоцености

Када је завршена, Бела дагоба је била највиша грађевина у целом граду. По жељи Кублај-кана, испред ње је истовремено сграђен највећи будистички манастир оног доба који је добио име „Храм величине, светости, дуговечности и вечитог мира и спокоја“. Као за инат сопственом називу, манастир није опстао ни цео век — уништен је у пожару у немирно доба пред крај владавине династије Јуан.

Касније, у 15 веку, цар Тиен Шен из лозе Мин поново је испред дагобе саградио манастир који је назван „Храм Миао Јин“ — једно од најстаријих и најлепших здања у данашњем Пекингу. Али, без обзира на сва имена која су манастиру била надевана, људи су га одувек звали „Бајтас“, по Белој дагоби.

Дагоба је висока 51 метар, а састоји се из три дела: основ коју чине три различито обликована нивоа, тела у облику изврнутог пехара које се завршава са тричаест прстенова што симболично приказује небо и заравњеног кубета од бакарних плочица са шиљатим позлаћеним врхом.

Четвороугаона основа прелази у заобљено тело преко постоља у облику лотосовог цвета са двадесет четири латице, док се и при мањем поветарцу мелодично оглашавају звона и звецкају бакарне кићанке окачене о чипкасто кубе.

Улаз у дагобу не постоји, али се у једном од манастирских павиљона ипак чувају будистичке реликвије које су пронађене на скровитом месту испод кубета приликом последње рестаурације. Археолози нису имали много муке да открију порекло „Три драгоцености“ — златне Будине статуе, сутри (светих будистичких списа) и касаје (скупоцене обредне одеће лама) — које се обично чувају у дагобама да би одагнале зле духове. На свакој од кутија са реликвијама сложених испод кубета писало је: „Са дужним поштовањем дароваo Ћиен Лун из династије Чин, године 1753.“

Сутра Трипитака, запакована у 724 омота, писана је чувеном калиграфијом династије Ћин која се одликује смелим и снажним потезима, а сутру Савршене мудрости исписао је својом руком цар Ћиен Лун.

Време ће показати не крије ли загонетна снежнобела грађевина још понеко тајно скровиште...

Хиљаду руну, хиљаду очију

Записи из доба династије Јуан описују Арника, иначе једног од ретких странаца чија се биографија може наћи у историјским списима царске Кине, као врсног архитекте, вајара, сликара и механичара. Дошао је на свет у прастаром непалском граду Лалипјуту, данашњем Патану, али се у родно место више није враћао. Остао је у Кини до краја живота. У време док је дагоба грађена био је главни дворски мајстор, а када је завршена постављен је за министра царске градње. После златне дагобе на Тибету и Беле у Пекингу, саградио је још већу на планини Вутај, у провинцији Шенси. Правио је астрономске инструменте, сликао и вајао за царску породицу... Био је неуморан као да је имао хиљаду очију, попут најлешег будистичког кипа који је извајао.

По његовом доласку у Кину је доведена његова прва жена Непалка, али му је цар касније дао за жену и принцезу из краљевске породице Сун. Имао је десет жена Кинескиња и четрнаесторо деце. Двојица најстаријих синова такође су били даровити неимари и вајари. Умро је кад му је било 63 године.

Иако гробница Непалца Арника још није пронађена, претпоставља се да је сахрањен у брдима западно од Пекинга, највероватније на Сјанцану (Миомирисном брду), омиљеном излетишту данашњих становника милионског Пекинга.

Љ. Петровић

Снимио:
Д. Петровић

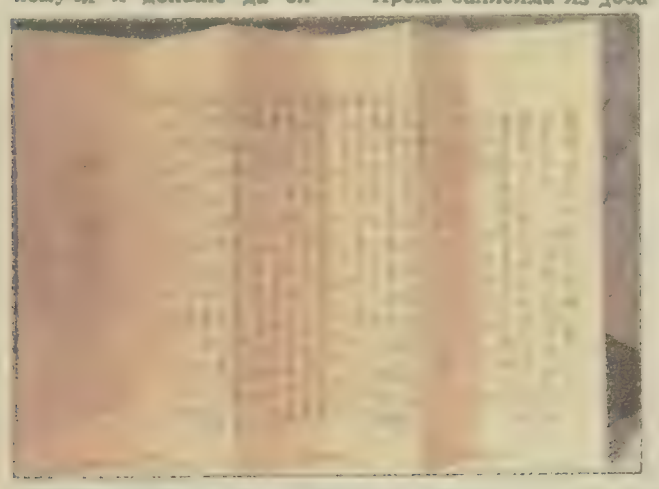

Прађнапарамита, сутра „Савршене мудрости“, исписана руком цара Ћиен Луна који је био цењен као песник и одличан калиграф.

НА ОСТРВУ ЖАДА

После три века усамљености, Арникова дагоба добила је „дружбеницу“. На предлог тибетанског ламе Нохмана, цар Шун Ц из династије Ћин дао је да се на Острву Жада, усред језера у парку Бејхај — некадашњем царском врту — сагради друга Бела дагоба у Пекингу.

Бејхајска дагоба није била само доказ оданости тадашњег владара будизму, већ је захваљујући псвољном положају служила и у друге сврхе. У случају опасности на њу је подизана застава, а око ње су паљене ватре — знак да царске трупе треба да се окупе.

Подигнута је на рушевинама чувене палате Гуанхан коју је такође подигао Кублај кан и која је док није страдала од земљотреса служила за одмор царским породицама из лозе Јуан. Када је крајем 13. века био у Пекингу, Марко Поло је описао ово дивно место, поредећи врт око палате са рајским.

Посебну знатижељу данас побуђује [illegible] црвени амблем на северној страни дагобе, јер се претпоставља да скрива тајни улаз у унутрашњост куполе у којој се, можда, налазе будистичке реликвије попут оних у Арниковој.

БИЋА С НОЈИМА СЕ ПРИРОДА ПОИГРАЛА

ЧОВЕК СА ДВЕ ГЛАВЕ

ЧОВЕК СЕ СЕКИРА ЗБОГ ДУЖЕГ НОСА, КЛЕМПАВИХ УШИЈУ, МАЛОГ РАСТА, ИЛИ ВИШКА КИЛОГРАМА. ШТА ОНДА ДА КАЖУ ОНИ КОЈИ СУ ДОШЛИ НА СВЕТ СА ТЕШКОМ „ФАБРИЧКОМ ГРЕШКОМ"? МНОГИ ОД ЊИХ ХРАБРО СУ ТО ПОДНЕЛИ И ЧАК БИЛИ СРЕЋНИ!

Чувени Френк Лентини годинама познат као „Краљ наказа", био је у ствари резултат нераздвојених тројки. Имао је три ноге, четири стопала и шеснаест прстију. Своју трећу ногу, која му је расла из доњег дела кичме, могао је да употребљава уместо столице, а у циркусној тачки њом је шутирао лопту с једног на други крај арене. Лентини се родио на Сицилији 1889, дошао је у Сједињене Америчке Државе с девет година, ту се оженио и добио четворо савршено нормалне деце.

Игром случаја на Сицилији су постојала два Франка, обојица са по три ноге. Франко Бентенија, о коме је овде реч, издржавао је својом трећом ногом родитеље, два брата и две сестре кад је породица емигрирала у Мидлтаун, савезна америчка држава Конектикат, учествујући у програму путујућег циркуса „Ринглинг Брадерс" крајем 19. и почетком 20. века. „За мене је ово чист бизнис", рекао је Франко у интервјуу за један њујоршки дневни лист 1905. „Ви плаћате новцем, а ја од тога живим".

Ана Болен је доказ да имати прст више на једној руци и три уместо две дојке није ужасан хендикеп. У њу, такву каква је била, ватрено се заљубио енглески краљ Хенри VIII и она је постала његова друга жена и енглеска краљица. Рибобради је решио да је се отресе тек кад је увидео да му она, после кћери Елизабете, неће родити мушког наследника. Тад ју је оптужио за превару и запретио је да ће је, уколико ову оптужбу суд не прихвати, прогласити за вештицу зато што има додатне делове тела. Ана Болен је погубљена у Лондонској кули 1536, три године после венчања из љубави. Њена ћерка Елизабета постала је касније чувена „Девичанска краљица" и један од најбољих владара које је Енглеска икад имала.

Миртл Корбин, „Жена из Тексаса са четири ноге", била је једина наказа која је могла да конкурише Френку Лентинију што се пуњења циркуских каса тиче. Између њених „нормалних" ногу расло је сасвим уобличено и функционално од струка надоле тело њене нерођене сестре близнакиње. Миртл је била удата и имала је петоро деце, три из свог тела и два, како је сама говорила, из тела близнаке.

У књизи „Аномалије и куриозитети медицине" из 1896. године описана је породица Фолди која већ много генерација живи у племену Хијабитес у „Арабији". Сваки члан ове велике породице има двадесет четири прста, а жене се искључиво једни другима тако да је ова карактеристика постала наследна. Уколико се догоди, каже поменута књига, да се у породици Фолди роди беба са само десет ручних и десет ножних прстију, од мах се зна да је плод преваре.

Индус Лалу, рођен 1874. године, имао је пар руку, пар ногу и доњи део тела приде, а вишак је припадао његовом закржљалом близнаку без главе који је за Лалуово тело био спојен код врата. И овај човек којим се мајка природа поиграла гостовао је у путујућим циркусима широм Америке и Европе, а његов случај забележен је у многим медицинским књигама. Лалу се оженио у Филаделфији 1894. и жена га је увек пратила на путовањима. Његов „паразитски близнак", како га је он називао, био је, разуме се, мушког пола, али су га циркуси рекламирали као жену да би овом још већом бизарнишћу привукли публику.

Жан Либера, „Човек с два тела", родио се у Риму 1884. и бавио се, кад је одрастао, приказивањем свог минијатурног близнака „Жака" по разним циркусима. „Жак" је имао кукове, бедра, руке, ноге, а један немачки лекар је помоћу рендгенских зрака у Жановом телу пронашао и закржљалу главу. Кад га није приказивао за новац, Жан је

„Жака" покривао огртачем и у шетњи са женом и децом изгледао је као и сваки други обичан породични човек.

У ЛОНЦУ И КАРИКАТУРИ

ВЕЛИКЕ ПОСЛАСТИЦЕ

После доброг јела можемо да опростимо свима, па чак и својим рођацима. Ову заједљиву примедбу изговорио је славни енглески писац ирског порекла Оскар Вајлд, на вечери приређеној у част свог младог пријатеља Верлена, француског песника. По природи веома талентован говорник, Оскар Вајлд је посебно уживао у дугим расправама. Своје саговорнике је умео да доведе до лудила циничним коментарима. Као писац био је храбар, није се плашио могућег гнева критике и друштва: у својим делима отворено и критички нападао је лицемерје и морал викторијанске Енглеске. Његов једини роман „Слика Доријана Греја" изазвала је велику буру: поред гневних угледних критичара који нису штедели погрдне речи о његовом делу се расправљало и у британском Парламенту. О-

Лујза Л. позната као „Дама с четири ноге", рођена је у Француској 1869. С њеном карлицом била је спојена још једна закржљала карлица с две атрофиране ноге. На месту где су се ноге спајале с телом налазиле су се две рудиментарне дојке. Упркос овом абнормалитету Лујза се не само удала већ је донела на свет и двоје здраве деце.

Бели Ли Вилијемс била је ћерка сиромашних црних наполичара. На циркусној сцени изгледала је веома лепо у купаћем костиму из два дела све док је публици била окренута десном страном. С њене леве стране, оне коју је приказивала потом, налазио се доњи део још једног тела са две ноге и једном руком на погрешном месту. Бети, која је умрла у двадесет првој години, зарадила је доста новца за време економске кризе двадесетих година овог века. Њени пријатељи су причали да је пресвисла од туге јер је човек кога је волела није хтео.

Едвард Мордејк је био богати наследник титуле сера, био је леп, образован и талентован музичар. Али био је „обдарен" и нечим што му је загорчало век — на месту где други људи имају косу Мордејк је имао још једно лице и то, причало се, женско. Лице није могло ни да једе ни да говори, али је колутало очима, плакало и смејало се. Едвард Мордејк је преклињао докторе да му уклоне „ђаволјег близанца" па макар га операција стајала живота, али се ниједан лекар није усудио да предузме такав хируршки захват. Мордејк је извршио самоубиство у двадесет трећој години.

Године 1917, писало се о Мексиканцу Пасквалу Пињону који је имао две главе — једну како треба а другу мању која је расла из чела прве. Глава — вишак могла је, наравно, да покреће очи и гледа и могла је да мрда устима, али не и да говори. Срећом по Пасквала ова глава временом је атрофирала и свела се на израштај на челу.

Б. С.

(Подаци су узети из бестселера америчког писца Ирвинга Валаса, а прилог су ауторовог сарадника др Памеле Филдс).

скар Вајлд, поборник теорије „уметност ради уметности" и велики пријатељ француских симболиста, није се предавао, у другим својим делима он наставља са заједљивом критиком друштва у коме живи. Његове комедије представљају права ремек-дела поезије, хумора и сатире. „Лепеза Леди Виндермир", „Важно је звати се Ернест" и друге комедије донеле су му славу највећег писца свога доба.

Оскар је водио веома чудноват живот који се повремено претварао у чист мистицизам. Пријатеље готово да и није имао због свога оштрог језика и пера. Већи део живота провео је у борби против предрасуда и лажног морала а у ретким тренуцима опуштао се и тада би уживао у јелу. Говорио је да га јело на известан начин смирује, повезује га са осталим светом. Што се самог јела тиче ту је био веома пробирљив, јео је мало али добро. Неким се јелима радовао као мало дете. Кад би му домаћица спремила „велшке посластице", вероватно најстарије јело од сира на свету, тај дан је проглашавао празником и уз обилате количине пива препуштао се уживању.

По изворном рецепту који датира још из доба римских колонија на британском тлу, ово јело се припрема тако што груду од сира ставимо у зделу па у њу умачемо хлеб. По новијем рецепту из 16. века, масу од сира умутимо, премажемо њоме хлеб а затим га препечемо у пећи. Да бисте и ви успели да припремите ово веома старо јело, потребно је да набавите следеће састојке: 3 кашике млека, 250 g топљеног сира (пуномасни), 1 кашику сенфа, мало бутера 1/2 кашичице вочестер соса, 1/8 l пива, 12 кришки белог хлеба.

Млеко загрејемо у лончићу, додамо му сир нарендан на пахуљице, оставимо да краће време одстоји и повремено мешамо све док се сир не растопи. Зачинимо сенфом, бибером и вочестером. На крају додамо пиво и масу још једанпут загрејемо. Бели хлеб изрежемо на кришке па га у тостеру благо препржимо. Кришке препрженог хлеба ставимо у тањир или неку дубљу зделу па их прелијемо масом од сира. На сто ово јело износимо само топло.

Црта и пише:
Бошко Стаматовић

ОНИ СУ ВЕЋ ПОСЛАЛИ ПРИЛОГ

АКЦИЈА „ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ" УСПЕШНО СЕ НАСТАВЉА. ЈАВЉАЈУ СЕ ЧИТАОЦИ ИЗ РАЗНИХ КРАЈЕВА ЗЕМЉЕ, У АКЦИЈУ СЕ СВЕ ВИШЕ УКЉУЧУЈУ ШКОЛЕ. УЧЕНИЦИ IV/3 ОДЕЉЕЊА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „ВУК КАРАЏИЋ" ИЗ ПОЖАРЕВЦА ПОСЛАЛИ СУ 500,00 ДИНАРА, А МНОГЕ ШКОЛЕ НАМ НАЈАВЉАЈУ СВОЈЕ УЧЕШЋЕ. ИСКРЕНО СЕ НАДАМО ДА ЋЕ СЕ ЖИРАФА УСКОРО НАЋИ У БЕОГРАДСКОМ ЗООЛОШКОМ ВРТУ, ГДЕ ЈЕ ВЕЋ ОЧЕКУЈЕ ЛЕПО УРЕЂЕНО СТАНИШТЕ.

ПОЈЕДИНАЧНИ ПРИЛОЗИ:

Симоновић Ненад, 50,00, **Словић Зорана** — 50,00, **Буцновчанин Љубица** — 50,00, **Јовичић Наташа** — 50,00, **Ђуринац Смиља** — 50.00. **Матаушек Иван** — 50,00, **Јанковић Александра** — 50,00, **Бендер Иван**, — 100,00, **Симић Љиљана** — 30,00, **Михајловић Марјана** — 100,00, **Салиховић Тамара** — 60.00. **Ивановић Реља и Тијана** — 100.00 сви из Београда, **Крамбер Јанко**, Словен Градац — 50,00, **Кочевар Клавдија**, Позела — 50,00, **Цоко Кусеников**, Ђевђелија 100,00, **Космач Примож**, Радомље — 50,00, **Савић Лука**, Крушевац — 50, **Владимир Борота**, Земун — 100,00, **Шеберле Данијел и Ирена**, Панчево — 200,00, **Јосевски Светлана**, Н. Београд — 200,00, **Ристић Александар**, Крапујевац — 100,00, **Лоренчин Изток**, Дравоград — 50.00, **Кузељевић Гордана**, Сомбор — 50.00, **Матић Душан**, Светозарево — 100,00. **Влашки Ђорђе**, Тител — 50,00, **Момиров Снежана**, Футог — 100,00, **Марјановић Никола и Александра**, Лактаци — 200,00, **Бошичек Јожи**, Шморије — 50,00, **Хоре Иве**, Хвар — 100,00, **Михајловић Милена и Милош**, Котеж — 100,00, **Марјанов Марија**, Земун — 75,00, **Ранчијаћ Шајн Ајда**, Крањ — 50,00, **Јудеж Славчи**, Ново Место — 30,00, **Дјелкапић Момир** Бјеловар — 300,00, **Лесендрић Јадранка**, Црепаја — 50,00, **Анђелковић Јелена**, Н. Сад — 50,00, **Сојевић Наташа**, Приштина — 50,00, **Радојевић Владимир**, Младеновац — 100,00, **Јеремић Јелена**, Пећинци — 100,00, **Миливојевић Никола и Владимир**, Крагујевац — 80,00, **Перичић Денис**, Вараждин — 50,00, **Кнежевић Емилија**, Бор — 100,00, **Костић Александра**, Котеж — 350,00 и **Николић Страхиња**, Т. Ужице — 100.00.

Коњи су за Келте вековима били ратници, људи спортског духа, њихов неодвојиви део свакодневног живота. Родио би најмоћнијих божанстава, богиња Епона, била је посвећена баш овим животињама.

Маска са главом бика тежка око седам килограма, пронађена у околини СР Немачке. Легенда каже да би друго, врховни свештеник, пошто би исекао краља у рефу него бика, могао у стању да предвиди који ће следећи краљ бити на власти.

Два чувена Француза Албер Учесо и Рене Учини мајстори стрипа сликали су Астерикса. Обеликса и Гетафикса представнике једног бретонског галског племена. Они је једино успело да одоли освајачу Јулијусу Цезару војске која је између 58. и 51. године пре наше ере осојајила Галију.

КЕЛТИ СЕ НЕ ПРЕДАЈУ

КРАЉ МОРА ДА УМРЕ

Ово није била завера шачице сапленика жељних власти већ одлука читавог племена. Уосталом, Келти нису ни сматрали да владару одузимају живот већ само да га шаљу у један други свет.

Мајка је тек рођеном сину прве залогаје хране давала на врху мача одређујући му будућност ратника који је из сваке борбе требало да изађе непоражен. Тако је код Келта живот започињао у знаку борбе, а исто тако се и завршавао. Гробови који су откривени показују поједине келтске краљеве сахрањене у усправном положају, са мачем или копљем у руци, лицем окренутим према замишљеном непријатељу. Борба се продужавала и „на оном свету".

За Келте је чин смрти представљао само прелазак из једног света у други, крај нису дочекали као коначан растанак са животом. Зато није било ништа чудно да, у оквиру племена, они сами неком пресуде. Ако је њихов краљ био већ сувише стар и није давао потомство или их није више успешно водио, племенски савет, заједно са врховним свештеником, друидом, одлучивао је: краљ мора да умре!

Владар је пресуду дочекивао потпуно наг. Улазио је у круг око кога су били пободени кочеви са главама непријатеља на врху. Свештеник је краља убијао ножем а на основу грчева његовог умирућег тела и шикљања крви предвиђао каква је даља судбина племена.

Рат, рат и опет рат

По записима грчких и римских историчара Келти су били рођени ратници. Тако Диодорус Сицилиус, грчки историчар, бележи да су Келти секли главе својим непријатељима после битке па их низали на уже и качили их око коњских вратова, као отрлице. Из борбе су се враћали раздрагани, са песмом, и буквално се надалеко чуо глас о њиховој победи. Главе су по повратку кући закивали за своје домове, а оне непријатељске које су највише ценили, балзамовали су користећи кедрово уље и те трофеје са нескривеним поносом показивали свима.

Келти су у рат најчешће одлазили на коњима, колико су ценили ове животиње говори и то да је један од многобројних божанстава које су имали била и Епона, богиња у коњском обличју која је заузимала значајно место у божанској хијерархији. Ако нису јахали коње, возили су двоколице. Ратници су били опремљени мачевима, копљима, бодежима, штитовима, надирали су силовито и онако дугачких распуштених коса деловали заиста застрашујуће. Постоје записи да су многи ратници у бој одлазили потпуно наги, само са украсима око врата и руку.

Део страха који су својим наступањем ширили приписује се увелико и томе да су Келти, бар у већини случајева, били горостасни људи — довољно је било само да се појаве па да се непријатељ застраши. Остаци тела неког келтског ратника пронађени у близини италијанског града Милана који су они основали, само потврђују њихове „вансеријске" размере: човек је био висок око 190 центиметара. За оно време, кад су људи били много нижег раста него данас — прави џин.

Келти, разуме се, нису били само ратници. Време затишја испуњавали су разним активностима — ишли су у лов, обрађивали земљу, бавили се израђивањем украсних предмета, али исто тако организовали такмичења, трке коња, одмеравали међусобно снагу.

Најхрабрији сапленици [illegible] су се и спро[illegible] борили [illegible], ко је из те борбе излазио жив, добијао је награду — бут дивљег вепра.

Храбре и нашминкане

По археолошким ископинама и хроникама тог времена јасно је да је жена у келтском племенском уређењу заузимала веома важну улогу

Шлем и штит пронађени у енглеској реци Темзи, бачени су ту као „понуде" неком речном божанству.

Келтски накит готово да се ни по чему не разликује од оног који се и данас носи.

[illegible] била равноправна са [illegible] шкарцима. Учествовала је чак и у ратним походима што је, за та давна времена, било најбоље признање да је равна [illegible] Чувена [illegible] краљица Боди[illegible] [illegible] је са својим [illegible] [illegible] да [illegible] [illegible] — римски Лондон [illegible]

Ке[illegible] жене ништа [illegible] времена нису [illegible] [illegible] [illegible] шиpoм Европе [illegible] су волеле да се улепшавају. Пронађена [illegible] [illegible] огледала од бронзе на чијим би се углачаним површинама Келћанка огледала завађена на простиркама од крзна [illegible] [illegible] лепоту [illegible] [illegible] од разних трава и [illegible] кова воћа.

Накит који је остао из тих врем[illegible] многобројни [illegible] са [illegible] красима, [illegible] на ве[illegible]ма једноставну уметност, готово би се могло рећи апстрактивну као у наше доба.

Данас — 15 милиона Келта

Потомака келтских племена има и данас: у Бретањи (Француска), Велсу, Ирској, Шкотској и острву Ману у Ирском мору. Остацима ста[illegible] келтског језика [illegible] [illegible] око 3 милиона [illegible] мада становника келтског порекла [illegible] преко 15 милиона [illegible] Европи, Северној Америци и Аустралији.

Сваке године одржава се у Корнвалу велики фестивал који покушава [illegible] [illegible] [illegible] ра[illegible] са било ке[illegible] учесником тог фестивала, поносно и категорично ће вам рећи да су они Келти и само Келти и да немају никаквих заједничких особина са другим народима.

Тако, рецимо, Римљани никада нису успели да ступе на територију Ирске, а није то успело ни Саксонцима. Своју неосвојивост они објашњавају тиме што никад нису били уједињени! Када су се Викинзи искрцали на обале Ирске, није било централне власти коју је требало покорити, није било ни градова. Они [illegible] основали своје градове, Даблин на пример. Свако је живео за себе. После њих дошли су Англо-Нормани, почели да граде утврђења, али ни они нису ништа урадили. Тешко је било покорити 150 краљева колико их је тада било! Убијеш једног, [illegible] други већ преузима његову власт.

Старокелтско друштво опстало је све до 17. века. Да и данас има много елемената келтског [illegible] [illegible] говори, између осталих ствари, и [illegible] календар: сва годишња доба почињу, за њи[illegible] тачно кад и код Келта — почетак пролећа, на пример, није 21. марта већ 1. фебруара.

Постоје још и [illegible] бунари — само у Ирској има их око три хиљаде. И у наше време људи обилазе око њих у праскозорје у нади да ће им бунар помоћи да оздраве. За сваку болест постоји „одређени бунар". На једном, рецимо, људи остављају делове своје одеће. Кад тканина потпуно иструли, верује се, њихов реуматизам ће нестати.

В. С.

КЕЛТИ У ЕВРОПИ

Келти су били група индоевропских племена везана истим језиком, религијом и културом. Пре две хиљаде година живели су са обе стране Рајне, а одатле су се проширили све до Дунава и Лабе. Од 9. до 5. века пре н. ере прешли су на запад у Галију и ту донели своју материјалну културу. Практично су се појавили у „пуном сјају" у Европи у време кад је чувени грчки песник Хомер стварао своје епове „Илијаду" и „Одисеју" и када је легендарни Ромул основао Рим. На свом врхунцу (трећи век пре н. ере) Келти су били раширени готово читавом територијом Европе — све до Мале Азије. У нашој земљи значајни су као оснивачи Београда (Сингидунума) и још неких градова.

На почетку ове ере почели су да се претапају у друге народе. Овај процес убрзан је и римским освајачким раговима (од 4. до 1. века пре н. ере) када су Римљани, поред осталих, освојили и многе келтске земље.

ШАМПИОНИ ПАМЋЕЊА

НЕКИ СУ МОЗГОВИ БИЛИ ПРАВЕ ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ И БИБЛИОТЕКЕ. ПСИХОЛОЗИ ТВРДЕ ДА НЕМА РЂАВОГ ПАМЋЕЊА. ФАНТАСТИЧНО ПАМЋЕЊЕ ФИЛОЗОФА И МУЗИЧАРА.

Године 1933. умро је Хари Купер кога је читава Америка познавала под надимком „Џек-железничар". Још као дечак страствено је учио бројеве и датуме. Кад је одрастао, проводио је дане у библиотекама Детроита учећи напамет енциклопедије. Специјализовао се за биографије чувених људи и статистичке податке. Хоби му је касније постао занимање. На приредбама је позивао публику да за опкладу проверава његово памћење.

Сваки нормалан човек може невероватно да развије своје памћење, па психолози тврде „да нема рђавог памћења, него да рђаво памћење није ништа друго до облик менталне лености или недостатак интересовања". Сам Фурст усавршио је толико своје памћење да је био у стању да дословце понови сваку књигу коју прочита. Добро памћење није доказ генијалности, али су готово сви генијални људи имали добро памћење.

Француски филозоф Блез Паскал за живота је прочитао све што је вредело ишчитати и ништа није заборавио. Енглески историчар Маклеј бавио се у слободним часовима „прелиставањем у духу" књига које је некад прочитао. Да би штедео очи и одржао памћење. Он је тврдио да би цео Милтонов „Изгубљени рај" могао од речи до речи да напише, кад би неким случајем нестали сви примерци ове његове омиљене књиге. И Ричард Парсон (1759—1808), звани „пијани филозоф", могао је да понови сваку књигу коју је прочитао. „Забављао" је пријатеље рецитовањем дугих романа читаве сате.

За глумце који понекад морају свако вече да играју другу улогу, а и за политичаре, добро памћење је неопходно.

И Моцарт је имао сјајно памћење. Захваљујући томе он је као дете, слушајући у Ватикану неку мису, написао код куће сваки тон композиције који је Света столица годинама чувала у тајности.

Изванредно памћење имала су и тројица великих „БББ", Брамс, Билов и Брили. Брамс је напамет знао сваки музички комад који је од Баха па до његових дана био написан. Чувени диригент Ханс Билов памтио је најдуже музичке партитуре које је читао у возу пре наступа. На концертима је дириговао композиције које му још јуче нису биле познате. Први је у свету дириговао без партитура а то су после њега чинили и многи други. Најбољи од ове тројице био је, ипак, Брил. Једног дана посетио га је неки сакупљач реткости показавши му сноп нота. Брил је прелистао партитуре и рекао:

— Ово нису написали ни Моцарт ни Бетовен.

Кад му је увређени посетилац рекао да не може тек тако изрицати суд, Брил се осмехнуо, сео за клавир и одсвирао све композиције које је малочас прелетео од прве до последње ноте.

Познати виолониста Исак Штерн познавао је напамет све композиције које су до данас написане за виолонисте. Гисекинг је познавао читаву клавирску литературу, а велики диригенти напамет знају на хиљаде страница . . .

Оно што се у детињству види и научи остаје у памћењу целог живота, док се новији утисци и појмови заборављају утолико брже што је човек старији. У току 70 година човечји мозак региструје милијарде података од којих се најстарији „дубоко урежу у памћење". Психолози мисле да је разлог томе, између осталог, живо интересовање за све што их окружује.

В. У.

КАД СУ ГУШТЕРИ ЛЕТЕЛИ

Летећи гуштери велики као авиони? Нови научнофантастични филм? Ни говора. Чиста наука. Американци су у Тексасу открили фосиле џиновских праисторијских летећих гуштера. Процењује се да је распон крила ових горостаса износио око 12 метара. Како ли је само лепетало док су гуштери летели?

КОНДОР—НЕЖЕЊА

У зраст у коме једна птица „ступа у брак" зависи, како мисле стручњаци, од њене величине. Мале птице певачице — дроздови, говедарке, славуји, ластавице — стварају породицу и добијају децу већ следеће године по свом доласку на свет. Крупне птице могу дуго да остану нежење. Тако, на пример, краљевски албатрос (распон крила до четири метра!) осам година странствује изнад океанских пространстава и тек девете или десете случује се да ступи у брак. Сиви албатрос решава се на „женидбу" нешто раније — кад наврши шест година. Ретке оснивају породицу и доносе на свет децу кад достигну четири или пет година, а крупне птице, као што су разне грабљивице, проводе без породице пет до осам година. Самац ипак најдуже остаје кондор — једанаест година.

Постоји ли код птица разлика у годинама између супруга и супруге? Да, међу великим сеницама више од једне трећине мужјака везује своју судбину са изабраницама млађим од себе. Парови где је женка старија од мужјака чешће се „разводе" од других парова.

Да, и међу птицама постоје разводи. Једна врста галебова, који живе у колонијама, сваке године се враћају да би се гнездили на истој територији. Међутим, није мало случајева да се у пролеће прошлогодишњи супрузи не нађу у истом гнезду. Примећено је да је број развода чешћи код младих птица. Од старијих супружника, 85 одсто остају верни једно другом, а ти верни супружници пре других почињу да граде гнездо, полажу више јаја и успешније одгајају своје потомство.

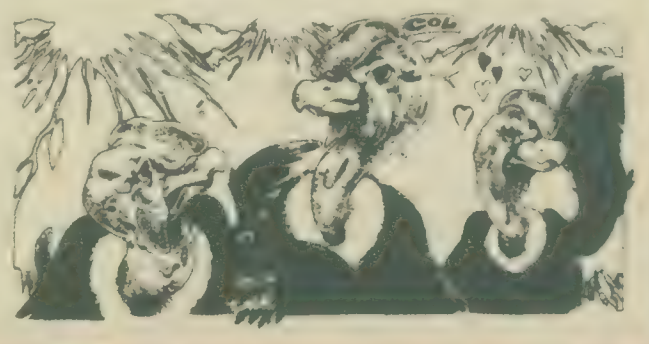

У трци којој по суровости нема равне сви стижу на циљ, па и мртви јер се гробље налази тик уз циљ! Ипак, изазов је сувише велики и ниједан тркач који је добио позив још није одустао.

МАН - ВРАЖЈЕ ОСТРВО

УПРКОС 126 МРТВИХ ЗА ТАКМИЧАРА И ДАЉЕ ВАЖИ СЛЕДЕЋЕ ЗЛАТНО ПРАВИЛО: МАН ЈЕ НАЈВЕЋИ ИЗАЗОВ И ЗА ЧОВЕКА И ЗА МАШИНУ!

Острвце Ман у Ирском мору је већ годинама, ако не и деценијама, стециште најхрабријих возача мотоцикала, да не кажемо „најлуђих". Тамо је све другачије него у „остатку света". Једне седмице, обично у јуну, почиње бучна свечаност. У паровима стартују најпознатији мотоциклисти света у главном граду острва Дагласу и терају својих „130 дебелих коња" кроз тамошња брда. Вози се у круг обима шездесетак километара — Сара Котиц, Кронки-вуди, Цинцер хол, Ремзи Херпин, Гуснек, Винди Корнер, Крег-ни-ба. Кад се све то обиђе вртоглавом брзином парови су разбијени и такмичари се враћају сами. Јер, један увек мора да буде бржи.

Ову стазу знају сви љубитељи мото-спорта и ван Велике Британије. То је друм који ни по чему не личи на тркачку писту: кривине су углавном без икаквог обезбеђења, нема кола хитне помоћи, возачи се боре с немогућим серпентинама, још немогућијим рупама и ломбама на путу, пролазе кроз села и сусрећу се са свим врстама домаћих животиња које излеђу на пут, прелазе преко пруге. Једини оријентир су телефонске жице, а телефонски стубови и камене ограде обично су надгробни споменици знаних и незнаних јунака ове луде трке на два точка.

Акробација на два точка

Међутим, Британци упорно бране овај тркачки храм. Кад је 1976. Међународна мотоциклистичка федерација (FICM) избрисала острво Ман из календара такмичења за светски шампионат, овдашњи организатори успели су, ни мање ни више, него да организују светско првенство у сопственој режији! Једноставно, већина такмичара није могла да одоли изазову који нуди ова стаза.

За седам и по деценија овде је 126 мртвих исписало једно повелико крваво поглавље мотоциклистичког спорта. Ипак, овде сви „стижу" на циљ, па и мртви: гробље се налази тик уз циљ! Међутим, то на такмичаре нема никаквог утицаја, они који овамо дођу врло добро знају шта их чека.

Ролф Штајнхаузен, двоструки светски мотоциклистички шампион, четири пута победник фамозне трке на острву Ман, објашњава откуд оволики одзив такмичара:

— Драж ове трке није у стицању славе и новца већ у немогућности да се процени стаза: што више верујеш да си је упознао, она постаје опаснија по тебе. Човек и машина буквално срастају, возач се бори с изузетним ситуацијама али и против сопствене немоћи. То је „Монт Еверест" за акробате на мотоциклима.

Ле Ман — мачји кашаљ

Штајнхаузену треба веровати јер поред многобројних освојених трофеја и пређених 14 хиљада километара, колико је укупно у седам година савладао борећи се за „Туристички трофеј", било на тренинзима, било на званичним тркама: 230 кругова кроз брда, а сваки круг износи 38 миља.

Један шампион мото-спорта попут Ролфа Штајнхаузена, ипак није Питер Харди, нити ниједан од оних безимених, који се нису вратили са овог „вражјег острва" за мотоциклисте, који су погрешно проценили однос између сопствене храбрости и ризика. Ко овде савлада стазу, у ствари, побеђује самога себе! Није зато, без разлога, велики шампион Агостини рекао за ову трку: „Трке у Ле Ману су наивна дечја игра у поређењу с такмичењем на острву Ман!" Слично мисле и такве величине као што су професионални шампиони Рид или Хајлвуд.

Такмичари постају сопствене машине које гони необјашњив нагон да опробају своје снаге. Сигурно је тако да „Туристички трофеј" живи баш од његових, најчешће непознатих, мртвих љубитеља што није могао ни да слути француски маркиз де Музили Сент Марс када је 1907. године установио овај трофеј.

На крају, две чињенице су неоспорне. Енглези знају шта кажу оном реченицом да је Ман највећи изазов и за човека и за машине а ниједан такмичар одлазећи на острво Ман не мисли да при брзини од 270 километара на час изврши самоубиство. Напротив! Сви се надају да ће баш њима припасти „крвави" трофеј.

М. Ш.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ДРАМА ЗВОНКА ЕЛБЛА

АВИОН ЈЕ НЕУМОЉИВО ГУБИО ВИСИНУ. ЗА КОМАНДАМА ЈЕ СЕДЕО 22-ГОДИШЊИ ПИТОМАЦ . . .

Пистом једног аеродрома у Црној Гори заурлале су а потом и зарулале сивомаслинасте металне птице, по четири у групи. Од првих сунчевих зрака тог четвртог дана 1980. моћне машине шпартале су модро небо и уз громогласне одјеке разноврсног оружја суновраћивале се према земљи. Блесак ракета сустизали су експлозије и велики облаци прашине. Авиони би се затим губили према хоризонту, подижући се правили велики круг и поново пикирали ка циљу. И тако док траје гориво и муниција.

Питомци из јединице Ђура Ступара налазили су се на једном од многих задатака који претходе стицању звања (и знања) пилота ратног ваздухопловства и противваздушне одбране. На школском полигону увежбавали су бомбардовање, ракетирање и митраљирање циљева у покрету. Сваки налет младих летача обављао се под контролом старешина, групу од три авиона пратио је, боље рећи предводио наставник летења јер у ваздуху, са тако моћним машинама, нема шале. Поред осталог, наставник је ту да посаветује и, ако затреба, помогне. А горе, крило уз крило, најбоље се може видети колико је који потомац научио . .

Група питомаца коју је предводио наставник летења Мирко Самарџић поново је увукла стајне трапове својих летелица и запарала небо. Питомци Миливоје Лубура, Зинад Ибраховић и Звонко Елбл узлетели су по други пут тог дана са циљем да надмаше резултате које су остварили у претходном лету. Поново су се авиони обрушили ка циљевима на земљи сејући убитачну ватру, све се димило и праштало. Међутим, они пуцњаву и експлозије нису чули, кроз слушалице је до њих допирао само миран и сигуран глас руководиоца дејства на полигону Миодрага Даутовића:

— Галебе, овај пут је боље. У следећем налету спусти се ниже . . . Орао има директан погодак. Честитам . . .

Питомац Звонко Елбл, плавокос младић, у првом налету имао је директан погодак. Задовољно је себи климнуо кад је добио честитке са земље и подигао летелицу спремајући је за нов напад. Митраљези су опет заштекатали и мета је поново нестала у облаку прашине.

— Опет погодак. Одлично — чуо је глас са земље.

„Постајем мајстор за митраљирање", насмешио се младић и хитно превео авион у пењање, на око 2000 метара, правећи истовремено борбени заокрет. „Ако и сада рафал избуши мету, онда сам заиста . . ." Није стигао да заврши мисао. Неочекиван парајући звук мотора увукао му се у слушалице. Шта то може сад да буде? Ово је поуздана машина никакву грешку, колико знам, нисам начинио а само пре десетак минута авио-механичари су детаљно прегледали летелицу!?

Тај први шок питомац Звонко Елбл је брзо савладао, пилоти у оваквим ситуацијама немају времена да мисле на страх. Хладнокрвно је почео да трага за узроком тог чудног, застрашујућег звука. Прва мисао зауставила се на митраљезу. Можда је дошло до самоопаљења митраљеза? Деси се то понекад, сетио се прича својих наставника.

У магновењу је погледао испод себе и тако се најежио, учинило му се као да му неко забада игле у голо тело. Доле је било насеље са школом у чијем су се великом дворишту, добро је то видео, безбрижно играла деца. Шарена гомила. Вероватно су изишли на школски одмор. Питомац је муњевито реаговао и искључио прекидаче митраљеза. На срећу, онај парајући звук се изгубио. С олакшањем се завалио на седиште. Али не задуго.

Готово истог тренутка питомац Звонко Елбл је осетио да се са његовом летелицом нешто чудно догађа. Мотор је био тиши но обично, авион је губио висину. То се видело и на казаљки брзиномера — лагано али неумољиво клизила је наниже. Ако овако настави, за мање од десетак минута авион и он заједно с њим . . . Не, о томе пилот не сме да размишља, сетио се савета наставника. Прво учинити све што у оваквим приликама зависи од такозваног фактора човек.

И он је прво ручицу гаса померио у положај максималне снаге верујући да је због ненамерног затварања славина за гориво дошло до прекида довода. Ништа,авион је и даље губио висину. И не само то! Поглед на таблу са инструментима готово га је пресекао: температура је била на критичној тачки, сваког тренутка могло је да дође до пожара!

Одузео је гас, искључио све прекидаче наоружања и радио-везом успоставио контакт са земљом:

— Мотор ми је стао. Губим висину . . .

— Зашто да кријем, било је страшно, тек сам касније постао сасвим свестан шта је могло да се догоди — признао је пилот Звонко Елбл. — Али опасност је део нашег посла.

— Не губи присебност, покушај да одржиш машину што дуже у ваздуху . . . Даља упутства следе — чуо је глас из базе.

Питомац Елбл одмах је почео практично да примењује упутства која је толико пута раније увежбавао на симулатору: у школи се будући пилоти РВ и ПВО сусрећу и са оваквим и сличним ситуацијама, кад авион закаже. Ништа се не препушта случају, посебно увежбавају како да се извуку кад се на летелици догоди нека незгода.

Сада, на висини од око 700 метара, питомац Елбл сигурно је следио знање стечено на симулатору и инструкције са земље: превео је машину у хоризонтални лет. Авион је и даље незадрживо губио висину. Да ли ће успети да се безбедно спусти? Мада је из базе добио наређење да напусти летелицу у случају да није сигуран да ће се безбедно приземити, Елбл није ни помишљао на тако нешто. Било је то први пут да се оглушио о наређење старешине. Знао је колико је оваква летелица скупа

Снажни млазњак је био све ближе земљи. Елбл је поред хангара уследао гомилу својих скамењених другова, међу њима је препознао и наставнике. „Не, не смем их изневерити", отело му се кроз стиснуте зубе. „Морам безбедно спустити летелицу, морам . . "

Уз помоћ упутства руководиоца летења Родољуба Масића питомац је вешто водио авион. Кад је, стотинак метара над земљом, извукао стајни трап за тренутак је одахнуо и отпочео маневар принудног слетања. Знојавим длановима повукао је полугу и летелица се кљуном устремила ка земљи. Још једном је дохватио полугу, овог пута да би исправио авион. Точкови су два-три пута поскочили бетонском пистом пре него што су сигурно прионули уз њу.

Но, то није био крај. Због много веће брзине слетања запретила је опасност да авион излети с писте. У последњем тренутку питомац Звонко Елбл успео је да активира кочећи падобран и летелица се зауставила на самом крају писте. Док је — још не верујући да је све оно што се збивало последњих десетак минута сада већ прошлост — брисао зној који му је пекао очи, успео је да види другове како машући трче према њему . . .

☆

На прегледу који је обављен одмах пошто је Звонко Елбл успео да спусти летелицу утврђено је да је мотор стао због тога што је у усисник мотора улетео део старог митраљеског зрна са земље који је рафал одбио увис. Јунак ове приче данас је већ искусан пилот.

П. Милатовић

БИМ И БУМ

ШРАФКО

Мишел Вајан:

ТРКА У МОНЦИ

ОКЕЈ, ЈА САМ ЗНАЧИ, СУПЕРМЕН?

И ТИ СИ СУПЕРМЕН?

А, ЕВО ГА И ТРЕЋИ?

А ТИ, ЖАНЕ, И СВИ ФАНАТИЦИ ПОПУТ ТЕБЕ...

... ВИ СТЕ УБИЦА СУПЕРМЕНА?

ТО ЈЕ СВЕ ШТО САМ ХТЕО ДА КАЖЕМ?

НАСТАВИМО? ИЗГУБИЛИ СМО ДОСТА ВРЕМЕНА? ГОВОРИЛИ СМО О ТОМЕ ДА СПОЈЛЕР НА ФОРМУЛИ 1 ДАЈЕ НАЈБОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ...
САМО НАСТАВИ, ЖАНЕ, СЛУШАМО ТЕ!

ЗНАМО ДА КОЛА РЕАГУЈУ НА КОМАНДУ ВОЗАЧА, УКОЛИКО ПРИЈАЊАЈУ ЗА ТЛО? СТАБИЛНОСТ СЕ СТАЊУЈЕ У КРИВИНИ УСЛЕД, ЦЕНТРИФУГАЛНЕ СИЛЕ!

ТО ПРИЈАЊАЊЕ УЗ ПОДЛОГУ ЈЕ ВЕОМА ЗНАЧАЈНО ПРИ СТАРТОВАЊУ?
СПОЈЛЕРИ ИМАЈУ УЛОГУ ДА ПОВЕЋАЈУ СИЛУ КОЈОМ СЕ КОЛА ОСЛАЊАЈУ О ПОДЛОГУ...
... И ОМОГУЋАВАЈУ ДА СЕ УЂЕ У КРИВИНУ СА 230 КМ НА ЧАС, УМЕСТО СА 220?

ПРИ КРЕТАЊУ И ТАЊИТ БРЗИНАТА ОБОРЕНО КРИЛ-НЕ ТАКОЂЕ ПОБОЉШАВА ПРИЈАЊАЊЕ!

КРИЛЦЕ СЕ ДО САД СПУШТАЛО РУЧНОМ КОМАНДОМ! АЛИ ДОГАЂАЛО СЕ ДА ВОЗАЧ ЗАБОРАВИ ДА ГА ВРАТИ, ШТО ДОНОСИ СУПРОТНЕ РЕЗУЛ-ТАТЕ!

ДАКЛЕ, ПРИЗНАЈЕШ ДА ЈЕ ДОВОЉНО КОМПИКОВАНО И С ЈЕДНИМ КРИЛЦЕМ, А ТИ ХОЋЕШ ДА НАМ САД ПОСТАВИШ ДУПЛА!

МЕЊАЊЕМ НАГИБА ЈЕДНОГ ДЕЛА КРИЛ-НА, ОБЕЗБЕЂУЈЕ СЕ МАКСИМАЛНО ПРИЈАЊАЊЕ У КРИВИНИ!

ВИДИТЕ И САМИ ДА РАЗМИШЉАМ КАКО ДА ВАМ ОЛАКШАМ ПОСАО!

ДОСТА, СТИВЕ, ПУСТИ ГА ДА НАСТАВИ!

АХА, ТО САМ ХТЕО ДА ЧУЈЕМ!

ПОПОДНЕ ПОЧИЊУ ПРОБЕ СА ДУПЛИМ КРИЛУЦИМА И АКО ПОСТИГНЕТЕ ДОБРЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗА ИДУЋУ СЕЗОНУ, ОБЕЋАВАМ ВАМ АУТОМАТСКУ КОМАНДУ!

КАКО ТО МИСЛИШ ДА ИЗВЕДЕШ?

ЗА САД ВАМ НИШТА НЕ МОГУ РЕЋИ, АЛИ ЖЕЛИМ ДА НАПРАВИМ НАЈБОЉУ ФОРТУНУ!

ДВА ЧАСА КАСНИЈЕ ТРИ "ВАЈАНТОВЕ" ФОРТУНЕ 1 БИЛЕ СУ НА ПРОБНОЈ СТАЗИ...

РРРРР!

3

БРРРРРР!

РРР!

НА ПРОБНОЈ ПИСТИ ВРЕБАЛЕ СУ СВЕ ТЕШКОЋЕ КОЈЕ СУ ВОЗАЧА МОГЛЕ ДА СНАЂУ И НА НАЈПОЗНАТИЈИМ ТРКАЧКИМ СТАЗАМА СВЕТА...

... И ДА ТРЕБА ПОСТИЋИ И ВЕЋУ БРЗИНУ НЕГО НА ТРКАМА...

БРРР!

МИШЕЛ, СТИВ И ЖАК ЗНАЈУ ДА ЊИХОВ УСПЕХ ЗАВИСИ ОД ОВИХ ПРОБНИХ ВОЖЊИ...

ОД РЕЗУЛТАТА КОЈЕ ЋЕ ВОЗАЧИ ОСТВАРИТИ ЗАВИСИ И УСПЕХ ДУГОТРАЈНОГ РАДА ЧИТАВОГ ТИМА СТРУЧЊАКА...

ЗАТО ОВИ МЛАДИЋИ НЕ ОКЛЕВАЈУ ДА СЕ ИЗЛОЖЕ ОПАСНОСТИ...

РОААР!

И НАЈЗАД, ПОСЛЕ СЕДМОДНЕВНИХ ТРЕНИНГА ЖАН-ПЈЕР ЈЕ ДАО ЗНАК ДА ЈЕ ПРОБАМА ДОШАО КРАЈ...

ЈЕСИ ЛИ ЗАДОВОЉАН, ЖАНЕ?

САВРШЕНИ СТЕ, ПРИЈАТЕЉИ! ДОБИТЕ У МОЈУ КАНЦЕЛАРИЈУ!

!?!?

ЕВО НОВИХ КАЦИГА! ИЗРАЂЕНЕ СУ ПОСЕБНО ЗА ВАС!

НОВЕ КАЦИГЕ, НОВА ВОЗИЛА... ВАЈАНОВИ ВОЗАЧИ СУ СПРЕМНИ ЗА НАСТУПАЈУЋУ ТРКАЧКУ СЕЗОНУ.
АЛИ, ДОБРО СУ СЕ ПРИПРЕМИЛИ И ХОНДА, БРАБХАМ, МАТРА, ФЕРАРИ...

Када су кренули ка излазу, наши пријатељи су угледали нека необична кола и крај њих лепу девојку..

Добар дан, Франсоаз! Шта мислиш о овом новом изуму Вајанових конструктора?

Твој брат је овим сат себе превазишао!

Здраво, стиже!

Здраво, лепотице!

Надам се да ће чланак о нама у листу твог оца бити похвалан!

Да, али нисте ви моји једини пријатељи!

Шалио сам се! Него, како си се провела у Јапану?

Одлично! То је дивна земља!

Знам, али радије причајмо о јапанским возачима!

Уопште или о једном посебно? Е, па, Јори је био врло љубазан! Много смо причали и о теби!

То верујем!

Чак ме је питао и да ли сам заљубљена у тебе!

Није ваљда?

А ја сам му одговорила да ћу се заљубити само у онога ко буде мене више волео од својих кола!

Баш си духовита!

Јори сигурно мисли да је он тај!

Не, он је исти као и ти! Живи само за трке и своју Хонду!

САД ЈЕ ДОСТА! ВАШЕ ЉУБОТОРНЕ СЦЕНЕ НАС НЕ ЗАНИМАЈУ!

О КАКВОЈ ТО ЉУБОТОРИ ПРИЧАШ?

ЉУБОТОРАН СИ НА ЈОРИЈА И КАД ВИДИШ ЊЕГОВУ ХОНДУ, САВ ПРЕБЛЕДИШ!

ЗАВЕЖИ ВЕЋ ЈЕДНОМ, СТИВЕ!

ПОЛАКО, НЕМОЈТЕ СЕ СВАЂАТИ! ДОШЛА САМ ДА БИХ НАШЛА КАВАЉЕРА КОЈИ ЋЕ МЕ ВЕЧЕРАС ИЗВЕСТИ!

ОХ!

ООО!

ХММ...

БИЛО БИ МИ ДРАГО АКО БИ ТО БИО ТИ, МИШЕЛЕ!

ОХО!

ЧУДНЕ СУ ДЕВОЈКЕ...

МИШЕЛУ, ЖАКУ И СТИВУ ПРЕОСТАЛО ЈЕ ЈОШ НЕКОЛИКО ДАНА ДО ВЕЛИКЕ ТРКЕ У МОНЦИ...

СВА ТРОЈИЦА БОРИЋЕ СЕ ЗА ФИРМУ "ВАЈАНТ"...

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО СМО СЕ ОВАКО ОКУПИЛИ! НИКАД НИСАМ ИМАО ТОЛИКО ПОВЕРЕЊЕ У СВОЈУ ЕКИПУ КАО САДА!

СИГУРАН САМ ДА ЋЕ НЕКО ОД ВАС ПОБЕДИТИ! ИСТО ТАКО, ТАКМИЧИЋЕТЕ СЕ И МЕЂУСОБНО, АЛИ НЕ ЖЕЛИМ ДА СУПАРНИШТВО НА ПИСТИ ПОКВАРИ ВАШЕ ПРИЈАТЕЉСТВО!

ЗАТО ДИЖЕМ ОВУ ЧАШУ ЗА ВАШЕ ДРУГАРСТВО И ЗА БУДУЋЕГ ШАМПИОНА!

Можда Вајант није имао разлога за забринутост. Расположење његових возача никад није било тако добро и никад до сад нису били толико сигурни у успех... Почела је серија победа...

Велика награда Монака: први – Стив Варсон.

Велика награда Белгије: победник Стив Варсон.

Велика награда Холандије: први – Мишел Вајан.

Велика награда Немачке: први – Мишел Вајан.

Велика награда Француске: победник – Жак Икс.

Број освојених поена:

1. Стив Варсон 30 поена
2. Мишел Вајан 26 –"–
3. Жак Икс 23 –"–

Следећа трка је велика награда Италије у Монци... Наша три пријатеља улазе у "Боинг 727"...

И пред полетање... Тројица путника су била у најбољем расположењу...

Опростите, али ја се плашим да летим...

Не бих баш рекла... Ви сте Стив Варсон, зар не?

Четвртак: Мишел, Стив и Жак напуштају хотел удаљен неколико километара од Монце...

Врум!

Сва тројица била су заокупљена својим мислима...

Деле нас пуна четири поена? Узми ти их, ако можеш...

Пих, четири поена, то је ситница...

СЕДАМ ПОЕНА... АЛИ... НИКАД СЕ НЕ ЗНА...

ВРЕМЕ ЈЕ БИЛО ДИВНО, НЕБО БЕЗ ОБЛАЧКА, А СТАЗА ДОБРА...

САМО НАМ ЈОШ НЕДОСТАЈЕ НЕКА ЛЕПА ДЕВОЈКА?

ТУУУ!

ДОБРО, ДЕ, НИСТО ГЛУВИ?

ТИ ИТАЛИЈАНИ! УВЕК СУ ТАКО БУЧНИ?

ТУ-ТУ! ТУУУ!

ОК? ПА ТО ЈЕ ДЕВОЈКА?

БРРР!

И ЧАРОБНО ЛЕПА? ЗА њОМ, МИШЕЛЕ?

САД НЕМАМО ВРЕМЕНА ЗА ШАЛЕ?

ПА, ДОБРО? АЛИ МОЖДА ЈЕ ОВО ЖЕНА МОГ ЖИВОТА? ЈЕСТЕ ЛИ ВИДЕЛИ КАКО УЛАЗИ У КРИВИНУ?

И КАКВЕ СУ ЈОЈ ОЧИ...
КАД СИ ПРЕ СТИГАО И ОЧИ ДА ЈОЈ ВИДИШ?

НИСАМ ИХ ВИДЕО, АЛ' ЗНАМ ДА СУ ЧАРОБНЕ...
ЕЈ? ГЛЕДАЈТЕ?

СТИВЕ, СТВАРНО ДАНАС ИМАШ СРЕЋЕ?

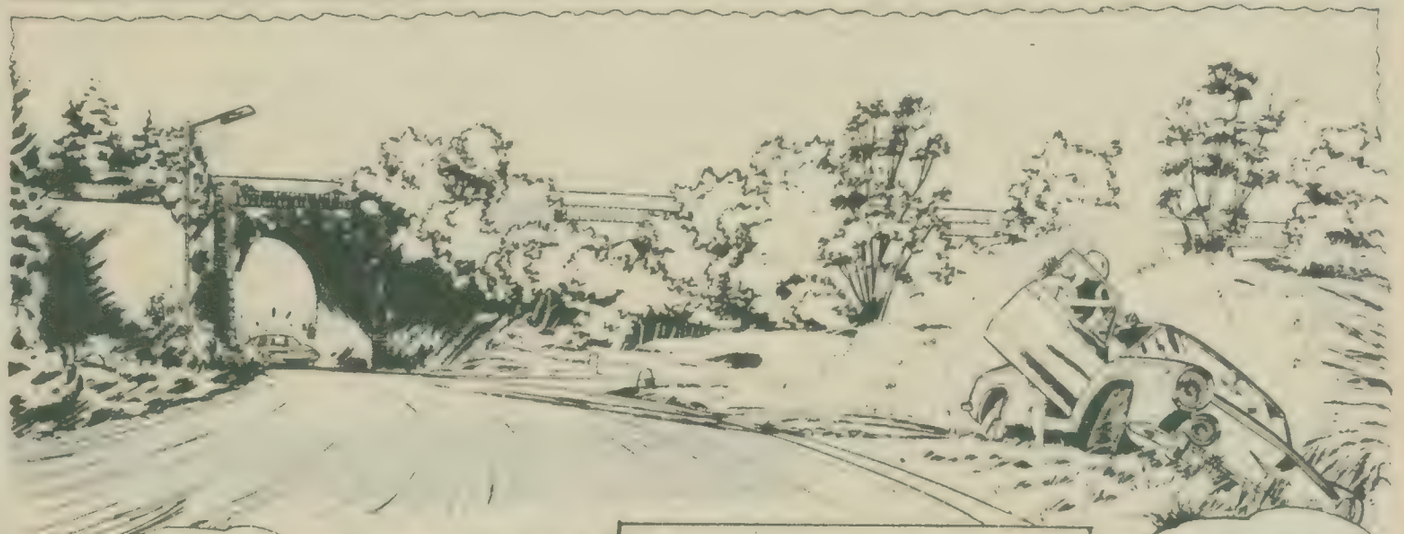

ЈЕСТЕ ЛИ ПОВРЕЂЕНИ?

ТРИ ПРИЈАТЕЉА БРЗО СУ ИЗАШЛА ИЗ КОЛА...
ДА НИСТЕ РАЊЕНИ, ГОСПОБИЦЕ?
ШТА МОЖЕМО ДА УЧИНИМО ЗА ВАС?

ИЗЛЕТЕЛА САМ ИЗ КРИВИНЕ? ПОТОБИ КЕТЕ МИ САМО ДА ИЗВУЧЕМ КОЛА?
САМО ВАС ШЈЕПЕР МОЖЕ ИЗВУЋИ?
ИМАМ ИДЕЈУ!

ЊИХ ДВОЈИЦА ЋЕ ОТИЋИ ДО ПРВЕ ГАРАЖЕ, А ЈА ЋУ ОСТАТИ С ВАМА...
А, ЗАШТО ТИ?
ПОЛАКО, МОЈЦИ!

ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ МОРАЋЕТЕ САМИ ДА САЧЕКАТЕ ПОМОЋ! ВЕЋ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА БУДЕМО НА СТАЗИ!

ОХ! ВИ СТЕ ВОЗАЧИ! ДИВНО! ПРЕПОЗНАЛА САМ ВАС, ВИ СТЕ МИШЕЛ ВАЈАН...

...А ВИ ВАРСОН...

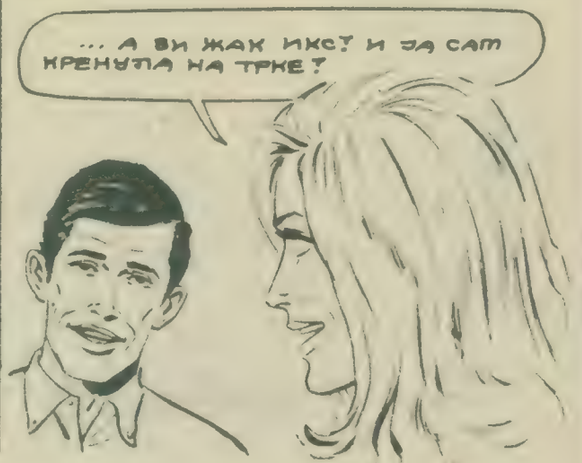
... А ВИ ЖАК ИКС! И ЈА САМ КРЕНУЛА НА ТРКЕ!

ПОЗВАО МЕ ЈЕ ЈЕДАН ПРИЈАТЕЉ... ДОПУСТИЋЕТЕ МИ ДА И ВАС ПОТРАЖИМ...
НАРАВНО! АЛИ ПОТРАЖИТЕ МЕНЕ! ЈА ИМАМ НАЈВИШЕ ШАРМА!

НЕ ЗАБОРАВИТЕ ШЛЕМЕР!
БРРРМ!

СТОЈ!
ДОБРО! ШТА ЈЕ САД?
ШКРИИИП!

ХЕЈ! А КАКО СЕ ЗОВЕТЕ?
МОНИКА!

О, ДИВНА МОНИКА... ТАЈАНСТВЕНА ИТАЛИЈАНКА ВАТРЕНОГ ПОГЛЕДА...
ПУСТИ САД ТО, СТИВЕ! МИСЛИ ВИШЕ НА ОНЕ ИТАЛИЈАНКЕ КОЈЕ НАС ЧЕКАЈУ, КОЈЕ НОСЕ ИМЕ "ФЕРАРИ"...
... И КОЈЕ СУ ТАКОЂЕ ВАТРЕНЕ!
11

ПОГЛЕДАЈ, НОВА ВАЈАНТОВА ФОРТУНА! ЛУДА ЈЕ!
БРОООМ!

ЗНАЧИ, ПРВО СКРЕТАЊЕ ЛЕВО!

ПА ТО СУ ЗАЈАНТОВИ ВОЗАЧИ!

СРЕЋНО, ДРУГАРИ!

УЛАЗ НА СТАЗУ...

НАПОКОН, ЕВО НАС...

МАЛО СМО СЕ ЗАДРЖАЛИ ЗБОГ ОНЕ ДЕВОЈКЕ...

НИСМО МОГЛИ ДА ОСТАВИМО ИТАЛИЈАНКУ У НЕВОЉИ! ЖАН-ПЈЕР ЋЕ РАЗУМЕТИ!

БРУУУМ!

ШКРИИП!

ПОЖУРИТЕ, ВЕЋ ЗВОНИ...

ЕВОНАС! ГДЕ СУ КОЛА? ГДЕ ЈЕ ЖАН-ПЈЕР?

НА СТАЗИ! ЧЕКА ВАС И НИЈЕ ВАШ МНОГО ЗАДОВОЉАН!

ШТА САМ ВАМ РЕКАО?

15

БРЖЕ!

ХЕЈ! ПАЗИ, НАГАЗИО СИ МЕ!

14

15

SUPERMOTOR

ЛЕНШТИНЕ? ... ЗАТОЉИО САТ ИХ ДА БУДУ ТАЧНИ, А ЊИТА СЕ УОПШТЕ НЕ ЖУРИТ
GASTON

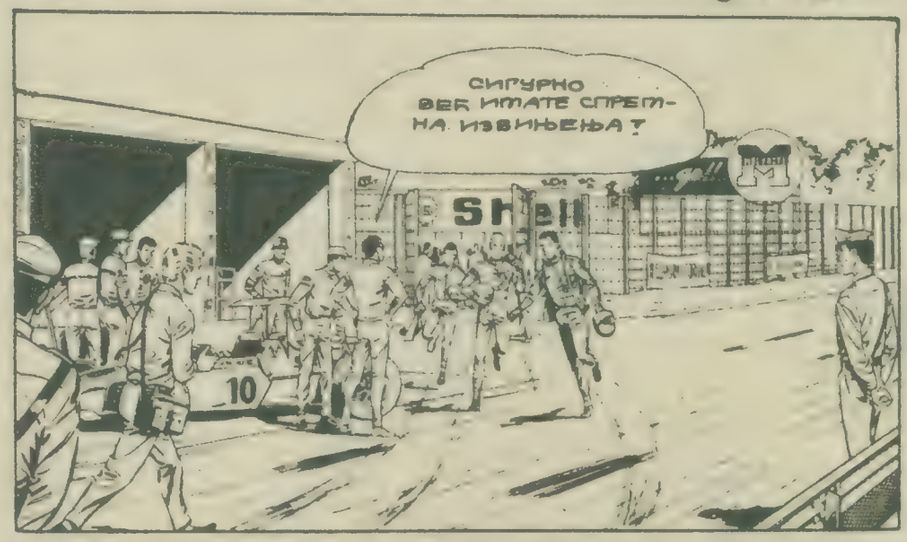
СИГУРНО ВЕЋ ИМАТЕ СПРЕМНА ИЗВИЊЕЊА?
Shell
10

ЕХ, ПА, ЗНАШ... ЈЕДНА ДЕВОЈКА...
UNIFLO
Supermultigrade
... СЛЕТЕЛА ЈЕ С ПУТА И ...

НИШТА ТЕ НЕ ИНТЕРЕСУЈЕ? СЕДИ У КОЛА?

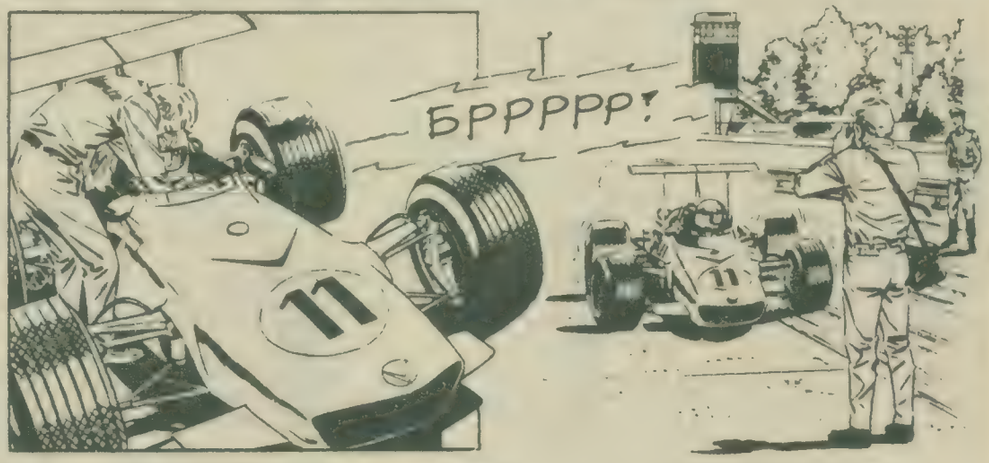
БРРРРР!
11

ХАЈДЕ, ЖАК! ТРЕБА ОДТАХ ПОСТИЋИ ДОБРЕ РЕЗУЛТАТЕ!
10

МИШЕЛ И ЖАК СУ СЕ ИЗЈЕДНАЧИЛИ ЗА ЈЕДАН МИНУТ И 26 СЕКУНДИ, ДОК ЈЕ СТИВ ЗАОСТАО...
БРРРРР!
13

ЈЕДАН МИНУТ И 28 СЕКУНДИ? ЗАШТО ТАКО МИСЛИ?!
ВРУУМ!

СТИВ НИЈЕ УСПЕО ДА ИЗЈЕДНАЧИ ВРЕМЕ СА ЖАКОМ И МИШЕЛОМ...

ПА, СТИВЕ, НИСИ БАШ У ФОРМИ?

НЕ РАДУЈТЕ СЕ УНАПРЕД! ИДУЋЕ НЕДЕЉЕ ЋЕТЕ СЕ ДИВИТИ ЗАДЊЕМ ДЕЛУ МОЈИХ КОЛА!

ОХО! ВИДИ КО ЈЕ ДОШАО?

ДА ВАМ МОЖДА НЕ СМЕТАМ?

НАПРОТИВ! САМО ДА СЕ ПРЕСВУЧЕМО И ЕВО НАС!

ДА ЛИ СТЕ ЗАДОВОЉНИ ПРО БАТА?

ЖАК И ЈА ЈЕСМО, АЛИ СТИВ НИЈЕ БАШ У ФОРМИ!

БИО САМ РАСТРОЈЕН... САМО САМ МИСЛИО НА ВАС, МОНИКА...

ЛАСКАВЧЕ!

ЧЕТВРТ ЧАСА КАСНИЈЕ СТИВ И МИШЕЛ ВЕЋ СУ СЕ УВЕЛИКО СПРИЈАТЕЉИЛИ С МЛАДОМ ИТАЛИЈАНКОМ...

...ЖИВИМ У РИТУ, АЛИ ПОШТО ОБОЖАВАМ АУТОМОБИЛСКЕ ТРКЕ, НИКАДА НЕ ПРОПУШТАМ ВЕЛИКУ НАГРАДУ МОНАКА!

ЗА ПЕТНАЕСТ ДАНА ТАКТИЧИЋЕМО СЕ У КАНАДИ! ХОЋЕШ ЛИ С НАМА?

Shell

ЗАШТО ДА НЕ? РАЗМИСЛИЋУ!

СТИВЕ!

ШТА ЈЕ, РОЖЕ?

ЗОВУ ВАС У ГАРАЖУ! ХИТНО ЈЕ!

ТО ЈЕ НАМЕШТЕНО ДА БИ МИШЕЛ ОСТАО НАСАМО СА ВАМА...

... АЛИ НЕ СЛУШАЈТЕ ГА! ЈА САМ МНОГО ЗАБАВНИЈИ ОД ЊЕГА!

Моника и тишел су остали насамо двадесетак минута, а онда им се Стив опет придружио...

Проблем је био с гутама? Жан-Пјер је мислио да нешто није у реду са њима?

Молим вас, заборавите аутомобиле! Боље је да поричамо мало о вама, Стиве?

Добро, ево ја сам најлепши младић кога је свет видео и...

Извини што прекидам, али није време за то, зар не?

Добро... онда, кад ћемо се видети, Моника?

Кад желите?

Сутра?

Ох... сачекај ме, само један минут...

Шта си још рекао?

Веома си радознао?

Где сте досад? Зар не мислите да је време да се вратимо у хотел?

Молим вас кључеве од соба?

!?

О, соле мио... аморе мио...

Нешто си много расположен, Стиве?

Препоручујем ти прво један хладан туш?

Мало касније...

Ево га Стив! Погледај како се дотерао!

Већ је било време... Мртав сам гладан!

Здрав, момци! Знате, мораћете на вечеру без мене!

Значи, ипак си успео...

Тачно! Да нисам љубоморан!

... Заказао си састанак са оном Италијанком?

Водим је на вечеру!

Али, Стиве, вече пред трку треба да проведемо заједно!

Мој уговор са вајантом ти не забрањује да изиђеш са неком девојком!

Тачно! Желим ти добру забаву!

Сутрадан...

Здраво, Стиве! Не изгледаш ти баш нарочито расположен, али се надам да ти то неће сметати да побољшаш јучерашњи резултат!

Ја могу само када ме ви не бисте спречавали!

?!?

Шта ово треба да значи? Објасни нам, Стиве!

Можда касније... Дајте ми кацигу!

Шта му је данас? Таквог га још никада нисам видео!

Као да је устао на леву ногу!

Идемо на стазу, Жак!

И ДОК СУ МИШЕЛ И ЖАК ПОТВРЂИВАЛИ СВОЈЕ РЕЗУЛТАТЕ...

... СТИВ ЈЕ И ДАЉЕ ВИО ДАЛЕКО ИЗА ЊИХ...

СТАЛНО ЗАОСТАЈЕ ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ СЕКУНДА ПО КРУГУ? ЗАУСТАВИТЕ ГА!

ВРУМ!

СТИВ ЈЕ ИЗИШАО СА СТАЗЕ...

ШТА ЈЕ ТО СА ТОБОМ, СТИВЕ? КОЛА СУ ТИ У РЕДУ?

ЗНАЧИ, ЈА САМ КРИВ, ЈЕ ЛИ? ЗАУСТАВИ МИШЕЛА ПА ЋУ ТИ СВЕ ОБЈАСНИТИ!

НЕКА ТИ БУДЕ...

ЖАН-ПЈЕР ЈЕ ОКУПИО СВОЈЕ ВОЗАЧЕ...

ЗАР СУ ПРОБЕ ВЕЋ ЗАВРШЕНЕ?

НЕ? ТЕК ПОЧИЊУ? ВОЗИЋЕШ СА МНОМ, ПА ЋЕМО ВИДЕТИ КО ЈЕ КРИВ?

ШТА?

ПОСЛУШАЈ ГА? АЛИ ПРВО ЋЕ ЖАК ИЋИ С ЊИМ И ПРОВЕРИТИ РАД КРИЛАЦА?

А ОНДА ЈЕ ЖАК ДАО ЗНАК ДА СУ СПОЈЛЕРИ У РЕДУ...

НА ТЕБЕ ЈЕ РЕД, МИШЕЛЕ! ДАЈ ГАС ДО ДАСКЕ!

1581/17

ПА, СТИВЕ... ТРЕБАЛО БИ ДА СЕ ИЗВУЧЕШ ИЗ ОВОГ СОСА...

БРРРРРМ!

МИШЕЛ ЈЕ СТИГАО СТИВА И ОБОЈИЦА СУ ДАЛА ПУН ГАС...

НА ИЗЛАСКУ ИЗ КРИВИНА, УМЕСТО ДА ДОДАЈЕ ГАС, СТИВ ЈЕ МОРАО ДА УСПОРАВА ЈЕР СУ МУ СЕ КОЛА ЗАНОСИЛА...

БРРРМ!

БРРМ!

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО КРУГОВА ПОКАЗАЛО СЕ ДА ЈЕ СТИВОВ ВАЈАНТ БИО СЛАБИЈИ У САВЛАЂИВАЊУ КРИВИНА ОД МИШЕЛОВОГ...

ВРРРРР! РРРРРР ВРУМ!

ДАКЛЕ, ЈЕСТЕ ЛИ СЕ САДА УВЕРИЛИ? ПРИЗНАЈЕТЕ ЛИ ДА ВОЗИМ КРИТИЧУ?

КРИТИЈУ? ТИ СИ ПОЛУДЕО? ВОЗИШ НАЈБОЉА КОЛА?

ДО ДАНАС СЕ НИКАД НИСИ ЖАЛИО...

ОНДА МИ ОБЈАСНИТЕ ЗАШТО САД НЕКЕ ДА ПОВУЧЕ?

НЕ ЗНАМ? ПОГЛЕДАЈТЕ МО?

ГЛУПОСТИ! ЗНАТЕ ВРЛО ДОБРО ЗАШТО, А ЗНАМ И ЈА!

... ОД ЈУЧЕ ТО ЗНАЈУ И МЕХАНИЧАРИ?

ШТА ХОЋЕШ ТИМЕ ДА КАЖЕШ, СТИВЕ?

ПИТАЈТЕ ИХ!

?!?

ЖАН-ПЈЕР ЈЕ ОКУПИО СВОЈЕ МЕХАНИЧАРЕ...

ДА ЛИ СТЕ ПРИМЕТИЛИ НА НЕШТО НА СТИВОВИМ КОЛИМА?

ПА...

ОВАЈ...

ШТА ЗНАЧИ ТО ПА, А ШТА ОВАЈ?

ИСКРЕНО ГОВОРЕЋИ, РОЖЕ И ЈА СТО ПОМИШЉАЛИ ДА НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ СА ПАТЉЕЊЕМ...

... АЛИ НИСТО БИЛИ СИГУРНИ... ОНДА СТЕ ВИ РЕКЛИ ДА СТИВ ИЗГЛЕДА НИЈЕ У ФОРМИ И ПОМИСЛИЛИ СТО ДА...

... ДА СА МНОМ НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ?

Е, ДА, ОДГОВОРИЋУ ВАМ ЗАШТО НЕ ИДЕ НАЈБОЉЕ! ЈЕР, КАД БИХ БРЖЕ ИШАО...

... ПОСТАО БИХ ШАМПИОН СВЕТА? А ВИ БИ СТЕ МОЖДА ЖЕЛЕЛИ ДА НЕКО ДРУГИ ТО БУДЕ?? ЗАР НЕ, МИШЕЛЕ?

СТИВЕ? ЗАР ЈЕ МОГУЋЕ ДА ТАКО НЕШТО МОЖЕШ ДА ПОМИСЛИШ?

ЗА МИШЕЉА ЈЕ ОВО БИО ТЕЖАК УДАРАЦ. НИЈЕ МОГАО НИ ДА САЊА ДА БЕ ГА СТИВ ЈЕДНОГ ДАНА ПРОГЛАСИТИ ЗА ВАРАЛИЧУ...

ЖАН ЈЕ ТАКОЂЕ БИО ПОГОБЕН...

ЛИЧНО БУ ПРОВЕРИТИ ШТА ЈЕ СА ТВОЈИМ КОЛИМА?

НЕКА ОСТАНУ МЕХАНИЧАРИ КОЛА БРОЈ ЈЕДАНАЕСТ! ОСТАЛИ СУ СЛОБОДНИ!

ТО ВЕЧЕ СТИВ ЈЕ ПРОВЕО САТ У СОБИ, А ЊЕГОВИ ДРУГОВИ УЗАЛУД СУ СЕ ТРУДИЛИ ДА ЗАБОРАВЕ НЕМИО ДОГАЂАЈ...

ЦЕЛО СУБОТЊЕ ПОЛОДНЕ ЖАН-ПЈЕР И ЊЕГОВИ МЕХАНИЧАРИ ПОКУШАВАЛИ СУ ДА ОТКРИЈУ НЕДОСТАТАК ВАЈАНТА БРОЈ 11...

У ПОНОЋ, ЖАН СЕ ВРАТИО У ХОТЕЛ И ЗАТЕКАО СТИВА...

СВЕ СМО ПРОВЕРИЛИ И СРЕДИЛИ! ПОМИШЉАЛИ СМО ДА МЕЊАМО МОТОР, АЛИ ТО БИ МОЖДА БИО ПОГРЕШАН ПОТЕЗ...

АКО ЖЕЛИШ, ЗАМЕНИ КОЛА СА МИШЕЉОМ! ЈА ПРЕУЗИМАМ ОДГОВОРНОСТ!

НЕЋУ! ВИШЕ ВОЛИМ ДА ВОЗИМ СВОЈА!

ДОБРО, АЛИ ОНДА ПРЕСТАНИ ДА СЕ СВАЂАШ И ВРЕЂАШ!

У РЕДУ! ВОЗИЋУ И ЋУТАЋУ!

ТО ЈЕ БИО ПРВИ ПУТ ДА ЈЕ У "ВАЈАНТОВОЈ" ЕКИПИ ДОШЛО ДО НЕСПОРАЗУМА...

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

А САД, ПОЛАКО КУЋИ...
ОХ, ПОПАЈЕ, ДАН ЈЕ БИО ФАНТАСТИЧАН!

ДОЗВОЛИ МИ ДА ЈА МАЛО КРМА-НИМ...
СЛАЖЕМ СЕ! АЛИ ГЛЕДАЈ КУД ИДЕШ!

ЈЕ Л' МОЖЕШ?
КАКО ДА НЕ! ПА ЈА САМ ДЕВОЈКА ЈЕДНОГ МОРНА-РА!

♪♪ ... НИСУ ТО ЈАРБОЛИ, ТВОЈЕ БРОДИЦЕ, ВЕЋ ТОСУ РУЧИЦЕ ТВОЈЕ ОЛИВИЦЕ ♪♪...
?
© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ОХ... ШТА ТО РА-ДИШ?
СТО МУ МОРСКИХ ПИЈАВИЦА?
?

ПА МОРАМ ВАЉДА ДА СЕ НАШМИНКАМ...
?
?
?

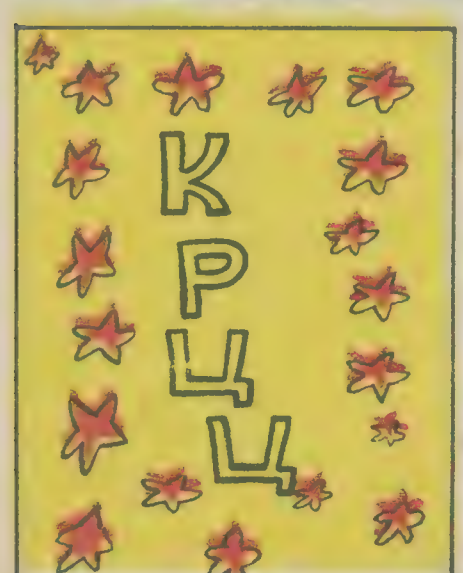
КРЦ

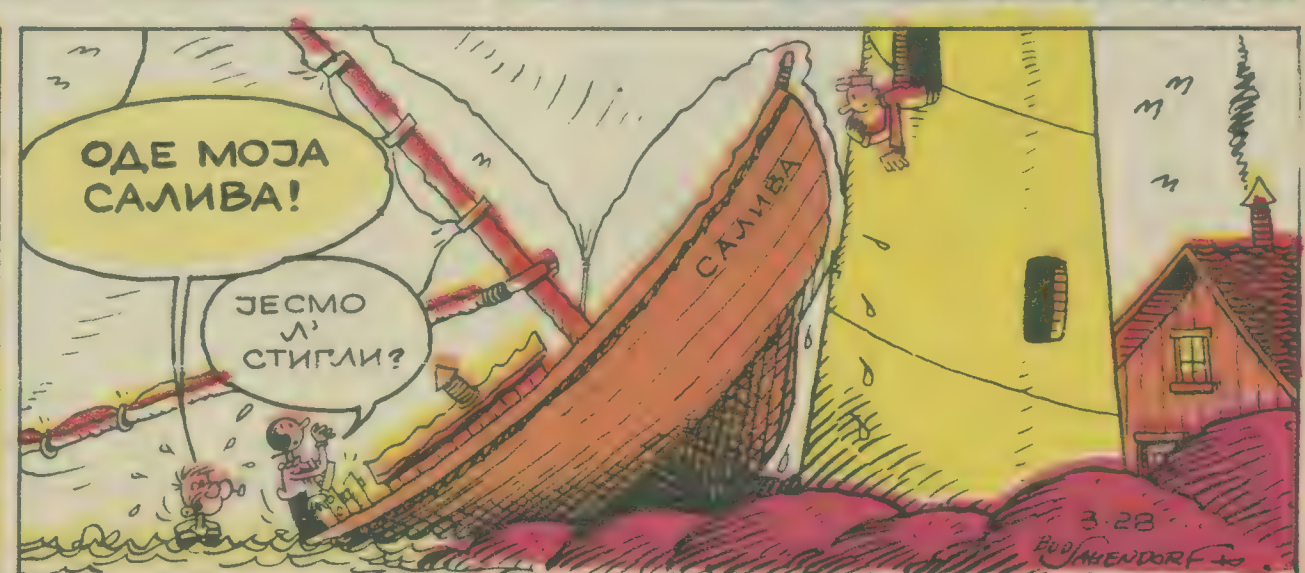
ОДЕ МОЈА САЛИВА!
ЈЕСМО Л' СТИГЛИ?
САЛИВА
3-28
BUD SAGENDORF

МОЈ КУЋНИ ЉУБИМАЦ

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА!

Имате ли и ви у кући неког љубимца: јежа, корњачу, канаринца, папагаја, мачку, пса, јаре, мајмуна или можда какву још рећу егзотичну зверку? Памтите ли неки необичан, узбудљив, весео или тужан догађај везан за њих? Ако је прича заиста занимљива, напишите је, дужина не треба да прелази 3—4 куцане странице и пошаљите на адресу: Политикин забавник, Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124, са обавезном назнаком „КУЋНИ ЉУБИМАЦ". Не заборавите и лепу фотографију, не мора да буде у боји, али ваш љубимац треба добро да се види. Најинтересантније радове ћемо објавити и хонорисати са 1500,00 динара.

ПЕРА ПЕШАК

Једне јесени наша породица је добила петог члана, малог зеленог папагаја, који је, наравно, постао Кунта Кинте мог несташног брата.

Није нам требало пуно времена да му измислимо име, али је зато касније добио читав низ надимака, па чак и званично име — Пјер Безухов! Додуше, недавно је сам себи, загледан у огледало тепао: „Пећо, јастребу!" Уображено пиле! Не знам, можда је, пошто више не лети, на овај начин покушао да сам себи подигне морал. Савршено је развио смисао за оријентацију и кретање из собе у кухињу, предсобље, другу собу. Узрок ове његове преоријентације на коришћење пешачких стаза је „саобраћајна несрећа" коју је доживео пре две године.

Како су му врата кавеза увек отворена, то је он пре несреће био пун полета! Није нас пуштао да га остављамо самог ни на тренутак. Тог дана покушао је да стигне мог брата који је јурио из собе у собу да би на време отрчао у школу. На жалост, није га стигао, тресну је главом о кваку и пао. Почела је драма у нашој кући: тродневна борба за живот, са пуно суза и још више наде. Око му је било умрљано крвљу, можда чак и истекло. Пристигла је и прва хитна помоћ: мама са комадом вате и хидрогеном за испирање рана. Посао није био тежак јер се Пекић није ни помакао. Да ли ће преживети?

Невероватно, али пошло му је за руком (одмосно крилом), чак је и око, мада заувек онеспособљено, било на месту. После успешне терапије и бескрајне неге, наш Пекић је стао чврсто на ноге и увидео да ће на њима и остати. Више није вредело да лети. Тако је добио нов надимак — Пера Пешак.

Али, да се вратим у сјајније дане његове каријере. Као пети члан породице ишао је са нама сваког лета на село. И тако, једног топлог лета, стави мој брат Пекића на раме и пође да се прошета кроз село, да се похвали својим Кунта Кинтеом. Све би било добро да није наишао на великог пса Лекија који је и те како умео да лаје. Јадан Перица се толико уплашио да је прнуо увис главом без обзира. Било како било, тек долази мој брат и кроз сузе саопштава тати тужну вест: Пера је побегао. Одмах се дигла потера. Звали су „душицу" (како Перица иначе највише воли да га зову), звиждали, молили га да дође, ништа се није чуло ни видело, зелено лишће и трава и зелени Пекић негде вешто сакривен. А онда се из суседног дворишта зачула дечја граја и смех. Угледали су неку необичну птицу и почели са њом да се играју. Кад му је брат пришао, одлетео је на кров суседне куће и тек после упорног мољакања и преклињања од неких пола сата, Перица је пристао да се врати.

Најлепши је кад се купа. Док перем руке, а он ми стоји на рамену, стушти се до шаке, рашири крила и потури главу под млаз воде. Прави мали циркус.

Једном ме је заиста уплашио. Био је 1. мај, топло пролеће, прозори широм отворени. Одједном сам са страхом схватила: од Перице нема ни трага ни гласа. Звала сам га, звиждала, завиривала иза ормана, у ћупове и вазе, претурила сваку собу, нигде га није било. Онда ми је поглед пао на широм отворен кухињски прозор. Пришла сам и погледала: напољу се, баш под прозором, шетала нека мачка. Расплакала сам се. Била сам убеђена да га више нећу видети. Мало касније сам ушла у купатило да се умијем. Имала сам шта да видим. Перица је стајао на огледалу и задовољно ширио крила; док сам га ја избезумљено тражила, он се лепо наспавао у мраку и тишини.

Перица се никад није играо пинг-понг лоптицом, без обзира што сам безброј пута покушавала да га навикнем на њу, али је зато страшно умиљат. Свакоме од укућана он се јави друкчи-

НЕРА

Нера снимљена 1970. године у врту са мојом мамом и братом Зораном.

Од оног дана када је први пут доскакутала до мене и својим малим шапицама ме чврсто „загрлила", Нере сам се страховито бојала. Није ни чудо: имала сам само четири и по године. Чим би је тета Бранка пустила у двориште да се мало прошета, ја бих се скривала у подрум јер ми је и мрак био милији од њеног „загрљаја".

Мајмуницу, која је не знам зашто добила име Нера, донио је наш суседа са једног од својих многобројних путовања. За вријеме његовог одсуства чувала је његова мајка, а од времена када се она уселила у наше суседство ни ја, а ни мој млађи брат нисмо могли мирно спавати. Велик дио времена проводила је у нашем дворишту. Док би моја мајка стављала рубље на жицу за сушење, Нера би јој се објесила око врата у жељи да јој „помогне". Играла се штипаљкама и често би их све просула по врту тако да је, како се у народу каже, чинила више штете него користи. Није било баш забавно превртати по гредицама салате да би мама имала чиме да закачи опрану одјећу.

Често се свађала с нашим псом Медом или мачком Дујом. Док би Медо задовољно љенчарио, она би га тако жестоко огребла по њушци да он од бијеса није знао шта да ради. Режао је и лајао, али се није могао отргнути са ланца и потрчати за њом. Нера је уживала у својој надмоћи. Никад нисмо тачно знали зашто то ради, али највјероватније била је љубоморна. Ја, коју је највише обожавала, никад јој као Меди нисам донијела јело или је помиловала. Сви ти њени несташлуци можда би брзо пали у заборав да није једног догађаја због којег је сви још увијек добро памтимо.

Једног јутра њена је господарица отишла на „пазар" обавити „спизу" како ми Сплићани називамо одлазак у трговину. Нера је остала сама, везана каишем за грану ораха. Вријеме је одмицало, сунце све више пекло јер је већ било право љето, а тета Бранка се није враћала. Моја бака и мама су отишле код неких рођака, тата је био на послу, а дјед, брат и ја забављали смо се свак на свој начин. На малу мајмуницу нитко није мислио. Била је гладна, жедна и већ је било 16 сати када је тета Бранка јавила да ће доћи тек увече јер је срела неку своју стару пријатељицу, па су свратиле код ње и запричале се. Замолила нас је да њеној љубимици дамо нешто за јело.

Јадна мала Нера! Била је већ толико исцрпљена да је једва гутала храну. Убрзо се ипак опоравила и добила „вољу за животом". Око 19 сати појавила се на вратима њена господарица. Када ју је моја бака хтјела предати, најприје се зачуђено погледала, а онда разочарана и уплашена зарила тета Бранки зубе у руку. Није се жељела вратити жени која је оставила на милост и немилост сунцу и глади.

А кад ју је тета Бранка ипак узела, начисто је побјеснила. Почела је гристи, грепсти по рукама и врату, и било је веома тешко зауставити је. Напокон смо је смирили и свезали, а њену газдарицу колима хитне помоћи одвезли у болницу.

Сутрадан су Неру одвојили у зоолошки врт. Дуго је патила у кавезу и само кад би је нетко од нас дошао посјетити живнула би из своје свакодневне учмалости. Ни када су јој довели друштво још неколико мајмуна није се промијенила. Заувијек је задржала онај поглед пун туге који ни данас, кад Нере више нема, још памтим. И сигурна сам још дуго га нећу заборавити.

Власта Лукић
Сплит
(Хонорар: 1500,00)

Кад се недавно удварао једној „госпођици папагајки“ из комшилука, упорно је понављао: „Душо, душо, душице!“

јим звиждуком, а располаже не баш богатим речником. Зна и да подвикне: „Ћути, барабо“, кад затреба. Али ни речи које зна неће да понови никад када га лепо молимо. Неповерљив је и према непознатим људима, ако види да га се плаше, али кога се не боји, може одмах да се игра са њим. Не знам како је са осталима „лилићима“, али Пекић воли да га прстом чешкам поред кљуна. Чак ми дозволи понекад да га ухватим за врат. Ваљда и сам зна да зависи од нас, али да је без обзира што је Кунта Кинте мог брата ипак наш кућни љубимац.

И још нешто. Недавно је покушао да се удвара једној „госпођици папагајки“ из комшилука која се преселила код нас док јој се газде не врате. Заборавио је како се каже „свиђаш ми се“ на „папагајском језику, рекао јој је једноставно „душо, душо, душице“, што она, на жалост, није разумела...

Катарина и Иван Стојановић
Београд
(Хонорар: 1500,00)

ТАТА, НЕ ДАЈ РИСА!

Рис је изгледао тачно овако. Страшан пас, а према мојој малој кћерчици био је нежан и питом као јагње. Стрпљиво је подносио све њене несташлуке... А онда се појавио човек с шубаром натученом на чело.

Нетде пред рат поклони ми пријатељ граничарског пса са антенским ушима и таквим чулом мириса да погоди шта се кува у кући на капији брда. Мислим да нема човека који не би волео да има таквог чувара у дворишту. Не кажем, и он је мене волео али, некако, на растојању, рекао бих пре да ме је само поштовао. Сву своју псећу љубав подарио је мојој кћерки Марији, не без разлога: сатима се мувала пред његовом „стражаром“, тепала му нежним речима, делила с њим ужину, трпео је њене несташне игре. Било је то доиста право другарство девојчице и страшног пса.

Убрзо дође рат и донесе многе невоље. Једног пазарног дана, у рано јутро, уђе бахато непознати човек у наше двориште, намаче шубару на очи, викну из гласа:

— Ехеј, газда! Излази да те нешто питам!

Отварам врата а страх и црне слутње замрачиле чело.

— Ти си, значи, тај? Кажи, зашто ми украде пса?

— Шта причаш, човече? Ја теби...

— Не прави се луд! Оно је мој пас! Пре неколико дана нестаде из авлије. Ти си га украо!

— Није твој пас! Добио сам га од пријатеља!

— Лажеш, лопове! Лажеш! Дај мог пса!

Изречена је тешка увреда. Назва ме срамотним именом пред породицом, пред пролазницима који промичу пут пијаце. Пошао сам према њему лагано, спреман да се за гадну реч обрачунамо ту, у нашем дворишту. Поче да се повлачи:

— Даћеш та макар силом! — злобно се насмеши — Видећеш!

Марија слуша наш разговор, грли Риса у жељи да га заштити. Седим на камену пред кућицом и слушам Маријино тепање а камен ми се окачио о срце.

Угледали смо у исти мах човека са шубаром, иде као да марширa у пратњи наоружаног жандарма. Претећи подиже кажипрст:

— То је он! Он ми је пса украо!

— Чуо си — каже жандарм. — Хајде, признај!

— Овог пса сам добио од пријатеља...

— Имам сведоке — рече човек са шубаром. — Потврдиће да је ово мој пас. Да их доведем?

— Нема потребе — пресече жандарм. — Одвежи пса! — нареди — Нека га води кући!

Марија, грлећи Риса, кроз плач говори:

— Тата, не дај да одведу Риса, тата, молим те... — Рат је, немам смелости да ишта кажем, да одбраним Риса. Могу ноћу да запале кућу. Могу да нас из заседе убију. Жао ми Марије и њеног другара, њене живе играчке. Прилазим утучен кућици, откачим ланац. Пружам га новом господару. И тада, без режања, без идејног лавежа, као да у трену схвати шта се догађа с њим, као подивљала звер, Рис се одлепи од земље и скочи... Човек лежи на земљи, над лицем искежена, претећа Рисова њушка, бели очњаци спремни да шкљоцну око жиле куцавице.

— Спасавај, брате — утањио тласом незнанац — помози да се спасем од све звери...

На моју оштру команду Рис нерадо пусти човека који у трку појури према капији срећан што је спасао голи живот.

Жандарм, збуњен, рече:

— Његов пас, Чудно... Мора да је ово неки глуп пас.

Остадоше загрљени Марија и наш добри чувар Рис.

Михаило Симоновић
Београд
(Хонорар: 1500,00)

ШПИЈУН КОЈИ НИЈЕ ПОСТОЈАО

СТРАДАО САМ ЗА ДВЕ ЗЕМЉЕ

ХЕРМАН ЗОЛФ СЕ У ОКСФОРДУ СЈАЈНО ПРОВОДИО: СТУДИРАО ЈЕ ПОЛАКО АЛИ ТЕМЕЉИТО, БИО ЈЕ СРЕЋНО ЗАЉУБЉЕН, ВОЗИКАО СЕ СА ЗАБАВЕ НА ЗАБАВУ, КРЕТАО СЕ У НАЈЕЛИТНИЈЕМ ДРУШТВУ. АЛИ СТАНОВАО ЈЕ ПОД НАЈВАЖНИЈЕ ЛИЧНОСТИ У ИНДУСТРИЈИ ОРУЖЈА, ИМАО БАЛКОН С ПОГЛЕДОМ НА ВОЈНИ АЕРОДРОМ, ЛУДОВАО ЗА СНИМАЊЕМ ФИЛМОВА И ФОТОГРАФИЈА И БИО ДРЖАВЉАНИН НЕМАЧКЕ ДОК ЈЕ ХИТЛЕР ХАРАО ЕВРОПОМ.

Брзи спортски мерцедес 180 С клизио је кроз кишну енглеску ноћ 10. фебруара 1940. За управљачем је седео висок згодан младић, а поред њега девојка лепог лица уоквиреног тамним увојцима. После пријатно проведене вечере у позоришту Оксфорд Плејхаус враћали су се кући у отмену варошицу Борз Хил код Оксфорда.

Били су леп пар. Двадесет четворогодишња Марџори Рауз била је кћерка успешног пословног човека који је стекао богатство као технички директор аутомобилске компаније Морис. Двадесет петогодишњи Херман Золф налазио се на постдипломским студијама на Оксфордском универзитету. Марџори је живела с родитељима у Борз Хилу у раскошној кући која је гледала на градић Ејбингдон и долину реке Темзе. Херман је становао код њих. У идили је постајала само једна необична околност: Британија је већ више од пет месеци ратовала с Немачком, а Золф је био Немац.

Ни Јеврејин, ни нациста

Херман Золф је дошао у Британију 1937. године. Његови родитељи одувек су желели да им син стекне највише образовање у Енглеској и Золф се уписао на политичко-филозофске студије у оксфордском Линколн колеџу.

Оксфордско друштво лепо га је прихватило и Золф је ускоро у свом мерцедесу неуморно шао с једне седељке на другу. У студијама се није нарочито истицао, али се чаробно проводио. Упознао је лепу Марџори Рауз, једну од најпопуларнијих девојака оксфордске елите, и родила се љубав. Марџорини родитељи су га такође заволели и позвали да станује у њиховој великој кући као члан породице.

Золф је био само један од око седамдесет хиљада Немаца и Аустријанаца који су се нашли у Великој Британији кад је избио други светски рат. Већину су чиниле избеглице, углавном Јевреји, који су ту потражили уточиште од нацистичких прогона. По наређењу Британске обавештајне службе триста педесет таквих избеглица одмах је ухапшено као „сумњива лица", а још толико је интернирано на основу одлуке специјалних судова Министарства унутрашњих послова.

Ови немили догађаји били су далеко од Золфа. Он није био ни Јевреј ни нациста, ни по чему није деловао као сумњиво лице, живео је више него угодно и није му падало на памет да се враћа у родну Немачку. Дипломирао је и спремао се да настави студије тезом о „Немачкој колонијалној политици у јужном Пацифику".

Камера испод кишног мантила

Десетог фебруара 1940. ноћ је била влажна и магловита. Надомак куће млади пар у аутомобилу приметио је на падини једног брда јак пламен. Како је било сувише касно нису се задржавали, али су ујутро одмах отишли да виде шта се догодило.

На ивици шумарка угледали су остатке срушеног авиона. Испоставило се да је претходне вечери један британски бомбардер типа „витли" узлетео из базе у Ејбингдону и због навигационе грешке ударио у крошње дрвећа. Оба пилота су погинула.

Око олупине авиона Херман и Марџори затекли су стотинак мештана из Борз Хила. Херман Золф није заборавио да понесе филмску камеру „истман-кодак" Марџориних родитеља коју је и иначе углавном само он употребљавао. Ни овог пута није могао да одоли својој страсти и почео је да снима олупину са свих страна и из свих углова. Знајући да је снимање, строго узевши, забрањено, камеру је држао испод кишног мантила.

На његову несрећу, међу окупљенима се налазила и оштроока четрнаестогодишња Линда Воланте, кћерка италијанског досељеника. Девојчица је Золфа пријавила једном полицајцу-резервисти и овај је од Немца затражио камеру.

— Ваљда неће бити неприлика? — бојажљиво је упитао Золф предајући апарат.

Неприлика је преслаба реч за оно чиме ће Золф платити своју несмотреност.

Није смео да се брани

Шеснаестог фебруара, пет дана после инцидента, Золф је безбрижно ручао у свом оксфордском клубу кад је ухапшен и приведен у полицијску станицу у Ејбингдону. Ту су га, с извесним снебивањем, оптужили за снимање олупине бомбардера „противно Одредби о фотографисању број 1 из 1931. године". Притворен је у Оксфорду.

Золф се није много узбуђивао због суђења заказаног за 26. фебруар верујући да ће у најгорем случају бити кажњен новчаном глобом. Он очигледно није знао да је лист „Санди Диспеч" још 4. фебруара на првој страни објавио алармантан чланак о „непријатељима у Британији", о „субверзивним агентима који су део нацистичке ратне машинерије". Прави пут је употребљен и израз „Хитлерова пета колона".

Херман и Марџори Золф данас живе у Лондону

Други британски листови били су опрезнији и писали су да никако не би требало да дође до „лова на вештице", али је расположење према „сумњивим странцима" ипак завладало Енглеском и Золф га је добро осетио на суђењу 26. фебруара 1940. године у Ејбингдону.

Пошто је у мртвој тишини пројектовао његов аматерски филм о олупини бомбардера из свих углова, уследио је рафал питања. Најнезгодније се односило на Золфову посету Немачкој у лето 1939. Зашто би му, питао је тужилац, немачке власти дозволиле да се уочи самог рата поново врати у Британију ако нису управо хтеле да се он врати и послужи им као идеалан обавештајац?

Оптужба је била нетачна, али Золф никако није могао да је побије. Његови родитељи су још много пре избијања рата били огорчени противници нациста. Отац, министар иностраних послова под Кајзером, смењен је кад су нацисти дошли на власт 1933. године и од тада се, заједно са супругом, посветио помагању Јевреја који су желели да напусте Немачку. После његове смрти госпођа Золф је опасан посао наставила сама што је 1944. умало није стало главе.

Кад је 1939. посетио домовину, Херман Золф је прво боравио код мајке у Берлину, а потом је отишао у Баварску да посети брата. Крајем августа мајка му је усплахирено телефонирала позивајући га да се сместа врати у Берлин. Послушао ју је и мајка му је пренела упозорење једног пријатеља из Немачке врховне команде да Хитлер припрема упад у Пољску што ће неизбежно довести и до рата с Британијом.

Херман Золф је морао хитно да напусти земљу. Исте ноћи стигао је аутомобилом у Хаг, а одатле се бродом пребацио у британску луку Харич. Три дана касније чуо је у Оксфорду судбоносно Чемберленово саопштење нацији: Велика Британија је заратила с Немачком.

Ништа од овога Золф није смео да каже на суду да не би угрозио мајчину безбедност у домовини. Изречена му је казна од месец дана затвора и враћен је у своју ћелију у Оксфорду.

Јунакиња са Борз Хила

Следећих месец дана Золф је провео шијући џакове, увијајући цигарете и маштајући о дану кад ће се наћи на слободи. Пошто није имао право на штампу, а Марџорина писма нису му достављена, није ни слутио да је баш његов случај изабран да се јавности прикаже каква опасност претећи земљи од „пете колоне".

Линда Воланте, девојчица које га је „раскринкала", прозвана је „јунакињом са Борз Хила", а пошто је Марџорин отац добио ратно задужење надзорника производње машина алатљика у Министарству снабдевања личности у индустрији оружја, „Санди Диспеч" је оптужио владу за крајњи немар зато што је дозволила несметано делање „тог немачког ухода".

Посланици у Парламенту дигли су буку против благости тадашњег министра унутрашњих послова Џона Андерсона и овај је одлучио да с њима направи компромис у нади да ће тако стишати хистерију око „пете колоне". За свој компромис Андерсон је изабрао јавности најпознатији случај Хермана Золфа. Тако је

Британска контраобавештајна служба имала је пуне руке посла јер је земља врвела од шпијуна. Али, нису сви Немци били петоколонаши — на слици су главне личности трагичне заблуде: Марџори Рауз, Херман Золф и Линда Воланте 1940. године.

снимање среушеног авиона прерасло у аферу.

Золфу, који ништа од свега тога није знао, саопштено је 20. марта 1940. да ће бити интерниран, а пет дана касније пребачен је у некадашње одмаралиште Ситон у Девону где су боравили и многи други „сумњиви" странци од правих нациста до јеврејских избеглица којима није пошло за руком да убеде британске власти како су заиста жртве нацистичког прогона. Једноличне Золфове дане у овом логору оживљавали су само луксузни пакети с храном које му је редовно слала Марџори. Још се надао да ће британска влада увидети своју грешку.

У априлу су британске снаге претрпеле пораз у Скандинавији, а кад је затим пала и Холандија, енглеска штампа окривила је „циновску заверу" немачке пете колоне у Британији. Крајем маја немачке трупе стигле су до француске обале Ламанша и министар унутрашњих послова Андерсон попустио је под притиском колега из Парламента и наредио масовно хапшење „непријатеља".

У року од месец дана двадесет пет хиљада мушкараца, жена и деце стрпано је у импровизоване логоре широм Британије, а кад више није било довољно места, Черчил је наредио да се интернирци депортују и да „најопаснија лица" прва напусте земљу.

Три торпеда за недељу дана

На дан 29. јуна Золфу и другим затвореницима у Ситону речено је да се припреме за пут. Сутрадан у шест ујутро стрпани су у воз, а једанаест сати касније у Ливерпулу укрцани су на реквирирани луксузни путнички брод „Арандора Стар" који је за ту прилику обојен у сиво и окићен бодљикавом жицом. „Арандора Стар" је у цик следеће зоре запловила са товаром од хиљаду двеста интернираних Немаца и Италијана и четири стотине британских стражара и чланова посаде.

Интернирци нису имали појма шта се догађа и куда иду. Другог јутра пловидбе пробудио их је, како је у свом дневнику забележио Золф, „снажан трзај и прасак разбијеног стакла". Золф је притрчао огради и видео како се брод опасно нагиње на десну страну и лагано тоне. „Арандору Стар" је погодио торпедо немачке подморнице.

Золф се спустио у море и помоћу ужета држећи се за даску посматрао како брод нестаје под водом вукући у смрт стотине људи. Золфа је неколико часова касније прихватио један чамац за спасавање, а истог поподнева канадски разарач спасао је све преживеле. Од хиљаду и шет стотина људи са „Арандора Стара" спасло се осамсто.

По повратку на британско тло Золф је на тоалет-папиру нажврљао писамце за Марџори и успео да га дотури једној девојчици молећи је да га пошаље. Преживели интернирци провели су неколико дана под шаторима у шкотском граду Единбургу, а 9. јула у пет ујутро поново су кренули на пут. У шест сати увече нашли су се у Ливерпулу, како је Золф записао у дневнику „тачно на истом месту за укрцавање као и претходног пута. Нисмо могли да поверујемо очима".

Два сата касније четири стотине преживелих с Арандора Стара" и још две хиљаде нових интернираца укрцано је у војни транспортни брод „Диунира". Људи с „Арандора Стара" сматрани су, очигледно, опаснијим од осталих јер су бачени дубоко у унутрашњост брода у просторију чија су сва врата, осим једних, била закована. „Диунира" је тачно у поноћ запловила курсом којим је путовала и „Арандора Стар".

Наредног јутра у седам часова „у исто време као и на „Арандора Стару", забележио је Золф, „два снажна потреса уздрмала су брод с краја на крај". Интернирци су покуљали према једином излазу одакле су враћени бајонетима. И „Диуниру" су погодила торпеда с немачке подморнице. Брод самим чудом није потпуно од два торпеда која су на њега испаљена. Један је експлодирао пре циља, а други ударио у труп, али је остао неактивиран.

Херман Золф је по други пут за недељу дана избегао смрт под истоветним околностима.

За „Диуниру" прекасно

Потапање „Арандора Стара" и податак да су преживели одмах „спаковани" у следећи брод као да је освестило Британце. Обустављена су даља хапшења и депортовања, а убрзо је почело и пуштање интернираца на слободу. Али, за Золфа и његове сапутнике и сапатнике било је прекасно, „Диунира" је опловила Рт Добре наде.

Заточеницима у бродској утроби било је најзад дозвољено да двадесет минута дневно проведу на палуби. У потпалубљу, на неподношљивој врућини и смраду, завладала је дизентерија. Негде у Индијском океану разболео се Золф. После педесет и четири дана путовања упловила у Мелбурн. Заробљеници су угледали трешње у цвату, куће, саобраћај, људе.

Золф је, заједно с осталим путницима „Арандора Стара", возом пребачен у насеље Татјура дубоко у унутрашњости аустралијског континента. Тамо их је на једном прашњавом брду чекао логор од лимених барака, удаљен двадесет хиљада километара од домовине.

Низали су једнолични месеци, за Золфа страшни и због потпуне усамљености у којој је живео: леђа су му окретали и Јевреји, који су све који нису Јевреји сматрали нацистима, и нацисти јер се одлучно ограђивао од политике Трећег рајха. Постало му је подношљивије тек кад је, на свој захтев, премештен у италијански део логора где су људи били срдачнији и храна боља.

Као да се нисмо растајали

Херман и Марџори редовно су се дописивали од краја 1940. Марта 1941. британска влада је одлучила да се известан број депортованих, нарочито оних који желе да се прикључе борби против нацизма, врати у Енглеску. Јуна исте године из Аустралије је запловила прва таква група од сто тридесет девет људи после чега се враћање у Британију редовно наставило. Али, све молбе Хермана Золфа одбијене су мада је он, пошто је одлично знао јапански, могао да буде од и те какве користи.

Тако су прохујале четири узалудне проћердане године. Пред сам крај рата, 4. марта 1945. Херман Золф је најзад ослобођен и у Сиднеју укрцан у брод за Енглеску. Повратку се и радовао и истовремено стрепео у срцу, не знајући шта га у Британији очекује.

Искрцао се у Саутемптону 17. априла и пребачен је у просторије једне школе у западном Лондону где се налазио пријемни центар. Два дана касније дошла је и Марџори. „Било је као да се нисмо ни растајали", запитао је Золф у свом дневнику. Одмах јој је предложио брак, али су њени родитељи саветовали да причекају док се у земљи не стишају антинемачке страсти. Херман Золф у Марџори Рауз венчали су се у Оксфорду 1947.

●

Золфови данас живе у северозападном Лондону. Херман Золф је 1948. примио битанско држављанство. Сада има шездесет шест година и недавно је пензионисан као спољнотрговински стручњак. Марџори и Херман имају двоје одрасле деце, а јануара ове године добили су и прво унуче.

Золф је сачувао свој дневник из ратних година. Он каже да му је и дан-данас тешко да издржи права осећања у односу на прошлост. „Страдао сам за две земље..." каже горко. Марџори не жели да се сећа прошлости. Недавно је случајно нашла писма која јој је Херман слао из Аустралије и спалила их, сва до једног.

Б. Д.

ФАЈЕРФАЈТЕРСИ

ЊИХОВ ПОСАО ЈЕ НАЈОПАСНИЈИ У ДРЖАВИ — СВАКИ ЧЕТВРТИ ОД ЊИХ БАР ЈЕДНОМ ГОДИШЊЕ ЗАВРШИ У БОЛНИЦИ. НИ РУДАРИ, НИ ПОЛИЦАЈЦИ У САД НЕ ПЛАЋАЈУ ТОЛИКО ЖИВОТОМ СВОЈ ПОСАО НАО ВАТРОГАСЦИ.

Најпознатија ватрогасна чета у Њујорку носи ознаку 35/14, што је, у ствари, број њихових ватрогасних кола. Двоспратна грађевина од црвене опеке, станица ватрогасаца из 35/14 налази се у њујоршкој четврти Менхетен, на самом улазу у Харлем. Преко бројних мостова брзо се уз завијање сирена стиже и до четврти Бронкс и Квинс. Зато није никакво чудо што је то била прва ватрогасна јединица у Њујорку која је добила пожарне лестве што могу да се уздигну до 33 метра. Истина, то је слаба вајда за Њујорк са толиким облакодерима и где се обично на 33 метра висине налази тек десети спрат.

Смена у ватрогасној јединици 35/14 почиње у девет ујутро. Па, ипак, већина ватрогасаца долази знатно раније на посао. Већ око пола девет ватрогасни ресторан је пун. Двадесетак људи седи на старим дрвеним столицама и полако пије кафу. Претежно су то људи од четрдесетак година и готово су по правилу пореклом Ирци и Италијани. Разговарају о раду прошле, релативно мирне ноћи, о повећању плате.

У центру пажње је 41-годишњи Ед Сере, њихов „први човек", већ 12 година члан Њујоршког ватрогасног савеза и исто толико дуго у Харлему. Он овде једини важи као „чисти интелектуалац", мада и он гаси ватру (и то како гаси). Јер, човек је студирао „ватрогасне науке", неку врсту мешавине архитектуре, физике и његовог садашњег занимања и хобија. Међутим, то није много помогло његовој каријери јер за разлику од полиције, рецимо, код њујоршких ватрогасаца положај и чин не играју неку значајну улогу. Група је много важнија и њена солидарност, другарство. Данас је Ед Сере по обичају мрзовољан, али не због каријере и релативно мале плате за тако опасан посао (20.000 долара годишње), већ због неких других, чисто професионалних ствари и пропуста. Лестве су, рецимо, одлично конструисане, али њима се може само до десетог спрата. Осим тога, што је за ватрогасца врло важно, њима не може да се управља само једном руком. Проблема има и са специјалним маскама за дисање које су направили стручњаци НАСЕ, дакле, људи који о ватрогасном послу појма немају. Посебно је Ед љут на свој радни мантил који му нарочито зими пружа слабу заштиту он влаге и хладноће. А они су „највећа ватрогасна чета на свету, и најбоља!"

ТРИСТА ХИЉАДА ИНТЕРВЕНЦИЈА ГОДИШЊЕ

У једном од највећих градова на свету сваке године дванаест хиљада професионалних њујоршких ватрогасаца интервенише преко триста хиљада пута?! На добром су гласу и сви траже њихову помоћ. Тако су, на пример, стручњаци Њујоршког ватрогасног савеза хитно позвани у Лас Вегас да би испитали узроке пожара у огромном MGM-Гранд хотелу који је прошле године однео 84 жртве. Већ годинама ватрогасни стручњаци из Њујорка указују да је неопходно набавити још савременије уређаје за противпожарну заштиту, а само 14 дана након катастрофе у Лас Вегасу и у „њиховој кући" се показало да су били у праву: двадесет шест људи настрадало је у великом пожару у њујоршком предграђу Харисон. На жалост, само такви пожари и само толике жртве, оптужују њујоршки ватрогасци, могу да тргну Америку из њене равнодушности према опасностима које доноси ватра. Њујорк би могао лако читав да изгори, упозоравају стручњаци, уколико би се десио неки већи пожар.

На сву срећу такав „Паклени торањ" давао се само у биоскопима, мада пожари на облакодерима нису далеко од филмског „пакла". Нагореле фасаде подсећају ватрогасце на протекле дане. Позната је историја сваке рушевине на њиховом подручју, а онда сећања на јуначка дела навиру сама од себе.

— Овде је био један супермаркет — показује Сере, црн као гар, низ продавница. — Пет дана је овде избијао пожар и сваки пут смо успели да угасимо ватру. Шести пут нисмо. Такву ватру нисам видео у животу мада у Харлему нешто гори сваке ноћи!

У Харлему, незваничној престоници „црне Америке", половина зграда је изгорела. Јужни Бронкс, центар досељеника из Порторика и Јужне Америке, већ годинама личи на бомбардован град. Одавно су пожари уништили, преко авеније Таунсенд, северне градске границе. Изгорела су и многа чувена брунклинска гета.

Минути који одлучују о животу и смрти — две жене у запаљеној њујоршкој згради чекају на спасоносне ватрогасне лестве (које, на жалост, могу да допру само до десетог спрата).

Ватрогасац који се отровао димом удише спасоносни кисеоник

ПОСЛЕДЊИ АМЕРИЧКИ ХЕРОЈИ

У Харлему је нарочито горело за време „устанка" 60-тих година. После убиства Мартина Лутера Кинга ни ватрогасци, иначе цењени свуда, нису били поштеђени напада у овом крају. О небројеним подметнутим пожарима да и не говоримо. И како су се немири смиривали растао је број пожара!

Биле су то углавном подметнуте паљевине, због наплате „дебелог осигурања", каже Ед Сере. „Онда су ту и малолетничке банде, које често из обести около јурцају са кантама бензина и пале све на шта наиђу. Ипак, по мишљењу њујоршких ватрогасаца, најгори су пожари подметнути због освете, где се, обично, гледа да нико жив не изађе из ватре, што није случај са другим врстама пожара.

МАФИЈА И БИЗНИС

Ватрогасци су, изгледа, професионалци који најмање зарађују на тим паљевинама. Јер, „махери" се брину да се услед пожара сруши само кров зграде, а онда наплаћују од осигуравајућих друштава комплетну штету. Према оцени самих ватрогасаца солидно зарађују и бројни подметачи пожара — од 150 до 500 долара по подметнутом пожару, али има и оних који за само пар долара „потпале" степениште и тако привремено истерају станаре из куће, док банде пљачкају.

Ипак, за њујоршке ватрогасце није ватра непријатељ број један? Они се, наиме, у свом велеграду истовремено боре и против експлозивне мешавине беде, самоваље, насиља и мржње, а посебно против организованог злочина, који на пожарима прави уносан бизнис

— Штос је готово увек исти — каже Ед Сере. — Прво, гангстери пале супермаркете и мале радње да би истерали власнике. Негде после трећег пожара и најтврдоглавији власник принуђен је да се преда. И пошто најчешће не може да нађе повољног купца за своју радњу да би наплатио осигурања, он сам подмеће пожар. Када се најзад исели, мафија добија његов локал по багателној цени. И тако у круг. Слично се ради и са великим стамбеним блоковима за издавање. Пошто се пожарима отерају првобитни власници, мафија осигурава те старе зградурине обично код иностраних осигуравајућих друштава, који нису у стању да испитају те кућерине. После тога обично избија пожар и касирају се велике суме новца од осигуравајућих завода. Знало је, понекад, да изгори стотину великих зграда одједном! Колике су то паре, нема довољно места да се наведу нуле. Људи из осигурања, нарочито оног америчког, најчешће знају о чему се ту заправо ради, али им амерички закони не дозвољавају да одбијају осигурање по сиромашним центрима.

ЗАПАЉИВА ЏУНГЛА НА АСФАЛТУ

Иначе, обичан дан за људе ватрогасне чете 35/14 обично пролази у „ситницама": један становник Њујорка, покушавајући да загреје месо, упалио је кухињу. Два аутомобила су се сударила и запалила и слично. Тек увече почиње „оно главно". Наиме, већина великих пожара у Њујорку избија ноћу. Зими раније, лети нешто касније. Те ноћи централни алармни компјутер показао је, да се број пријава пожара на Менхетну повећао на 60 на час. Половина пријава отпадала је на Харлем.

Чета 35/14 позвана у 119. улицу. Густ дим дизао се из једне вишеспратнице за изнајмљивање. На степеницама су „храбро" стајала два младића који су подругљиво поздравили ватрогасце:

— Стигли сте за само два минута — одлично!

Ед Сере је прикључио ватрогасно црево на хидрант, узео шмрк под руку и отрчао у улаз. За непун минут пожар је био локализован.

Двадесетак минута касније Сере и његове колеге морали су већ да журе на друго место да угасе пожар. Истовремено је почело да гори шест празних кућа. Свих десет ватрогасних посада из Харлема нашли су се за тили час на лицу места. Ноћна игра мачке и миша — између ватрогасаца и подметача пожара — наставља се.

Два часа касније Едијеви момци још једном су морали у 119. улицу. Горела је опет она иста кућа коју су спасли само који час раније. Дочекали су их опет исти младићи уз исти подругљиви смешак.

— Вероватно су то подметачи, али им, по закону, ништа не можемо — жали се Ед Сере који је опет храбро утрчао у ватрену стихију. Пожар је опет обуздан.

Те ноћи Ед Сере је морао у болницу јер је приликом гашења пожара у 119. улици задобио приличне опекотине на ручним зглобовима. Једноставно, његове рукавице су се растопиле!

Тек око три ујутро те ноћи престали су да бесне пожари по Њујорку. Ватрогасци, који су се вратили у станицу, били су истовремено исцрпљени и покуњени. Али, само неколико њих отишло је на спавање, док су други остали да пију кафу и причају. Свако је имао сопствено виђење одређеног пожара, говорило се о деци коју је спасао Ед Сере и „печењу" које нису могли да спасу.

Пре него што се завршила смена у девет ујутро морали су још два пута да интервенишу. После свега тога пред њима су три слободна дана. У међувремену из болнице се вратио и Ед Сере који је пре одласка кући још једном објаснио шта његове колеге и њега привлачи овом опасном послу.

— Пре свега то је непоновљив осећај да си успео: спасе се кућа, спасе се људе. На жалост, Њујорк је отромна џунгла на асфалту која непрестано гори и бојим се само да ће ми ово после рата у Вијетнаму бити на крају други изгубљени рат!

М. Ш.

ОЛИВИЈА ЊУТН ЏОН

У галерији најпознатијих и најславнијих светских рок звезда певачица Оливија Њутн-Џон (Olivia Newton-John) заузима посебно место: не само зато што њене последње плоче представљају праве тријумфе у светским размерама, већ због тога што је једна од ретких личности у свету шоу бизниса која је на сцени непрекидно пуних дванаест година!

Рођена у Аустралији, Оливија Њутн-Џон је као дете стигла у Енглеску где се брзо заинтересовала за музику. Први већи успеси везани су за концерте у Лондону и појављивање на телевизији која је, пре свих, уочила да се у Оливији крије велики таленат. Од тада, пут успеха поплочан је — тријумфима. Прве сингл плоче снимљене у комерцијалном, поп-маниру, брзо су стигле на енглеску топ-листу, а учешће на такмичењу за „Песму Евровизије" само је учврстило њене позиције у свету поп-музике.

Али, Оливија Њутн-Џон није била задовољна: желела је да се докаже и на највећем светском дискографском тржишту, па је кренула у Америку где је за кратко време постала интернационална звезда. Свака њена плоча била је велики хит, сваки албум бестселер, па су

филмски продуценти видели шансу да Оливију прогурају и на велики екран.

Следили су филмови „Брљантин" (са Џоном Траволтом) и „Ксанаду" у којима је Оливија показала да, осим певања, уме и да глуми — и то врло добро. Али, како је сама признала музика је остала њена највећа љубав.

Крајем прошле године објавила је свој најновији албум „Физички" (»Physical«) који је и њен највећи успех у каријери. У целом свету, а посебно у Америци, овај ЛП дуго времена је био међу најтраженијима, а продат је у тиражу од преко пет милиона примерака.

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Биљана Степановић. Имам 14 година и живим у Светозареву. Од када сам савладала азбуку читам „Политикин забавник" од прве до последње стране. Ево списка 10 песама које најрадије слушам:

ДОМАЋЕ:

1. НЕЋУ ДА ИСПАДНЕМ ЖИВОТИЊА — Рибља чорба
2. РОЂЕНДАНСКА ПЕСМА — Здравко Чолић
3. ШИРОКЕ УЛИЦЕ — Прљаво казалиште
4. ГОВОР ТВОГ ТЕЛА — Оливер Мандић
5. СНОВИ ОД СЛАМЕ — Зана

СТРАНЕ:

1. VISITORS — Abba
2. MALAIKA — Boney M
3. WOMAM IN LOVE — Barbra Streisand
4. VIENNA — Ultravox
5. IF IT WASN'T FOR THE NIGHTS — Abba

Читаоци јављају

Кад је Локица Стефановић са својом балетском групом снимила плоче и доживела велику популарност, у нашој школи садашње ученице VII-1 разреда основале су групу ЛОКНИЦЕ. Чланице ове групе су Љиљана Ђонић, Слађана Пиперац, Тања Марјановић и Сузана Николић.

ЛОКНИЦЕ уживају велику популарност у својој школи. Њихове амбиције су велике и оне имају шансе да их остваре. Пожелимо им много успеха и среће у даљем раду.

Снежана Смиоковић
Ѳ. Ш. „Јован Јовановић Змај"
37242 Стопања

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване ЛП плоче по цени од 80 динара: „Ко ме то однекуд дозива" Неда Украден, „Ако приђеш ближе" и „Због тебе" Здравка Чолића, „Породично стабло" Арсена Дедића, „Мојој мами уместо матурске слике у излогу" групе Гани мраз, и први ЛП групе Сребрна крила. Продајем, такође, низ синглова по цени од 20 динара.

Слађана Пајић
Мештровићева 28
11000 Београд

Купујем по било којој цени касете са следећим музичким избором: „Направљено у Јапану" групе Дип Парпл, албум „Херој улице" Прљавог казалишта, ЛП „Црно-бијели свијет" Прљавог казалишта, ЛП „Кост у грлу" и касету са музичком „Нови зал".

Саша Коначевић,
Ивана Крнделља 38
71000 Сарајево

За једну добро очувану касету група AC/DC, Status Quo или Лед Цепелин дајем 5 Стрипотека или Дениса или 5 писаних романа. За један постер светских састава дајем 2 Стрипотеке, 2 Дениса или 2 писана романа.

Дејан Божовић
12. Македонска ударна бригада 47б
91000 Скопље

Молим читаоце Забавника који желе да продају плочу „Дупла фантазија" Џона Ленона и Јоко Оно да ми се јаве на следећу адресу:

Марина Константиновић
Змај Јовина 2
35230 Ћуприја

Продајем ЛП „Поноћни валцер" Сеида Мемића Вајте по цени од 80 динара, а купујем следеће добро очуване плоче групе АВВА: „Ватерло", „Ринг-Ринг", „АВВА". Молим читаоце да ми помогну у скупљању слика, постера и текстова поменуте групе.

Ксенија Вурчевић
Блок „С. Коначевић" 5
21480 Врбас

Мијењам ЛП плочу Нових фосила „Недовршене приче" за исту касету. Купујем касете Рибље чорбе „Мртва природа" и Аере „Сунчана страна улице" по цијени од 70 до 100 динара. Продајем постере Рибље чорбе, Зане, Леб и сол, групе Моторхед и Сребрних крила по цени од 30 дин. За касету Бијелог дугмета „Доживјети стоту" дајем 5 металних значака, два постера и двије хемијске оловке. Пишите!

Наташа Кон
Франкопанска 22
41000 Загреб

За касету или плочу „Звезде на 45" (»Stars On 45«) дајем друге плоче или касете. У обзир долази и размена других ствари.

Небојша Станојевић
Доситејева 41
19230 Сокобања

Продајем добро очуване плоче по цени од 70 динара: „Дођи на чај" групе Код, „Златна рибица" Сеида Мемића Вајте, „Ја сам само један од оних са гитаром" Сребрних крила, „Црно-бијели свијет" Прљавог казалишта и ЛП „Лоше вести уз реге за пивску флашу" групе Зана. У обзир долази и замена за било коју плочу или касету групе AC/DC

Сузана Марковић,
Дуле Караклајића 33/II
14220 Лазаревац

Продајем следеће плоче: АВВА „Највећи хитови, II" (150 дин.), ЛП Генерали је 5 (120 дин.), ЛП „Фејс Гордон" групе Квик албуме групе AC/DC »If Want Blood« и »Back In Black« (по 300 дин.), албум Џона Ленона „Двоструко маштање" (100 дин.), албум „Највећих хитова" групе Дорс, албум „Металманија" (100 дин.), албум „Човек машина" састава Крафтверк, као и плоче Бијелог дугмета, Здравка Чолића, састава Бранши, Ејми Стјуарт и албум са концерта за UNICEF.

Владан Петковић,
Ул. Чарнојевића 4/31
18000 Ниш

ЈЕСТЕ ЛИ ВИ ПОП - ЕКСПЕРТ

1. Гитариста Берни Марсден је до пре неколико месеци у групи:
а) Рејнбоу
б) Гилан
в) Вајтснејк

2. „Краљеви дивље границе" наслов је албума једне од ових група:
а) Висаж
б) Дуран Дуран
в) Адам и Антс

3. Београдска група Идоли недавно је објавила свој нови албум чији је наслов:
а) „Мальчики"
б) „Малена"
в) „Одбрана и последњи дани""

4. Енди Баун стални је члан састава:
а) Статус Кво
б) Ху
в) Полис

5. Група Ајрон Мејден објавила је до сада:
а) један албум
б) три албума
в) два албума

6. Наведите бар два члана нове супергрупе Азија:
а) Џон Ветон
б) Пит Таусенд
в) Карл Палмер
г) Род Стјуарт
д) Џеф Доунс

7. Рој Вуд некада је предводио групу:
а) Мув
б) Арџент
в) Кловер

8. Пол Макартни недавно је снимио плочу у дуету са:
а) Џорџом Харисоном
б) Стивијем Вондером
в) Ериком Бардоном

9. Певач у групи Рокси Мјузик зове се:
а) Гари Брукер
б) Брајан Ино
в) Брајан Фери

10. Тенџерин Дрим су група пореклом из:
а) Аустрије
б) Холандије
в) СР Немачке

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:
1. в 2. в 3. в 4. а 5. б 6. а, в, д 7. а 8. б 9. в 10. в

О ЧЕМУ ПЕВА МЛАДА ГЕНЕРАЦИЈА

Музичка сцена је одавно постала трибина са које се могу пути поруке, размишљања, похвале и жалбе младе генерације. Мање-више сваки млади ансамбл у свом месту има истомишљенике који напамет науче текстове њихових песама, па се ова својеврсна „народна поезија" преноси у усменом облику.

У Београду се на сценама омладинских домова, на градским и општинским такмичењима, у школама и месним заједницама, по становима и подрумима, уз гитаре и оргуље, са већим или мањим успехом појављују стотине младих музичара, песника ... Многи од њих имају амбиција да постану познати. Некима је то успело, неки се још увек надају, а ми вам данас доносимо текстове двеју песама које још нисте могли да чујете на плочама — али, ко зна!? Једног дана.

ДВАДЕСЕТ И ДВЕ

Изводи ансамбл:
ПОСЛЕДЊА ИГРА ЛЕПТИРА

Ти волиш једино
свог зеца од плиша
свог малог белог миша
и рођаке

А ја!? Први пут жалим
што имам двадесет и две...

Док ме тераш да певам
и глумим твога тату
уз чашу кока-коле
и кремпите.

Ја први пут жалим
што имам двадесет и две!

Не желим да ти кажем
да живот није игра
да се осећам старим
и одлазим заувек
да сад први пут
жалим што имам двадесет и две...

ЛИФТ У КВАРУ

Изводи ансамбл:
СТЕПЕН РАДИЈАЦИЈЕ

Док гледам како у лифт улазиш
мислим да сам ти много драг.
Ти ме затим сасвим хладно
погледаш
и видим — пропала је ствар!

Ал' ипак једног дана биће наде
за све.
Ти на шеснаестом спрату живиш,
о, о, о — а да се деси неки квар?
Што би била ствар!!

Кад сам следећи пут у лифт са
тобом ушао
и десио се квар,
са тобом је и твој тата био
и опет — пропала је ствар!!

хит ГАЛЕРИЈА

KISS

Група KISS

Аутор: ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ, ул. Војводе Мишића 315/73 16000 Лесковац

JIMMY PAGE

Аутор: ПРЕДРАГ СИМЕУНОВИЋ, М. Хуђи 126/9, 22000 Сремска Митровица.

једна кесица за 20 чаша освежавајућег напитка

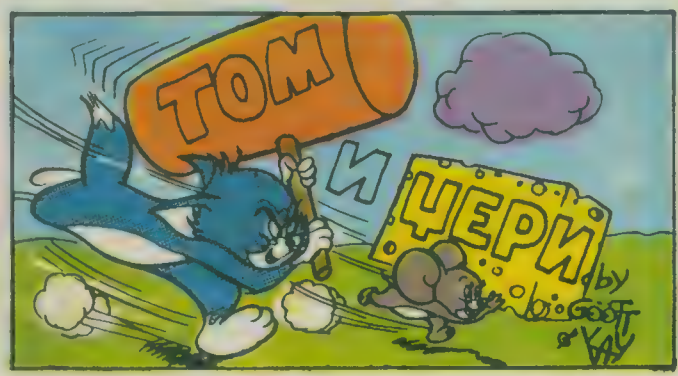

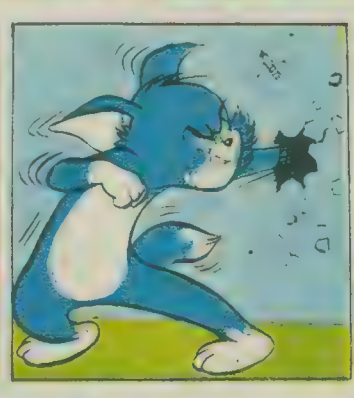

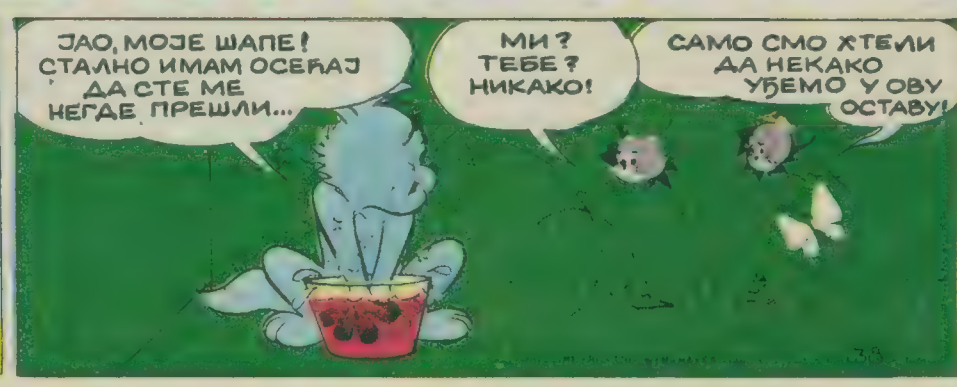

нова погодност за пријатеље PEZ-а

Драги пријатељи PEZ-а
Поново смо за вас, пријатеље PEZ-а припремили лепе клупске капе и мајице са знаком PEZ које видиш на слици.
На залихи имамо 2.000 капа и 2.000 мајица, зато пожури са наруџбом.
Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ PEZ-а
61110 ЉУБЉАНА, пп 38
За капу ћеш поштару платити 100, а за мајицу 140 динара.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број — пол. — Датум рођења

МАЧАК ХАРАЛАМПИЈЕ

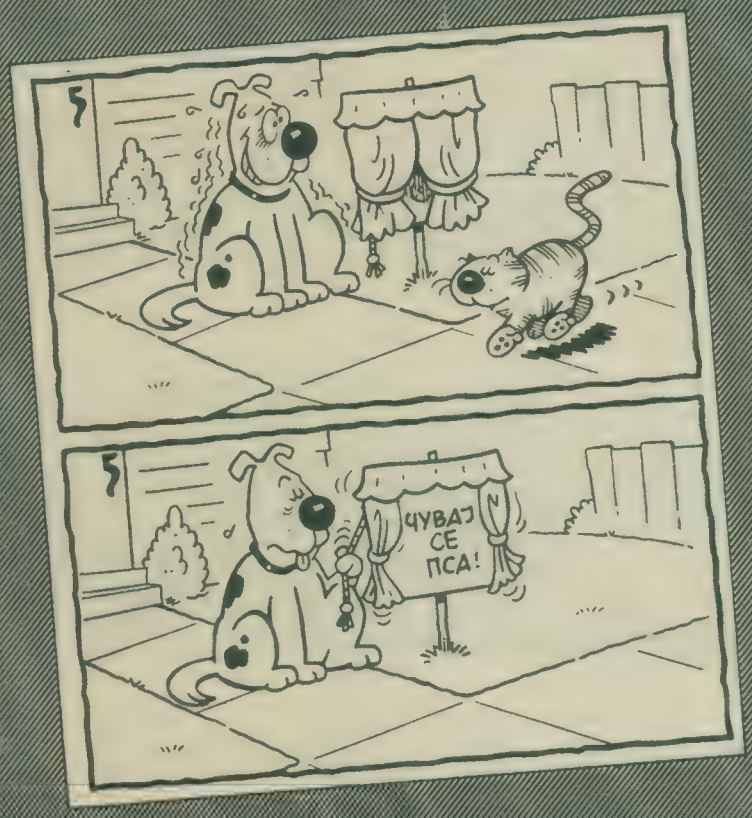

САМО ЗА ВАС

ТРИКОВИ БИГ ЛАЛЕТА

ВАРЉИВА КАРТА

Овај трик сличан је оном из претходног броја: један ваш друг треба да одабере било коју карту из шпила. Ви ћете ту карту ставити као прву одозго, на шпил. Овај трик морате да изводите за столом!

Шпил узимате у обе руке (**цртеж А**), при томе руке држите на ивици стола. Тек када сте сигурни да ваш друг не проверава где је карта, палцем леве руке пустите да вам одабрана карта склизне на колена (**цртеж В**). Читав овај поступак изводите одвлачећи пажњу ваших другова, посебно оног који је карту издвојио из шпила. Затим све карте распрострете по столу (**цртеж С**) и кажете својој „жртви" да нађе карту коју је на почетку одабрао. Карте наравно неће бити. Док се он мучи прегледајући све карте, ви ћете неприметно узети карту са колена и ставићете је у длан руке. Карту ћете „пронаћи" на најневероватнијем месту — извадићете је из косе, испод лакта, са завесе.

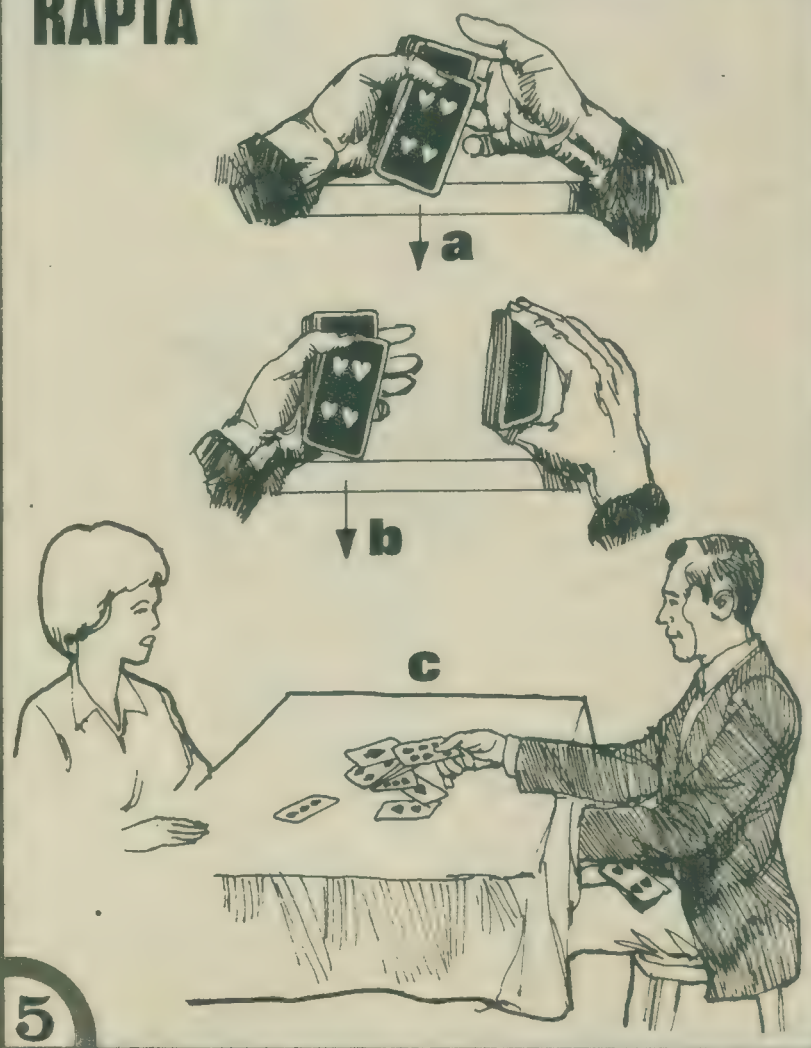

5

ПРОВЕРИТЕ КОЛИКО СТЕ ИНТЕЛИГЕНТНИ

1. Која фигура, од нумерисане четири, треба да стоји на месту знака питања?

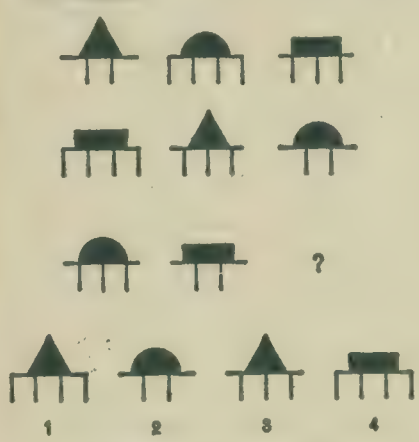

2. Погледајте добро ове бројеве:

16 (93) 15
14 (..) 12

3. У другом реду једна фигура недостаје. Реците која од понуђених шест!

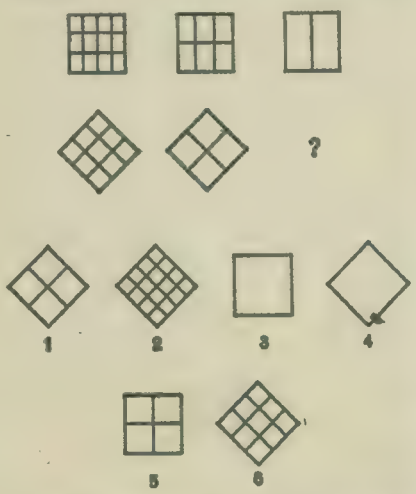

4. Ови ови бројеви су у међусобној вези. Кад откријете која законитост постоји међу њима биће вам лако да закључите који бројеви треба да стоје на местима знакова питања.

5	10	10	17	?
8	7	13	14	?

Решење:

1. Фигура под бројем 1 — у сваком реду фигуре имају исте, три или четири „ноге" и различите врхове; 2. Број 78 — бројеви ван заграда се сабирају и помноже са 3; 3. Фигура под бројем 4 — лишиће шестоја за по једну кад се гледа сијена налијево; 4. У горњем квадратићу стајаће број 19, у доњем 22.

ИСПРИЧАЈ ИИ ВИЦ!

Утакмице на Мундијалу су у току. Страствени љубитељ фудбала који данима седи пред телевизором и прати све што се догађа у Шпанији, са уздахом се окреће и гледа где су му жена и деца. С изненађењем закључује да су га напустили још почетком јуна!

СУКЊА ПАНТАЛОНЕ

У данашњем броју показаћемо вам како да брзо сашијете сукњу-панталоне. Крој је толико једноставан да га могу користити и почетници у шивењу. Ове панталоне одговарају свакој мери и врло лепо стоје.

Потребно је да набавите два метра материјала обичне ширине (70—90 цм) или један метар дупле ширине (140 цм). Шема кроја дата је на црт. 1. Све су мере изражене у центиметрима. Мера код тачке В износи 25 или 30 цм: оне девојке које имају обим кукова до 100 цм треба да кроје 25 цм, а 30 је за оне са обимом преко 100 цм. Искројте два комада као на црт. 1, па их проштепајте по округлини као што се види на црт. 2. Затим порубите све ивице около најобичнијим порубом тако што ћете двапут пресавити ивицу као на црт. 3. Исеците четири траке дужине 50 цм, а широке 3—4 цм. Пресавијте траку по дужини и прошијте по цртицама (црт. 4), а затим помоћу варјаче, оловке или дебеле игле за плетење преврните траку. Такве четири траке пришијте у тачкама А и В (црт. 5) и панталоне су готове.

Како се облаче расклопљене панталоне (црт. 5) види се на цртежима 6. и 7. Страна В—В налази се на леђима и она се прислони на леђа, па се траке вежу напред око струка (црт. 6). Крајеви А—А се провуку између ногу, прислоне на стомак а траке вежу позади око струка (црт. 7). Готове панталоне се виде на црт. 8.

При шивењу треба имати у виду да су на црт. 1 дате тачне мере и да свуда треба оставити по 1 до 1,5 цм за порубе (осим код трака). Дужина панталона је 70 цм, али могу бити и мало дуже или краће, већ према томе како вам се допада. У принципу не ваља да буду превише дугачке јер се тада отварају по преклопу и не стоје лепо. Помоћу овог кроја можете направити и шорц с кратким ногавицама.

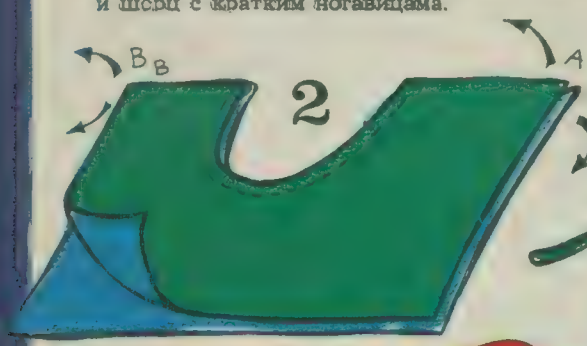

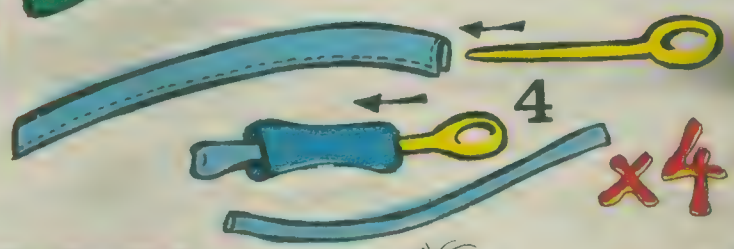

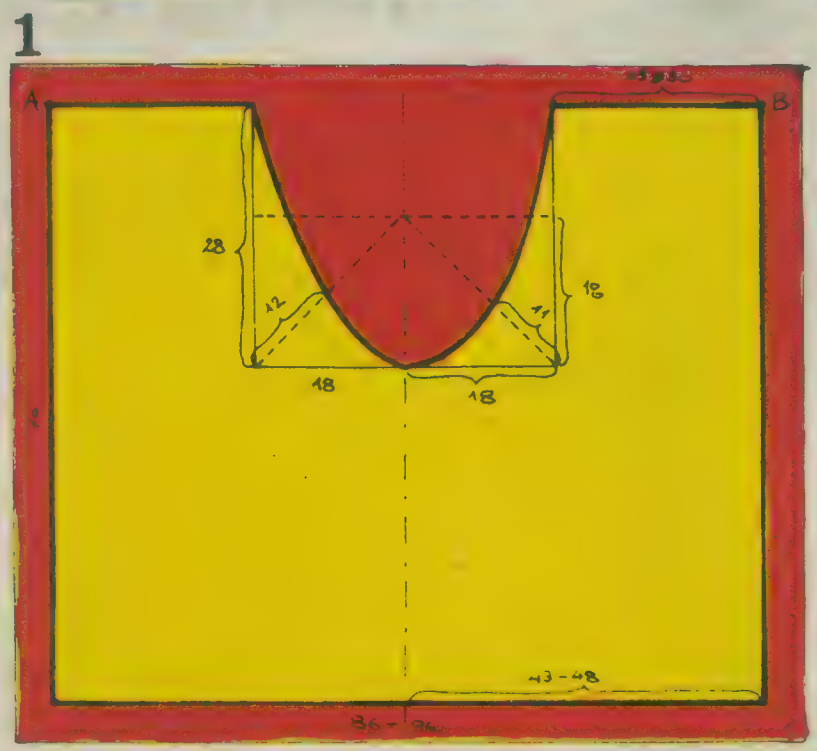

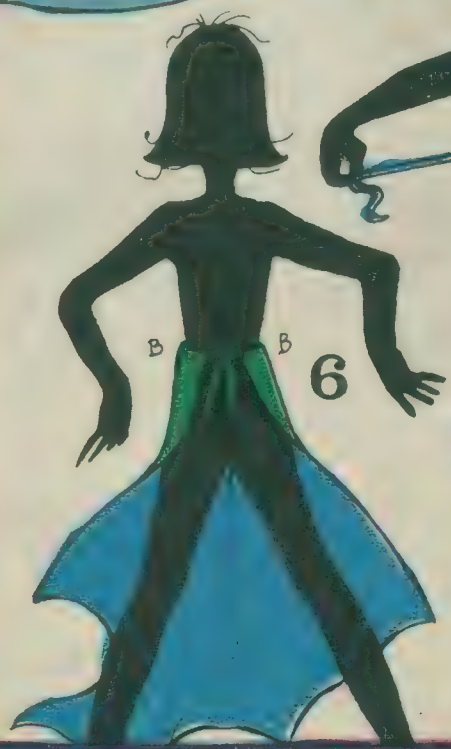

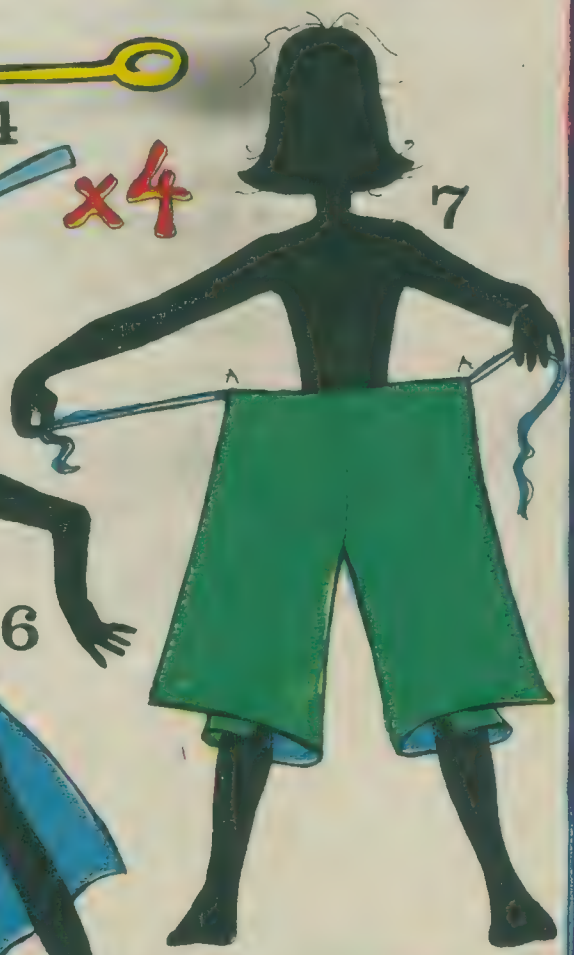

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

НИШТА НИЈЕ СЛУЧАЈНО

ЏЕМС Е. ТОМПСОН

МОЖДА СМО УШЛИ У ПОДРУЧЈЕ СВЕМИРА ГДЕ ПРЕСТАЈУ УЗРОК И ПОСЛЕДИЦЕ.

Џо Ендерби је први пут приметио да се догађа нешто необично кад је његов мачор почео да коментарише вести у јутарњим новинама. Мачор Џоа Ендербија то никада раније није чинио.

Можда би требало да објасним. Ендерби, чиновник једног не изразито великог осигуравајућег друштва, имао је обичај да после доручка, а пре одласка на посао, прочита јутарње новине. Наглас је коментарисао оно што је читао, узвикујући: „Ово је добро!", „О, не!" или „Овај је луд!".

Тог јутра када је све почело Ендерби је лежао на софи. Његов крупни мачор са свим пругама звани Мелкијадес склучао му се у крилу. Ендерби је, као и обично, читао јутање новине. Прочитавши извештај о спољнополитичком говору једног америчког сенатора чије име нећемо помињати, промрмљао је: „Да ли је тај шенуо?" Мачор је енергично климнуо главом.

Забављен овом подударношћу, Ендерби је упитао:

— Дакле, и ти мислиш да је овај сенатор шенуо, је ли?

Мачор је опет потврдно климнуо главом. Збуњен, пошто никада дотад није видео Мелкијадеса да одговара климајући или вртећи главом, Ендерби је упитао:

— Шта је, мацо, шта те мучи? Хоћеш ли напоље?

Овога пута мачор је одлучно завртео главом.

Ендерби је слегнуо раменима и вратио се читању. Наишао је на изјаву једног угледног просветног радника, кога такође нећемо именовати: „Радикални студенти су очигледно расисти. Они имају предрасуде против читаве расе полицајаца".

— Зар то није обична глупост! — узвикнуо је Ендерби. Није био ни свестан да говори гласно док Мелкијадес није климнуо главом.

— Забога, мацане, па не разумеш ваљда шта говорим?

Мачор је опет климнуо главом. „Ово је сувише", помислио је Ендерби. „Сигурно сам преморен". Помислио је да одмах телефонира психијатру, али је одлучио да ипак оде на посао као и обично и можда поподне покуша да сврати до лекара.

На путу за посао упалио је радио у колима и, притискајући дугмад, пребацивао са станице на станицу тражећи нешто занимљиво:

— Тада је генерал Грант наредио... (клик)

— Сви, сви, сви.

— Морамо се напити!... (клик)

— ...А Исус им рече: „Чашу, дакле, коју ја пијем испићете..." (клик)

Четврта станица емитовала је лаку, пријатну музику без речи. Ендерби се за тренутак чудио подударности између песме на другој и проповеди на трећој станици, али је онда заборавио на то.

Једна композиција се завршила и диск-џокеј је, пре него што ће пустити другу, испричао анегдоту у којој су се помињали „авиони који лете у V — формацији". Баш у том тренутку Ендерби је угледао чопор паса како трчи преко једног празног плаца нешто испред њега с десне стране. Пси су били распоређени у савршеном V-поретку!

Ендерби је стигао на посао тачно кад и пет његових колега тако да су се готово сударили пред улазом. Насмејали су се и мало прећаскали, а онда се посветили послу.

Тог јутра је у канцеларији све текло нормално осим телефонских позива. Први позив на који је Ендерби одговорио био је од извесног господина Денвера из Кливленда, а други од неког господина Кливеленда из Денвера. Током другог разговора Ендерби је грешком ословио странку са „господине Денвере", на шта га је саговорник љутито исправио: — Не, не, ја се не зовем Денвер, већ се зовем из Денвера! Ви ме уопште не слушате!

Трећи клијент тог јутра био је неки господин Дејтон из Буфала. Пошто је завршио разговор, Ендерби је помислио: „Ко ли је сад на реду — Буфало Бил из Дејтона?! Идући позив заиста је дошао из Дејтона у Охају. Наравно, с друге стране жице није могао бити Буфало Бил, али се клијент заиста звао Бил.

То је била последња кап. Чим је Бил из Дејтона спустио слушалицу,

Ендерби је одлучио да упита неколико колега да ли су и они примили необичне позиве. Утврдио је следеће:

— Једна жена примила је три позива из града Вашингтона и три из државе Вашингтон, свих шест од људи по имену Џорџ;

— Друга колегиница, која се управо вратила са летовања у Мексику, примила је пет позива од људи који су говорили енглески с мексичким акцентом;

— Један човек примио је три позива од полицајца или из полицајских станица, после чега га је грешком дбоио неко ко је звао полицијску станицу. Представио се као Пандуровић.

Ендерби је телефонирао психијатру и заказао за исто поподне.

Пошто је ипричао доктору Визерхаусу догађаје дана, Ендерби је затражио његово мишљење.

— Да вас упитам још нешто — рекао је психијатар. — Када је мачка коментарисала вести, да ли се њено мишљење увек слагало с вашим?

— Да, мислим да јесте.

— Значи, мачка је потврђивала ваше ставове, жеље? Другим речима, пружала вам је симболичну подршку и ослонац?

— Мислите? . . .

— Да — одговорио је психијатар. — Очигледно је. Још патите од инфантилне фиксације за мајку и тражите подршку и повлађивање. Зато вам се привиђа симболична женска подршка . . .

— Мелкијадес је мужјак!

— То није важно. На подсвесном плану — а тај се нас овде тиче — све мачке су женског, баш као што су сви пси мушког рода. Наравно, симболично.

— Али, докторе, Мелкијадес је највећи разбојник у суседству! Не сме да му приђе ниједан мачор, па ни пас на три блока унаоколо. Женствен је као Мухамед Али!

— Хм — рекао је психијатар. — Увек ми се чинило да Али . . . да боксери од каријере уопште помало пате од проблема полног идентитета. Свеједно, та мачка мора представљати симбол мајке. Да је симбол оца онда би значила фиксацију за оца, а од тога сам вас већ излечио!

Напуштајући докторову ординацију, Ендерби је чуо пријемну службеницу како некоме преко телефона говори:

— Слушај, мацо . . .

Те вечери дошао му је у посету стари пријатељ Сам Никол те су њих двојица све подробно претресли. Никол, који је пушио на лулу, донео је неки увозни дуван, чији је јак мирис отерао мачку из куће. Ендерби се одавно дивио Николовом неисцрпном знању из разних чудних области. Зато га је сада упитао може ли да му пронађе објешњење за догађаје од тога дана.

Никол је одбио неколико димова из луле а онда рекао:

— И мени су се догађале чудне ствари. Можда су то само примери синхронизитета.

— Чега?

— Синхронизитета. Људи верују да се ради о подударности, али греше. Ништа ту није случајно и насумце. Ствари које се догађају у једном тренутку у вези су са свим другим што се догађа у том тренутку.

— Како то мислиш?

— Од те чињенице полази кинеска књига пророчанства „И Кинг". Најпре бациш снопове прућа, а онда на основу тога отвараш књигу на одговарајућем месту. Зашто? Е па, зато што од проблема који те мучи у том тренутку зависи како ће прутови пасти.

— Али шта чини да се то догоди истовремено? — упитао је Ендерби.

— Упадаш у грешку — рекао је Никол. — И даље тражиш узроке ван самих појава. Ако твоја мачка клима или врти главом кад јој поставиш питање, ти замишљаш да се у њој развила људска свест која разуме твоје питање. Тако неки људи тумаче подударности као „знак" да човеколики бог бди над васионом. Тако размишљају они који покушавају да нађу савет у Светом писму отварајући га насумице. Али Кинези који гледају у „И Кинг" не размишљају тако. Уопште се не ради о деловању неке више интелигенције или каквом другом узроку. Нема узрока. Синхронизитет је исто тако основни природни закон као каузалност, закон узрочности. — Начас је заћутао па настави: — Можда се релативно важење ова два принципа мења с временом и местом . . .

— Два принципа? Која два принципа?

— Принципа каузалности — да узрок изазива последице, и принципа синхронизитета — да се међусобно повезане ствари догађају истоврмено. Мудраци древних времена тврдили су да иза Месеца не постоје случајности и срећа, да у разним деловима свемира владају различити закони. Откако смо напустили Аристотелово и Птоломејево учење у васиони склони смо супротној претпоставци — да је свемир јединствен и да се читав покорава једним те истим законима. Али, шта ако смо погрешили? — Спустио је лулу која се угасила и почео да гестикулира. — Земља се креће. Можда смо ушли у подручје свемира где синхронизитет игра већу улогу него каузалност. Можда закони узрочности који су деловали раније у историји не важе на месту на коме смо сада?

— Занимљива претпоставка — рекао је Ендерби. — Имаш ли идеју како бисмо је проверили?

— Ако сам у праву, онда су се можда промениле неке основне физичке константе — хоћу рећи, оно што смо досад сматрали константама .. Хајде да пустимо вести. Можда је данас било и ствари толико чудних да су привукле пажњу телевизије.

Ендерби је упалио телевизор. Прва реч коју је чуо била је „мачка". У истом тренутку зачуло се пред вратима мјаукање Мелкијадеса који је тражио да уђе. Ендерби га је пустио унутра а онда сео да слуша. Спикер је заиста јављао да су научници у многим истраживачким лабораторијама приметили необјашњиво понашање инструмената, рецимо потпуно произвољне вредности на амперметрима и волтметрима. Ни Ендерби ни Никол нису довољно знали о физици да би схватили све што је спикер говорио, а судећи по његовом тону он је схватао још мање.

Наредна вест односила се на саобраћајне несреће којих се тог дана догодило безброј.

— У свим поменутим несрећама дошло је до погибија ..

Спикер није завршио реченицу. Само што је рекао „погибија" он сам, особље телевизијске станице и двадесет милиона гледалаца, укључујући Ендербија и Никола, остали су на месту мртви.

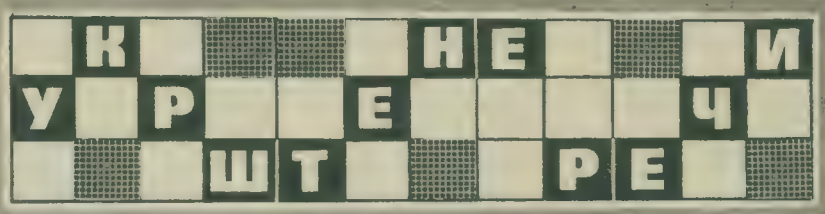

аутор ВеМак	ВРСТА ЈЕЛА	КРАЈНИ ДЕО НЕКЕ ЦЕЛИНЕ	ИНЕРТАН, СПОР	ПАТУЉАК	АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ МАРФИ	НАПРАВА У ГРАЂЕВИНАРСТВУ	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕ ПРВЕ ГЛУМИЦЕ	НАВОДИ	ТРГОВАЧКИ ИЗРАЗ ЗА ПОЈЕВТИНИТ
МАЛА ПОТКОВА									
ГУНОМОЋЈЕ, ОВЕРЕЊЕ (ЛАТ)									
ИЗДАТИ ПРОПИС									
ДЕО ТЕЛА					ЈЕЗЕРО У ТУРАНСКОЈ НИЗИЈИ				
ИВО ЈАН			БИТИ У ВАЖНОСТИ, НА СНАЗИ		ТЛУМИЦА СВОН / ОЗНАЧАВАЊЕ				
ДЕЛИЋ ТЕЧНОСТИ				МЕТАР / ГАЛАМИТИ		"НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ РАД" / МЕСТО У ХРВАТСКОЈ			
ЗАГРАДА (СТР)								ПАСУС, СТАВКА	
ЗАДЊЕ СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ		ПЕВАЧИЦА ВОН / ПОКРАЈИНА У АУСТРИЈИ					ОЗНАКА СПЛИТА / СТАРИ ЛОВЕН		
ПОЛИ ТИКИН ЗАБАВНИК	БРЗО РАСТИ / АВЕНИЈА								
ДЕО МОЛЕКУЛА (МН)						НАТРИЈУМ / ВЕШТАЧКА КОЖА			ИЗАБРАНИЦА
РАД ВАЈАРА									
УВИЈЕН ДУВАН У ТАНКИ ПАПИР	ПОМАГАЧ ХАЈДУКА						ПОДЗЕМНИ ПАКАО / БЕЗ МИЛОСТИ		
ЖЕНА ИЗ ЦЕТИЊА									
ЈЕЗЕРО У СЕВЕРНОЈ АМЕРИЦИ				НОЋНЕ ПТИЦЕ / УВЛАЧИТИ ВАЗДУХ У СЕБЕ				ДОНЕТИ ЈАРЕ НА СВЕТ	
АУТООЗНАКА ЗА ГОСПИЋ			УРАН / ДУБИНСКА ЕРУПТИВНА СТЕНА		УЗВИК	ЕНГЛ ХУМАНИСТ ТОМАС / ПОЉСКИ ЦВЕТ			
ВИША НАУЧНА УСТАНОВА									
ЗРАКАСТ									
"ЕАСТ"		ПРВАК			ПОЉСКА НАУЧНИЦА МАРИЈА / СИЋУШАН				
ИМЕ ПИСЦА МАНА						ВРСТА ТКАНИНЕ / ДЕО КУПАТИЛА			
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ		НАЛЕПНИЦА / ШАХИСТ МАКС							
НЕУПОТРЕБЉАВАНИ	ЈЕЗГРО ВОЈСКЕ / ПРЕДЛОГ						"ИСТОК" / КОЊ		100 m²
				РЕЧНО ОСТРВО / "КИСЕОНИК"				ЗНАК ЗА АМПЕР / НУЛА	
ДЕО УПАЉАЧА									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Станарина, керамичар, исправити, јт, атака, А, имела, з, шс, Ериван, монитажа, девизе, ук, утицати, седам, Спа, ини, стрн, којекакав, серенада, БТ, статор, о, СТ, тим, колено, оп, Смедерево, од, мирис, провијант, Лив, Ру, аа, Икар, ми, В, мањак, мак, а, етикета.

НА НЕРЕТВИ НЕШТО НОВО

Лутке за веселе тренутке

Вајар Мићо Бокић, творац свих ових тешких лутака

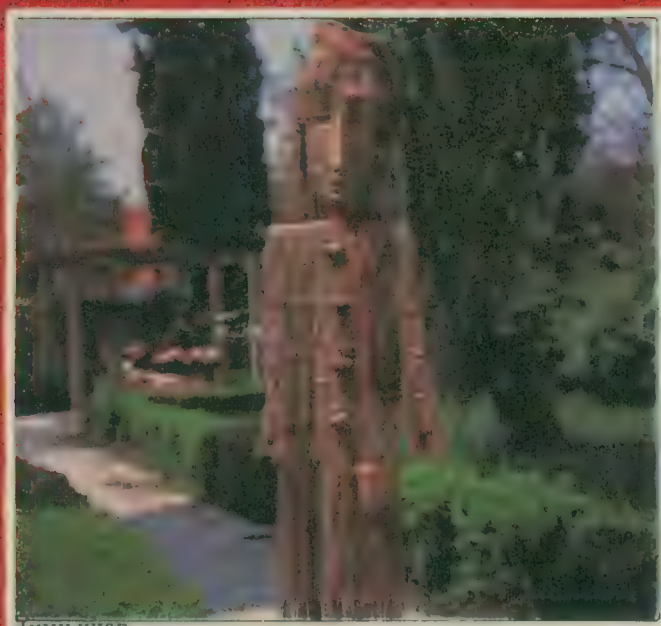

Димњичар

Владимир

Цикорија

Куварица

Лутке, такозване маске, из представе „Ко је измислио димњачара" Момчила Попадића. Израђене су од дрвета и конопље и представљају новину у луткарству

МА ГДЕ СЕ ПОЈАВИЛО МОСТАРСКО ПОЗОРИШТЕ ЛУТАКА, И ГЛЕДАОЦИ И ПОЗОРИШНИ СТРУЧЊАЦИ БИЛИ СУ ИЗНЕНАЂЕНИ, И ТО НЕ САМО ПРЕДСТАВОМ.

Пажњу малишана, њихових родитеља и наставника, бака и дека привлачиле су, наравно, лутке. Међутим, то нису уобичајене позоришне лутке нити онакве какве смо гледали на телевизији. Наиме, свака од „мостарских" лутака је право ремек-дело маште и вештине, и то увек оригинално. Њихов творац добио је многа признања не само широм Југославије већ и у Европи, чак и у земљама где је ова уметност врло развијена и цењена: у Пољској, Француској, СР Немачкој.

Последњих двадесет година лутке за ово позориште израђује самоуки вајар Миливоје Мићо Бокић. То је висок, увек насмејан и бескрајно гостопримљив уметник у чији атеље, у срцу старог Мостара, долази сав онај шарени свет што навире у овај лепи град. После уздаха који им измами чувени мост, прво чему се диве јесу његове чудесне скулптуре.

Моћо Бокић није ни слутио да ће једног дана израђивати лутке за позориште, и то успешно. Ове године, када заокру-

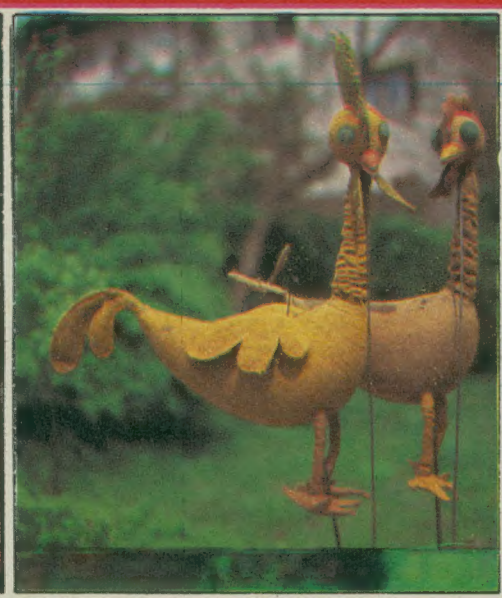

Момак „глупи“ Петар

Цин Кокари-Кара-Дин

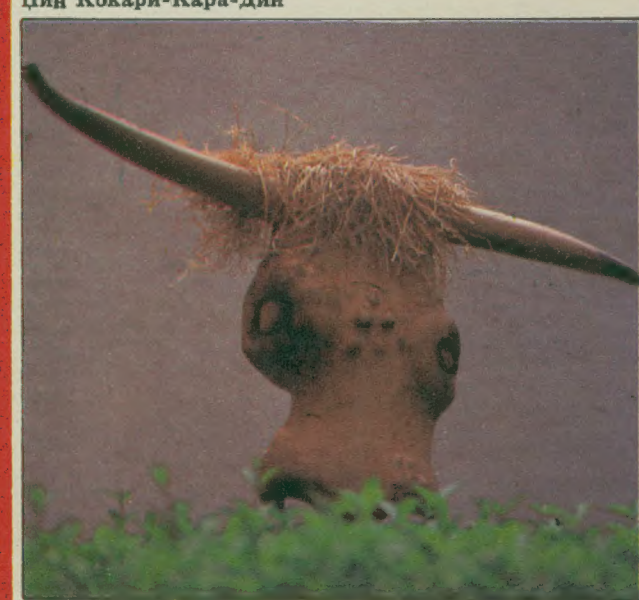

Крава

Ове лутке за представу „Бор висок до неба“ Стевана Пешића Мићо Бокић је „пронашао“ у природи! Наравно, без његове маште и вештине не би било коначног облика. На фотографији уз наслов је девојка Трилевип из ове представе.

жује две деценије израђивања лутака, сећа се давних почетака и првих корака у овој необичној и племенитој делатности коју је научио од мостарског сликара Слободана Бобе Самарџића.

Јубилеј слави и само Позориште: основана 1952. године, ова установа је на свој начин утицала на ко зна колико девојчица и дечака, не само у граду на Неретви. Једну од важнијих улога у овој мисији састављеној од бајки, игара, каламбура и луткарских стихотворенија имао је и Мићо Бокић. А правити лутку је, ма колико леп и хуман посао, истовремено и тежак: она мора да буде привлачна за дете, функционална у представи, лагана за глумца, мора својим изгледом што боље да дочара лик који представља. Јер, деца не трпе подвалу...

Кад се пре неколико година, после израђивања класичних лутака од тканином пресвученог стиропора, Мићо Бокић појавио са дрвеним луткама, правим вајарским портретима, сви су били изненађени. Сматра се да је то први такав покушај у свету, и то више него успешан. Сада је тек дошао до потпуног израза сав Мићин таленат, изврсно познавање дрвета и могућност да уђе у скривене одаје дечије душе.

Лутке човек израђује скоро од памтивека, са разним намерама и различитог изгледа. Међутим, лутке, нарочито дрвене маске које је направио Мићо Бокић, нешто су сасвим ново. Оне се међусобно разликују по величини, материјалу од којег су израђене, механизму који покрће глумац док истовремено говори текст. Лутке чије је лице од дрвета, а тело до конопље високе су око два метра и глумац их носи држећи их за мотку која је постављена с унутрашње стране дуж целог тела. Наравно, глумац се, играјући с овим луткама, види, али то гледаоцима уопште не смета, захваљујући управо изузетно успелим луткама. Друге дрвене лутке, као што су, на пример, овај цин или крава, заклањају глумцу само главу. Дугачке су око 70 центиметара. Ове лутке, односно маске, најједноставније су, па самим тим и лакше за глумце. Друге лутке, различите величине, од пола до једног метра, покрећу се или изнутра рукама и прстима или споља жицама, концима и опругама.

По личном мишљењу њиховог творца, и не само по њему, најуспелије су ове од дрвета: оне су најједноставније, оригиналне су, омогућују глумцу да игра сасвим слободно.

Годинама му је, својим реакцијама, у изради лутака помагала кћерка Александра. Сада, кад је она поодрасла, помажу му друга деца, али пре свега велико искуство и љубав према најмлађим. И тако, кроз преко 80 представа за које је правио лутке. А ако је у свакој од њих било просечно четири лутке, то је 320 лутака.

Иван Лончар

Снимио:
Љубомир Патрногић

БЕОГРАД 11001 МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124 МАКЕДОНСКА 29

Страдају најближи

Писао сам ти већ неколико пута, али никако да угледам одговор у „Малој пошти". Надам се да овог пута неће бити тако. Оно што ме интересује, а верујем да ћеш ти то умети да објасниш, је зашто људи псују?

Горан Милошевић,
Београд

Псовање је, најчешће, израз неваспитања, бар тако се каже у народу. Међутим, поставља се питање да ли је то баш тако, јер не псују само „некултурни" људи. Псовка често представља замену за неке речи које или не постоје у речнику особе која псује или је она толико узбуђена нечим да једноставно не може да их се сети. Псовке су, треба знати, одувек имале изразито агресиван карактер и најчешће се односе на блиске чланове породице, углавном жене, или пак алудирају на недозвољене сексуалне, родоскрвне односе са блиским мушким члановима породице. Често се спомињу и разни свеци који су за наше старе имали велики значај.

Псовка се данас чује и кад се неко неком обрадује и у том случају нема погрдно значење. Псовање често представља и поштапалицу слично речима „па", „овај", „мислим". На известан начин псовање се данас сматра и „модним детаљима", као да је онај ко не псује ван савремених токова! И, на крају, да кажемо још само ово: псовање може да се искорени неговањем лепог изражавања, богаћењем речника, али и тако што ћемо младе људе научити да препознају своја осећања како би могли да их назову одговарајућим именима.

Филателисти у Дому милиције

Молим вас да ми одговорите гдје се у Сарајеву окупљају филателисти. Да ли је тачно да се њихове просторије налазе у Титовој улици и у којем броју? Уједно бих хтио да замолим читаоце да ми пошаљу марке које бих мијењао за салвете и разгледнице.

Нерма Табаковић,
Приједорска 58/2-12,
Сарајево

По информацијама које смо добили, једно од места окупљања сарајевских филателиста је Дом милиције који се налази у Улици Мустафе Голубића 9.

Непотребна пера

Твоји смо дугогодишњи читаоци и молили бисмо те да нам одговориш где у нашој земљи могу да се набаве пера за лавирање и цртање тушем? Ово питање, само да знаш, интересује велики број ученика наше школе. Интересује нас и ко је написао прву библију?

Александар Раду
и Бранислав Попов,
Вршац

Пера за цртање тушем можете да набавите у свакој књижари која продаје и прибор за цртање. Што се тиче пера за лавирање, она не постоје а нису ни потребна јер је лавирање сликарска техника која се састоји у разблаживању туша водом да би се цртеж изнијансирао. Иначе, за лавирање се обично користе четкице а не пера.

Библија је збирка писаних споменика, разнородних по форми и садржају који су настајали у периоду од 12. века пре нове ере до 2. века наше ере. Према томе, библија није дело једног човека већ, највероватније, групе аутора који су столећима бележили повести и предања јеврејског народа. Истовремено, библија је и збирка верских и правних прописа али и митова које су Јевреји усвојили од других народа или су под њиховим утицајем стварали своје.

Ако bас има 32!

Као редовни читаоци „Забавника" надамо се да ће се и наше писмо наћи у „Малој пошти". Ученици смо VIII разреда осмогодишње школе „Томо Арсов" из Штипа. У разреду нас је 32: од тога 17 девојчица и 15 дечака. Жеља нам је да се дописујемо са осмим разредом из било ког краја Југославије који такође има 32 ученика.

VIII-1 разред,
ЦОУ „Томо Арсов",
зграда бр. 1,
92000 Штип

Да ниси мало претерала?

Имам 14 година и идем у осми разред у којем су и почеле све моје тегобе. Наиме, све донедавно ишла сам потпуно нормално а сада су почеле да ми се криве ноге. Због њих ми се сви смеју. Другарице ми кажу да гегам а другови добацују „кривонога". Неке пријатељице ми кажу да бих, ради правилног хода, морала да почнем да се бавим спортом. Осим овог проблема с ногама, имам још један: низак раст. Висока сам као деца трећег или четвртог разреда. Вољела бих да порастем. Како да то постигнем?

Ивана,
Никшић

Ако си ти, Ивана, тако ниска као ђаци трећег и четвртог разреда основне, и ако у твом ходу и изгледу има нечег необичног, како да то нису приметили твоји родитељи или нико од лекара када си ишла на уобичајени систематски преглед? Ако је, ипак, све онако како си написала (а сигурни смо да претерујеш) једини савет је да се што пре јавиш школском лекару. Овако, без прегледа и детаљнијег испитивања, наравно ако за њега уопште има потребе, не бисмо могли да ти кажемо шта је узрок твојим проблемима, па самим тим ни да ти препоручимо одређен лек. Саветујемо и теби и осталим девојчицама и дечацима који имају проблема са растом, изгледом и понашањем да се обрате лекарима јер вам само они могу рећи да ли су у питању наследни фактори или неко обољење од кога се многа могу да лече. Није искључено да се у твом, па и другим случајевима, не ради ни о наслеђу ни о болести већ једноставно о оном периоду у нашем развоју који називамо пубертетом а који је узрок мањим или већим променама. Да би се знало шта је у питању, неопходна је помоћ стручњака и њу треба тражити на време јер се с почетком пубертета смањују могућности излечења евентуалних обољења.

Биг Лале за наше читаоце

Молим те да ми одговориш на питање које вероватно не интересује само мене већ и многе друге. Желео бих да сазнам адресу Удружења мађионичара, услове за упис, као и адресу на којој бих могао да наручим неке књиге о овој вештини.

Жељко Марковић,
Смедерево

Удружење мађионичара у нашој земљи не постоји. Исто тако нема ни књига о мађионичарским вештинама. Међутим, ако редовно читаш „Забавник« вероватно си приметио да од броја 1586 на 52. страни објављујемо трикове Биг Лалета. За почетак, ова „литература" ће ти бити сасвим довољна. Иначе, наш сарадник, Биг Лале, припрема књигу о мађионичарским вештинама која би требало да изиђе из штампе до краја године.

Грабљивица

Молим те, напиши нешто више о сивом соколу.

Читалац из Сплита

Сиви соко или, како га још зову, соко-селац живи готово на

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Зоран Милутиновић, 18420 Блаце, 5. децембра 22 — 14 година, сакупља значке и касете, воли спорт и, посебно, Сребрна крила

Весна Урошевић, 31210 Пожега, Бочика Мићића 8 — 13 година, воли музику, одговара на свако писмо

Тања Колошњаји, 25233 Руски Крстур, Русиоскка 62 — 12 година, сакупља значке и поштанске марке

Александар Анђелковић, 12320 Жабица, Курсулина 30 — 15 година, воли спорт и музику, сакупља значке, марке и разгледнице

Светлана Милош, 26000 Панчево, Јоакима Вујића 63 — 11 година, воли све што воле млади, одговара на свако писмо

Драган Младеновић, 11306 Гроцка, Мајевичка 10/I — воли панк и спорт

Ана Блануша, 11000 Београд, Јована Бијелића 10 — 13 година, одговара свима

Зорица Пилиповић, 11030 Београд, Карпошева 3 — 13 година

Валентина Велковска, 91000 Скопље, Димо-Хаџи Димов 96 — 13 година, дописивање на српскохрватском и македонском

Саша Видић, 74450 Босански Брод, Братства и јединства 169 — 12 година, сакупља маркице и стране и старе новчанице, воли музику

Љиљана Станић, 24000 Суботица, Ђуле Валија 4 — 15 година, сакупља постере и воли све што воле млади

Весна Блажевска, 91000 Скопље, О.У. 13. новембри VIII — 12 година

свим континентима: нема га једино на Антарктику и у низинским пределима Јужне Америке. Мада настањује и хладне северне области, зиму не воли нарочито, па се пре него што почну велике хладноће сели на југ. Сеоба у топле крајеве за сивог сокола не представља велики напор: кажу да је у стању да прелети Средоземно море без слетања.

Ова птица, иначе трн у оку ловаца и одгајивача голубова, најрадије живи у пространим шумама у којима има стења, али настањује и брда без шума па је чак има и у великим градовима. Торњеви цркава га посебно привлаче.

Сиви соко је одважна, јака, спретна и изузетно брза птица. Мужјаци обично достижу дужину од 47 а женке и до 52 cm. Храни се птицама, не правећи разлику између сенице и гуске. Неуморно гони патке: стрпљиво их чека у заседи док пливају по води или леже на земљи. Међутим, чим полете, обруши се на њих. Ако се догоди да је плен који ухвати сувише тежак и не може да га понесе, толико га мучи да је овај обично, и пре него што падне на земљу мртав. Уколико се сиви соко дочепа мање птице, још у ваздуху је убије или угуши. С обзиром на своју нарав грабљивице, не устручава се да нападне готово све остале врсте соколова. Занимљиво је да према „саплеменицима" има посебну тактику: спушта се на њих са велике висине и убија с прецизношћу снајпера. Плен, ако је мањи, односи на скровито место и тамо га једе. Велике птице једе на месту где их је убио.

Сиви соко најрадије савије гнездо у шупљинама пећина, пукотинама и удубљењима литица. Ако је то икако могуће, радо се усељава у гнезда других грабљивица, било да је у питању орао белорепан, или нека друга птица. Приликом усељавања води рачуна о томе да његов стан буде што ближе гнездима чапљи јер њима храни младе. Насад се обично састоји од три-четири смеђе попрскана јајета на којима женка лежи сама. О подмлатку се брину оба родитеља: снажним ударцима одбијају сваког ко покуша да им се приближи. Њихова брига не престаје све док се птићи потпуно не осамостале а то не значи док не науче да лете и не постану савршени ловци. Тек онда их тата и мама „пуштају" да крену у живот.

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија — 3. Мелодије 150 динара.
Плаћате поштару
Виши курс — 100 динара
Васиљевић Милун
пост рестант
11001 Београд

И овако и онако

Жељела бих знати како се правилно каже тренерка или тренирка, инжењер или инжињер?

Сања,
Клањац

Српскохрватски књижевни језик дозвољава употребу и тренерке и тренирке. У говорном језику најчешће се користе облици тренерка и тренерица. Исто је и са речју инжењер: није неправилно ни ако се каже инжињер.

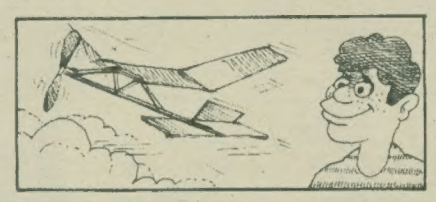

Моделари, јавите се!

У име свих чланова „Младих моделара" молимо те да нам одговориш на следеће: где и по којој цијени можемо набавити приручнике за моделаре и да ли је тачно да у Пули постоји неки клуб који продаје нацрте за бродове? Молимо те још да објавиш да бисмо се жељели дописивати тј. сурађивати с младим моделарима у земљи. Заинтересирани могу писати на адресу Саша Иванжић, Кумровачка 8, 56000 Винковци.

Група „Младих моделара",
О.Ш. „Славко Кнежевић" VIб,
Школска 1,
Винковци

У „Центру за ваздухопловно моделарство" у Београду имају две књиге, обе с истим насловом „Бродомоделарство": већа кошта 160 а мања 6,50 динара. Центар има и комплете бродова „Санта Марија" и „Дубровачка галија" (први стаје 1.188,50 а други 975,50 дин.) а затим планове „Санта Марије" (190 дин.), „Дубровачке галије" (200 дин), „Дубровачке наве" (200 дин), „Баунтија" (200 дин), „Кати Шарк" (260 дин), „Конститјушн" (260 дин), „Јадрана" (260 дин). Књиге, планове и нацрте можете да наручите поузећем али под условом да вредност наруџбине не буде мања од 200 динара. Адреса Центра за ваздухопловно моделарство је Тимочка 18, Београд.

И Центар за моделарство Савеза организација за техничку културу Пуле продаје комплете материјала и опреме за градњу модела историјских бродова: „Санта Марије", „Дубровачке галије«, „Дубровачке наве", „Баунтија", „Кати Шарк", „Конститјушн" и „Јадран". Ако се јавите Центру, послаће вам свој ценовник, овај којим ми располажемо је од прошле године па се бојимо да су цене у међувремену повећане, а исто тако и наруџбенице. Адреса Центра је Првомајска 67, 52000 Пула.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В.д. директора НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
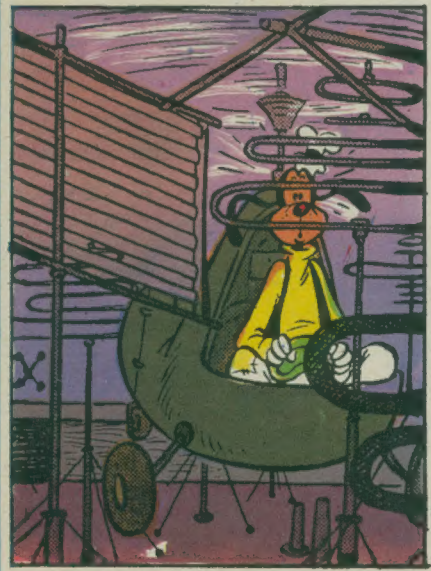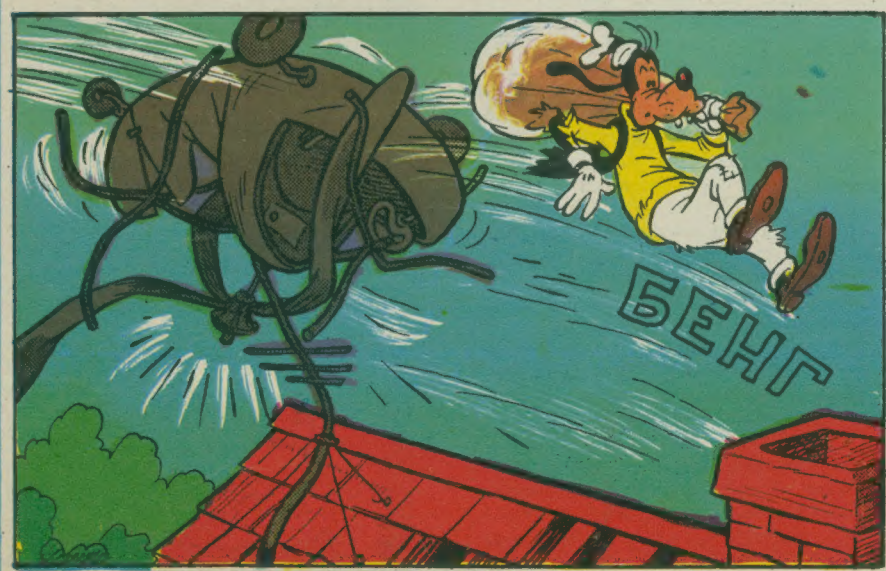
МИКИ